

Vlada Crne Gore

Ministarstvo finansija

Podgorica, 24.11.2009

U p i t n i k

Informacija koju od Vlade Crne Gore zahtijeva Evropska komisija u cilju pripreme Mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji

16 Oporezivanje

Odgovorno lice:	Igor Luksic
Rukovodilac grupe:	Tatjana Boskovic
Zamjenik rukovodioca grupe:	Ruzica Bajceta
Sekretar grupe:	Ana Ivanovic
Zamjenik sekretara grupe:	Nina Vukotic
Kontakt MEI:	Maja Radulovic
IT Podrška:	Ljeuposava Pavlovic

Sadržaj:

POGLAVLJA ACQUIS - SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ CLANSTVA.....	5
Poglavlje 16: Oporezivanje	6
I. INDIREKTNO OPOREZIVANJE	7
A. Uopšteno	7
B. Porez na dodatu vrijednost	8
C. Akcize	22
II. DIREKTNO OPOREZIVANJE	37
- Pravilnik o obliku i sadržini poreske prijave za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica (Sl. list CG, br. 08/09), (Aneks 127)	42
III. Upravna saradnja i uzajamna pomoć.....	47
IV. Operativni kapaciteti i kompjuterizacija.....	50
A. Poreska politika	50
B. Opšta poreska uprava	53
C. PRIHODI	66

**POGLAVLJA ACQUIS - SPOSOBNOST PREUZIMANJA
OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ CLANSTVA**

Poglavlje 16: Oporezivanje

I. INDIREKTNO OPOREZIVANJE

Vlada Crne Gore i Ministarstvo finansija nadležni su za vođenje poreske politike, a u okviru ministarstva Sektor za poreski i carinski sistem, odnosno Odsjek za indirektno oporezivanje, vrši poslove koji se odnose na: pripremu integralnih rješenja sistema i politike u vezi indirektnih poreza (akcize, porez na dodatu vrijednost, tranzitne takse i drugih vrsta indirektnih poreza); pripremu zakona i podzakonskih akata koji se odnose na indirektno oporezivanje; usklađivanje propisa o indirektnim porezima sa zakonodavstvom EU i najboljom međunarodnom praksom.

Za implementaciju poreske politike zadužena je Poreska uprava, nad čijim radom nadzor vrši Ministarstvo finansija.

Sistem indirektnog oporezivanja u Crnoj Gori je regulisan **Zakonom o porezu na dodatu vrijednost - PDV** (Sl. list RCG, br. 65/01, 38/02, 72/02, 21/03, 76/05 i Sl. list CG, br. 16/07) i **Zakonom o akcizama** (Sl. list RCG, br. 65/01, 76/05 i Sl. list CG, br. 76/08 i 50/09).

Zakon o PDV-u donesen je krajem 2001.godine, a primjenjuje se od 1.aprila 2003. godine. Zakonom o PDV uvedena je obaveza plaćanja neto svefaznog poreza na promet koji je zamijenio dotadašnji porez na promet.. Zakon se zasniva na sljedećim principima potrošnom obliku PDV; kreditnoj metodi utvrđivanja poreske obaveze; principu odredišta (destinacije); širokom obuhvatu oporezivih transakcija; primjeni opšte stope od 17%, niže stope od 7% i nulte stope. U strukturi ostvarenih prihoda na nivou Države prihodi od PDV u 2008. fiskalnoj godini učestvovali su sa 28,54%

Zakon je u najvećoj mjeri usklađen sa Direktivom Savjeta 2006/112/ EZ o zajedničkom sistemu poreza na dodatu vrijednost.

Zakon o akcizama (Sl. list RCG, br. 65/01, 76/05 i Sl. list CG, br. 76/08 i 50/09), koji je u primjeni od 1. aprila 2002. godine, uvodi obavezu plaćanja akcize za tri grupe proizvoda, i to: alkohol i alkoholna pića, duvanske proizvode i mineralna ulja, njihove derivate i supstitute. Akciza se plaća na akcizne proizvode proizvedene u Crnoj Gori i akcizne proizvode koji se uvoze u Crnu Goru. Navedenim zakonskim rješenjima propisan je jednak poreski tretman za domaće i uvozne akcizne proizvode. U strukturi ostvarenih prihoda na nivou Države prihodi od akciza u 2008. fiskalnoj godini učestvovali su sa 7.80%.

Zakon o akcizama je u potpunosti usaglašen sa sljedećim direktivama: Direktivom Savjeta EU 92/80/EEC (izmjene: 99/81 EEC i 02/10/EC) o ujednačavanju akciza na duvanske proizvode, izuzev cigareta i Direktivom Savjeta 92/83/EEC o usaglašavanju strukture akciza za alkohol i alkoholna pića. Zakon je djelimično usaglašen sa sledećim direktivama: Direktivom Savjeta EU 92/79/ EEC (izmjene: 99/81 EEC i 02/10/EC) o ujednačavanju akciza na cigarete; Direktivom Savjeta EU 2003/96/EEC o restrukturiranju okvira Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije i Direktivom Savjeta 92/12/EC o opštem režimu za akcizne proizvode i o skladištenju, kretanju i nadzoru takvih proizvoda.

A. Uopšteno

Odgovor na ovo pitanje se nalazi u Potpoglavlju indirektno oporezivanje, pitanje broj C16002.

1 Molimo vas da navedete one elemente vašeg zakonodavstva iz oblasti PDV-a i akciza koji bi mogli propisivati:

Zakonom o PDV-u i Zakonom o akcizama propisan je jednak poreski tretman, odnosno primjenjuju se iste poreske stope za domaće i uvezene proizvode, što znači da se plaća isti porez na domaće i uvezene proizvode, a što je u skladu sa sa odredbama člana 90 Ugovora iz Amsterdama.

a) veći nivo oporezivanja uvezenih proizvoda od onog koji je propisan za slične domaće proizvode (član 90 Ugovora iz Amsterdama).

U Zakonu o porezu na dodatu vrijednost - PDV (Sl. list RCG, br. 65/02, 13/03, 59/04, 79/05 i 16/06) i Zakonu o akcizama (Sl. list RCG, br. 65/01, 76/05 i Sl. list CG, br. 76/08 i 50/09), nema odredbi kojima se određuju više stope poreza za uvozne proizvode u odnosu na stope koje su propisane za domaće proizvode.

b) povraćaj poreza na izvezene proizvode koji je veći od domaćeg poreza koji je za njih propisan (član 91 Ugovora iz Amsterdama).

Ako je porez plaćen na isporuke u zemlji, a proizvodi se izvezu, povraćaj poreza na izvezene proizvode, prema odredbama crnogorskih propisa ne može biti veći od iznosa poreza uplaćenog u zemlji. Dakle povraćaj poreza na proizvode koji se izvoze ne može premašiti iznos poreza koji je plaćen u zemlji na te proizvode, a što je u skladu sa odredbama člana 91 Ugovora iz Amsterdama.

B. Porez na dodatu vrijednost

2 Molimo vas da dostavite jedan primjerak zakonskih propisa vaše zemlje iz oblasti PDV-u (na jednom od službenih jezika Evropske unije), kao i druge propise koji se odnose na PDV, kao što su upravne smjernice, itd.

Prevodi Zakona o porezu na dodatu vrijednost (Sl. list RCG, br. 65/01, 38/02, 72/02, 21/03, 76/05 i Sl. list CG, br. 16/07) (Aneks 102) , kao i podzakonskih akata, na engleskom jeziku, nalaze se u Prilogu.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona su:

- Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost (Sl. list RCG, br. 65/02, 13/03, 59/04, 79/05 i 16/06), (Aneks 121)
- Pravilnik o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi PDV (Sl. list RCG, br. 81/05, 2/06, 10/06, i Sl. list CG, br. 6/08, 46/08 i 11/09), (Aneks 117)
- Pravilnik o obliku i sadržini prijave za registraciju obveznika poreza na dodatu vrijednost (Sl. list RCG , br. 6/06), (Aneks 125)
- Pravilnik o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost (Sl. list RCG, br. 79/05 i 28/06) (Aneks 126)
- Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja akcize i poreza na dodatu vrijednost za diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije (Sl. list RCG, br. 74/04), (Aneks 133) i
- Uputstvo o načinu sprovođenja postupka u vezi sa ostvarivanjem prava na oslobađanje od plaćanja poreza na dodatu vrijednost u slučajevima kada je to predviđeno međunarodnim

- sporazumom, odnosno ugovorom (Sl. list RCG, br. 34/03). (Aneks 114),
- Uredba o odloženom plaćanju carinskog duga (Sl. list CG, br. 25/09 i 48/09), (Aneks 110),
- Uredba o upotrebi poreske registar kase i načinu evidentiranja prometa proizvoda, odnosno usluga preko registar kase (Sl. list CG, br. 27/08 i 40/08), (Aneks 109),
- Pravilnik o sadržaju evidencije o poreskim kasama (Sl. list CG, br. 38/08), (Aneks 118),
- Pravilnik o obliku i sadržaju servisne knjižice poreske kase (Sl. list CG, br. 38/08) (Aneks 129),
- Pravilnik o količini rashoda na koji se ne plaća porez na dodatu vrijednost (Sl. list RCG, br. 74/06) (Aneks 131)

3 Molimo vas da date detaljan opis režima PDV-a koji trenutno primjenjujete, a naročito u sljedećim oblastima:

a) poreski obveznici (tj. uslovi podlijevanja obavezi plaćanja poreza, gornje granice, itd.); lica koja podliježu obavezi plaćanja poreza;

i) odgovor treba da obuhvati PDV tretman državnih organa i javnih ustanova; nerezidentnih poreskih obveznika, malih i srednjih preduzetnika, slobodnih zanimanja, neprofitnih organizacija, povezanih preduzeća, grupa, itd.;

Poreski obveznik je svako pravno i fizičko lice koje samostalno i trajno obavlja djelatnost sa namjerom ostvarivanja prihoda, a koje je za poslednjih 12 mjeseci ostvarilo oporezivi promet koji je veći od 18 000 €. Lica koja za poslednjih 12 mjeseci ostvare promet proizvoda, odnosno usluga u vrijednosti manjoj od 18 000 € nijesu poreski obveznici. Međutim, oni mogu postati PDV obveznici ako nadležnom poreskom organu podnesu prijavu za registraciju za PDV, s tim što u tom statusu moraju ostati najmanje tri godine (čl. 13 stav 1 i čl. 42 Zakona).

Poreski obveznik je i lice koje povremeno obavlja djelatnost koja se odnosi na isporuku novoizgrađenih građevinskih objekata (član 13 stav 3 Zakona).

Poreski obveznik je lice koje za svoj račun izvrši uvoz proizvoda, odnosno primi proizvod iz inostranstva, kao i lice za čiji račun se proizvod uvozi (član 13 stav 5 Zakona).

Državni organi i organizacije i organi jedinice lokalne samouprave, političke stranke, sindikati i komore i druga javno pravna tijela ne smatraju se poreskim obveznicima, ako obavljaju poslove iz svog djelokruga ili ovlašćenja. Ako ovi organi obavljaju privrednu djelatnost, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do narušavanja konkurencije, Poreska uprava će utvrditi da su i oni poreski obveznici za tu djelatnost (član 13 st. 6 i 7 Zakona i član 23 do 27 Pravilnika).

Poreski obveznici – nerezidenti koji u Crnoj Gori obavljaju isporuke proizvoda i usluga mogu se registrovati kao obveznici PDV.

Crnogorski Zakon o PDV ne propisuje poseban postupak za oporezivanje malih i srednjih preduzeća.

Zakon o PDV-u ne sadrži posebne odredbe o oporezivanju grupa, odnosno povezanih preduzeća.

Neprofitne organizacije moraju biti obveznici PDV, ako obavljaju oporezive isporuke proizvoda i usluga, ako im je godišnji promet 18 000 eura.

Poreski obveznici su, pored pravnih lica, i fizička lica koja ostvaruju dohodak od samostalnih zanimanja (advokati, stomatolozi, revizori i dr.), dohodak od poljoprivrede i šumarstva, dohodak od imovine, imovinskih prava i druge samostalne djelatnosti čiji je oporezivi promet za posljednjih 12 mjeseci veći od 18 000.

ii) Koliko u vašoj zemlji ima obveznika PDV-a?

U registar obveznika PDV-a upisano je na dan 30. septembra 2009. godine ukupno 21 374 poreskih obveznika. Od toga su 19 191 pravna lica, a 2 183 fizička lica.

Na dan 31.12.2008, bilo je registrovano ukupno 20 557 poreskih obveznika, od čega 18 357 pravnih lica i 2 200 fizičkih lica.

b) oporezive transakcije (isporuka roba, uključujući nepokretnu imovinu) i usluge (uključujući samosnabdijevanje, privatnu upotrebu);

PDV se plaća na promet proizvoda i usluga koje poreski obveznik vrši u okviru obavljanja svoje djelatnosti uz naknadu, na upotrebu proizvoda za lične potrebe ili potrebe svojih zaposlenih, na uvoz proizvoda, kao i na prvu isporuku novoizgrađenih objekata i prenos stvarnih prava i udjela na nepokretnosti koji imaocu (vlasniku) daju svojinsko pravo, odnosno pravo posjeda (državine) na nepokretnosti ili dijelu nepokretnosti (čl. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11 Zakona).

Predmet oporezivanja PDV-om nijesu nekretnine izgrađene prije početka primjene Zakona o PDV tj. prije 1. aprila 2003. godine, promet zemljišta (poljoprivrednog, građevinskog, izgrađenog i neizgrađenog), kao i promet upotrebljivanih putničkih automobila, motocikala i plovni objekata za koje poreski obveznik pri nabavci nije imao pravo na odbitak ulaznog PDV (član 4 stav 4 Zakona).

c) uvoz (oporezivanje, režimi odloženog plaćanja, oslobođenja od plaćanja poreza itd.) Kako se u pogledu PDV-a postupa sa robom koja je stavljena pod režim odloženog plaćanja?

Oporezivanje: Shodno odredbama člana 3 Zakona, porez na dodatu vrijednost se plaća na uvoz proizvoda u Crnu Goru. Uvoz proizvoda je svako unošenje proizvoda u carinsko područje Crne Gore. Pri uvozu proizvoda PDV obračunava i naplaćuje Uprava carina. Poreska osnovica kod uvoza proizvoda je vrijednost proizvoda utvrđena prema carinskim propisima, uključujući i iznos carine, akcize i drugih dažbina koje se plaćaju u postupku carinjenja (član 22 Zakona).

Režim odloženog plaćanja: Odredbama člana 30 Zakona (posebna oslobođenja) propisan je režim odloženog plaćanja koji se odnosi na uvoz proizvoda koji se unose u slobodnu carinsku zonu i slobodno carinsko skladište do stavljanja tih proizvoda u slobodan promet proizvoda koji bi bio oporezovan prilikom unošenja u Crnu Goru. Odlaganje plaćanja odnosi se i na proizvode koji se podnese na uvid carinskom organu i kada je dozvoljeno njihovo privremeno čuvanje, u skladu sa

carinskim propisima kao i za proizvode za koje je započeo postupak carinskog skladištenja ili postupak uvoza radi izvoza po sistemu odlaganja (član 30 Zakona)

Uredbom o odloženom plaćanju carinskog duga, koja je privremenog karaktera i važi do 31. decembra 2009.godine, odloženo je plaćanje carinskog duga (carine i poreza na dodatu vrijednost), nastalog pri uvozu proizvoda. Carinski dug nastao pri uvozu proizvoda odlaže se i plaća u roku od 30 dana od dana prihvatanja carinske deklaracije, pod uslovom da se osigura plaćanje odloženog carinskog duga dostavljanjem bankarske garancije koja odgovara iznosu odloženog carinskog duga.

Oslobođenja: PDV se ne plaća pri uvozu na one proizvode za koje je propisano oslobođenje od plaćanja PDV pri uvozu. To su: uvezeni proizvodi čiji je promet u Crnoj Gori oslobođen od plaćanja PDV, proizvodi koji se u Crnu Goru unose u okviru tranzitnog carinskog postupka, proizvodi uvezeni preko državnih organa ili dobrotvornih humanitarnih organizacija i organizacija lica sa invaliditetom koji su namijenjeni za besplatnu podjelu licima u stanju socijalne potrebe, uvezeni proizvodi koji su oslobođeni plaćanja carine, a koji su namijenjeni za službene potrebe diplomatskih, konzularnih predstavništava i međunarodnih organizacija i članovima tih organizacija, u okviru limita i pod uslovima propisanim međunarodnim konvencijama o osnivanju tih organizacija, a na osnovu mišljenja ministra nadležnog za inostrane poslove, zlato i drugi plemeniti metali, banknote i kovanice (kovani novac) koje uvozi Centralna banka Crne Gore; proizvodi koji su posebno izrađeni za obrazovanje, osposobljavanje ili zapošljavanje slijepih i gluhih, odnosno drugih fizički ili duševno hendikepiranih lica, ako su stečeni besplatno i uvezeni od strane ustanova, odnosno organizacija čija djelatnost je obrazovanje, odnosno nuđenje pomoći tim licima i ako od strane donatora nije izražena komercijalna namjena, na osnovu mišljenja ministarstva nadležnog za poslove socijalnog staranja; putnička vozila, posebno podešena za prevoz invalida u invalidskim kolicima, ali samo ako se uvoze za potrebe lica kome zbog fizičkog hendikepa trebaju invalidska kolica, uz uslove propisane carinskim propisima (član 28 Zakona)

Od obaveze plaćanja PDV su oslobođeni proizvodi koji se privremeno uvoze, pod uslovom da su oslobođeni plaćanja carine, prema carinskim propisima (član 29 Zakona). U članu 329 Uredbe za sprovođenje Carinskog zakona navedeni su proizvodi koji su, shodno Carinskom zakonu, oslobođeni plaćanja carine.

d) izvoz (oslobođenja od plaćanja poreza)

Izvoz proizvoda, promet usluga, uključujući prevoznike i druge sporedne usluge koje su neposredno povezane sa izvozom, odnosno uvozom proizvoda, oporezovan je nultom stopom, s tim da izvoznik ima pravo na odbitak ulaznog PDV (član 25 stav 1 tač. 1) i 2) Zakona).

PDV se plaća po stopi od 0% na: proizvode i usluge koji se koriste u vezi sa međunarodnim vazdušnim i pomorskim saobraćajem (član 25 stav 1 tačka 7 Zakona); proizvode i usluge namijenjeni za službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava; službene potrebe međunarodnih organizacija, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom; lične potrebe stranog osoblja, diplomatskih i konzularnih predstavništava uključujući i članove njihovih porodica; lične potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, uključujući članove njihovih porodica, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom (član 25 stav 1 tačka 8) Zakona); lijekove i medicinska sredstva, određeni listom lijekova, odnosno medicinskih sredstava koja se propisuju i izdaju na

teret Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje (član 25 stav 1 tačka 9) Zakona); proizvode i usluge koji se koriste za istraživanje naftnih bušotina na otvorenom moru (član 25 stav 1 tačka 10) Zakona); isporuke proizvoda u slobodnu zonu, slobodna i carinska skladišta i isporuke proizvoda unutar slobodne zone slobodnih i carinskih skladišta (član 25 stav 1 tačka 11) Zakona); isporuke proizvoda, odnosno usluga kada je međunarodnim sporazumom, odnosno ugovorom o donaciji predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza (član 25 stav 1 tačka 12) Zakona).

e) oslobođenja od plaćanja poreza bez kredita za ulazni PDV;

Oslobođenja od plaćanja PDV bez prava na odbitak ulaznog poreza na dodatu vrijednost, odnose se između ostalog i na usluge od javnog interesa, finansijske i bankarske usluge, usluge osiguranja i reosiguranja, i ostale usluge, kao i na uvoz proizvoda što je detaljno navedeno u odgovoru na pitanje 3c. (čl. 26 do 30 Zakona o PDV)

Usluge od javnog interesa

Oslobođenje od plaćanja PDV, bez prava na odbitak pretporeza, propisano je za usluge od javnog interesa, i to: javne poštanske usluge kao i promet proizvoda neposredno povezan sa tim isporukama; zdravstvene usluge i njegu i isporuku proizvoda, uključujući zbrinjavanje organima ljudskog tijela, krvlju i majčinim mlijekom koji se obavljaju u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju; usluge socijalnog osiguranja i promet proizvoda neposredno povezan sa tim uslugama koje se obavljaju u skladu sa propisima koji regulišu oblast djelatnosti socijalnog osiguranja; usluge predškolskog vaspitanja, obrazovanja i osposobljavanja djece, omladine i odraslih, uključujući promet proizvoda i usluga neposredno povezanih sa tim djelatnostima, ako se te djelatnosti obavljaju u skladu sa propisima koji regulišu tu oblast; usluge i isporuke proizvoda predškolskih, osnovnih, srednjih i visokoškolskih ustanova, te ustanova učeničkog i studentskog standarda; usluge iz oblasti kulture, uključujući ulaznice za kulturne priredbe i promet proizvoda neposredno povezan sa tim uslugama, koje vrše neprofitne organizacije u skladu sa propisima koji regulišu oblast djelatnosti kulture; usluge vezane za sport i sportsko vaspitanje koje obavljaju neprofitne organizacije (savezi, udruženja i dr.); usluge javnog radiodifuznog servisa, osim usluga komercijalnog karaktera; vjerske usluge i promet proizvoda neposredno povezan sa vjerskim uslugama koje vrše vjerske zajednice za zadovoljavanje potreba vjernika, u skladu sa propisima koji se odnose na te zajednice; usluge koje obavljaju nevladine organizacije osnovane u skladu sa propisom kojim se uređuje poslovanje tih organizacija, ukoliko ne postoji vjerovatnoća da će to oslobođenje dovesti do narušavanja konkurencije (član 26 Zakona).

Ostale usluge koje su oslobođene plaćanja PDV-a

Izuzeće od plaćanja PDV bez prava odbitka pretporeza propisano je i za usluge osiguranja i reosiguranja, uključujući usluge koje obavljaju posrednici i agenti u osiguranju; promet nepokretnosti, osim prvog prenosa prava svojine, odnosno prava raspolaganja na novoizgrađenom objektu; usluge davanja u zakup ili podzakup kuća za stanovanje, stanova, odnosno stambenih prostora za stalno stanovanje duže od 60 dana, kao i zakup poljoprivrednog zemljišta ili šuma, koji su upisani u zemljišne knjige; bankarske i finansijske usluge, i to: odobravanje i upravljanje (rukovanje) kreditima, kao i odobravanje i upravljanje garancijama, odnosno drugim oblicima osiguranja kredita od strane kreditora; usluge u vezi sa upravljanjem (rukovanjem) depozitima, štednim ulozima, bankarskim računima, obavljanjem platnog prometa, nalogima za isplatu (doznakama), unovčavanjem dospjelih (prispjelih) obaveza, čekova ili drugih instrumenata, osim naplate (utjerivanja) i otkupa dugova; promet, uključujući izdavanje novčanica (banknota) i kovanica, koje su zakonsko platežno sredstvo u nekoj državi, osim predmeta za zbirke (prim: numizmatičkih zbirki); predmetima za zbirke se po ovoj tački smatraju zlatne i srebrne kovanice (kovani novac) kao i kovanice od drugog materijala, novčanice (banknote), koje nijesu u opticaju kao zakonsko sredstvo plaćanja i kovanice numizmatičke vrijednosti; promet dionicama, odnosno udjelima u društvima, obveznicama i drugim hartijama od vrijednosti, uključujući njihovo izdavanje,

osim čuvanja (depozita) hartija od vrijednosti; upravljanje investicionim fondovima; važeće poštanske marke, administrativne i sudske takse i poreske markice; zlato i drugi plemeniti metali koje nabavlja Centralna banka Crne Gore; usluge igara na sreću i zabavnih igara (član 27 Zakona).

f) mjesto isporuke (roba i usluga)

Mjesto oporezivanja definisano je odredbama člana 14 do 17 Zakona o PDV.

Mjestom oporezivanja isporuke proizvoda smatra se: mjesto u kome se proizvod nalazi u momentu otpreme ili prevoza. Ako otprema, odnosno prevoz proizvoda započne izvan Crne Gore, smatra se da ih je uvoznik obavio u Crnoj Gori;

Mjestom oporezivanja smatra se: mjesto u kojem je proizvod instaliran, odnosno sastavljen, ako taj proizvod instalira, odnosno sastavlja isporučilac ili neko drugo lice u ime ili za račun tog isporučioaca, mjesto u kome se proizvod nalazi u trenutku obavljenog prometa, ako se promet proizvoda izvrši bez otpreme, odnosno prevoza; kao i mjesto prijema električne energije, plina i energije za zagrijavanje, zamrzavanje i hlađenje (član 15 Zakona).

Mjestom izvršenog prometa proizvoda prilikom uvoza proizvoda smatra se mjesto u kome je proizvod unesen u Crnu Goru. (član 16 Zakona).

Mjestom izvršenog prometa usluga smatra se mjesto u kojem poreski obveznik, koji pruža usluge, ima svoje sjedište ili poslovnu jedinicu iz kojeg obavlja usluge ili stalno, odnosno uobičajeno prebivalište, ako nema sjedište ili poslovnu jedinicu, ako Zakonom nije drugačije određeno (član 17 Zakona).

Od opšteg pravila o mjestu vršenja prometa usluga propisani su izuzeci za sledeće usluge:

- za usluge u vezi sa nepokretnostima, uključujući i usluge posredovanja u prometu nepokretnosti, procjene nepokretnosti, pripremni radovi u građevinarstvu (usluge arhitekata i ovlašćenih nadzornika i sl.) mjesto oporezivanja je mjesto u kome se nepokretnost nalazi (član 17 stav 2 tačka 1);
- za usluge prevoza, mjesto oporezivanja je put ili dio puta kojim se vrši prevoz. Ako se usluga prevoza ne obavlja samo u Crnoj Gori (već i u inostranstvu), ovaj zakon se primjenjuje samo na dio usluge prevoza koji se obavlja u Crnoj Gori (član 17 stav 2 tačka 2);
- za usluge iz oblasti kulture, umjetnosti, nauke, obrazovanja, sporta, zabavnih priredbi i slične usluge, uključujući i usluge organizatora izvršenja tih usluga, pomoćne prevozne usluge (utovar, istovar, pretovar, skladištenje i druge usluge koje su na uobičajen način povezane sa prevozom); usluge stručnih mišljenja, procjene i ocjene pokretnih dobara, mjesto oporezivanja je mjesto gdje je usluga stvarno izvršena (član 17 stav 2 tačka 3)a), 3)b) i 3)c) Zakona);
- za prenos, ustupanje i korišćenje autorskih prava, patenata, licenci, zaštitnih znakova i drugih prava intelektualne svojine; usluge telekomunikacija, usluge u oblasti ekonomske propagande, usluge inženjera, advokata, notara, revizora, računovođa, tumača, prevodilaca i drugih sličnih usluga savjetovanja; usluge elektronske obrade podataka i pružanja informacija, uključujući i informacije o poslovnim postupcima i iskustvima, usluge banaka, osiguranja i reosiguranja; posredovanja u zapošljavanju radne snage; iznajmljivanja pokretnih dobara, osim prevoznih sredstava; odustajanje od obavljanja poslovne djelatnosti, sve usluge posredovanja u vezi s naprijed navedenim uslugama, ako ih obavljaju agenti u ime i za račun naručioca, mjestom izvršenog prometa smatra se mjesto sjedišta primaoca usluge. Ako se usluge obavljaju u poslovnoj jedinici, mjestom izvršenog prometa smatra se mjesto poslovne jedinice primaoca usluge. Ako primalac usluge ima prebivalište u inostranstvu, mjestom izvršenog prometa smatra se mjesto njegovog prebivališta (član 17 stav 3 tačke 1) do 10) Zakona); kod usluga posredovanja mjestom

izvršenog prometa usluga smatra se mjesto isporuke proizvoda, odnosno usluga za koje je izvršeno posredovanje (član 17 stav 4 Zakona).

g) nastanak obaveze obračunavanja poreza i naplativost poreza

Poreska obaveza nastaje u trenutku isporuke proizvoda, odnosno u trenutku izvršenja usluge. Smatra se da je proizvod isporučen, odnosno usluga izvršena u trenutku izdavanja računa (fakture). Ako račun nije izdat, PDV se obračunava osam dana od dana isporuke proizvoda, odnosno izvršenja usluge (član 18 stav 1 do 3 Zakona i član 35 Pravilnika).

Poreska obaveza nastaje i u slučaju primljenih avansa. Ako je plaćanje djelimično ili u cjelini izvršeno prije izdavanja računa ili prije obavljenog prometa proizvoda ili usluge, poreska obaveza nastaje na dan prijema naknade na plaćeni iznos naknade (član 18 stav 4 Zakona).

Prilikom prometa proizvoda, odnosno prilikom prometa usluga u slučaju kada se izdaju uzastopni (kontinuirani) računi i izvršavaju uzastopna plaćanja, poreska obaveza nastaje posljednjeg dana perioda na koji se odnosi račun, odnosno plaćanje naknade (član 18 stav 5 Zakona).

Pri uvozu proizvoda poreska obaveza nastaje u momentu kada nastane obaveza obračunavanja carine i drugih uvoznih dažbina (član 19). Carinski dug, shodno odredbama člana 201 Carinskog zakona, nastaje danom prihvatanja carinske deklaracije. Nakon što se iznos duga proknjiži, dužnik se na odgovarajući način o tome obavještava. Navedeni dug se mora platiti u roku od osam dana od dana prijema obavještenja (član 223 Carinskog zakona).

Poreski obveznik utvrđuje obavezu PDV na osnovu iznosa koje zaračunava na oporezivi promet iz izdatih računa za isporučene proizvode, odnosno izvršene usluge u poreskom periodu. Pod zaračunatim iznosima smatraju se: iznosi na izdatim računima; iznosi plaćenih avansa; vrijednost izvršenog prometa, odnosno usluga; iznosi na računima koje izdaje poreski obveznik sa sjedištem u inostranstvu (član 34 Zakona).

Poreski obveznik mora poresku obavezu platiti u rokovima koji su propisani za podnošenje poreske prijave, tj. do 15. dana u mjesecu po isteku poreskog perioda, odnosno kalendarskog mjeseca (član 36 stav 1 Zakona u vezi sa članom 35 stav 2 Zakona).

Ukoliko poreski obveznik poresku obavezu ne plati u propisanom roku, tj. prilikom podnošenja poreske prijave, odnosno kada je rješenje postalo izvršno, poreski organ pokreće postupak prinudne naplate koji je propisan odredbama čl. 56 do 71 Zakona o poreskoj administraciji. Postupak prinudne naplate pokreće se zaključkom o prinudnoj naplati poreske obaveze. Protiv zaključka o prinudnoj naplati može se izjaviti žalba, u roku od tri dana od njegove dostave, koja ne odlaže izvršenje rješenja. Predmet prinudne naplate mogu biti novčana sredstva poreskog obveznika, novčana potraživanja poreskog obveznika i imovina (pokretna i nepokretna) poreskog obveznika. Radi obezbjeđenja poreskog potraživanja, na imovinu poreskog obveznika, u postupku prinudne naplate može se zasnovati založno pravo, odnosno stavi hipoteka, a koje se vrši na način propisan *Zakonom o svojinsko pravnim odnosima* (Sl. list CG, br. 19/09).

h) stope PDV-a, uključujući i primjenu nultih stopa (nivoi i područje primjene). Jesu li snižene stope PDV-a utvrđene na takvim nivoima koji bi u uobičajenim okolnostima dozvoljavale potpuni odbitak ulaznog poreza? Podliježe li pružanje usluga posebnoj stopi PDV-a?

PDV se obračunava i plaća po opštoj stopi od 17 % od svakog prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda. Za određeni broj proizvoda i usluga propisano je da se PDV plaća po sniženoj stopi od 7%, dok je za neke , proizvode i usluga propisana nulta stopa (0%) (član 24 Zakona).

PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi od 7% od prometa proizvoda, usluga i uvoza proizvoda (član 24a stav 1 Zakona), i to:

- osnovnih proizvoda za ljudsku ishranu (hljeb, brašno, mlijeko i mliječni proizvodi, hrana za odojčad, mast, ulje, meso i šećer);
- lijekova, uključujući i lijekove za upotrebu u veterini, osim lijekova iz člana 25 stav 1 tačka 9 Zakona;
- ortotičkih i protetičkih sredstava, kao i medicinskih sredstava koja se hirurški ugrađuju u organizam, osim medicinskih sredstava iz člana 25 stav 1 tačka 9 Zakona;
- udžbenika i nastavnih sredstava;
- knjiga, monografskih i serijskih publikacija;
- usluga smještaja u hotelima, motelima, aparthotelima, turističkim naseljima, pansionima, kampovima i vilama;
- vode za piće, osim flaširane;
- dnevne i periodične štampe, osim štampe koja u cjelini ili većim dijelom uključuje reklamne sadržaje;
- usluga javnog prevoza putnika i njihovog ličnog prtljaga;
- usluga javne higijene;
- pogrebnih usluga i proizvoda povezanih sa tim uslugama;
- autorskih prava i usluga iz oblasti obrazovanja, književnosti i umjetnosti;
- autorskih prava iz oblasti nauke i umjetničkih predmeta, zbirki i antikviteta iz člana 45 Zakona;
- usluga koje se naplaćuju putem ulaznica za bioskopske i pozorišne predstave, koncerte, muzeje, sajmove, zabavne parkove, izložbe, zoološke vrtove i slične kulturne i sportske priredbe, osim onih za koje je propisano oslobođenje od plaćanja PDV;
- usluga upotrebe sportskih objekata u neprofitne svrhe;
- servisnih usluga koje se pružaju u marinama (do ulaska Crne Gore u EU);
- računarske opreme (do ulaska Crne Gore u EU);
- stočne hrane, đubriva, sredstava za zaštitu bilja, sjemena za reprodukciju, sadnog materijala i žive životinje.

Poreski obveznici koji obavljaju promet po sniženoj stopi imaju pravo na potpuni odbitak ulaznog PDV.

PDV se plaća po stopi od 0 % (član 25 stav 1 Zakona) na:

- proizvode koje iz Crne Gore izvozi prodavac, odnosno proizvode koje za njegov račun izvozi drugo lice;
- promet usluga, uključujući prevoznike i druge sporedne usluge, osim usluga iz čl. 26 i 27 Zakona, koje su neposredno, povezane sa izvozom, odnosno uvozom proizvoda, u skladu sa članom 16 stav 2, odnosno članom 30 stav 1 tačka 1) Zakona;
- proizvode koje iz Crne Gore izvozi kupac, odnosno drugo lice za njegov račun koje nema sjedište u Crnoj Gori, osim proizvoda namijenjenih snabdijevanju privatnih plovila, letilica ili drugih prevoznih sredstava za privatnu upotrebu;
- usluge izvršene na proizvodima uvezenim u Crnu Goru i izvezenim od strane lica koje izvrši tu uslugu ili od strane naručioca, ukoliko nema sjedište, poslovnu jedinicu, odnosno stalno ili uobičajeno prebivalište u Crnoj Gori;
- promet usluga koje obavljaju zastupnici ili drugi posrednici izvršene u ime i za račun drugog lica, ako su te usluge dio usluga navedenih u članu 25 Zakona ili usluga izvršenih izvan Crne Gore. Oslobođenje se ne odnosi na putujuće agente koji obavljaju usluge u ime i za račun putnika izvan Crne Gore;

- promet goriva i drugih neophodnih proizvoda koji se koriste za snabdijevanje: plovila namijenjenih za plovidbu na otvorenom moru, koja obavljaju prevoz putnika uz naknadu, odnosno koja su namijenjena za obavljanje komercijalne i industrijske djelatnosti; plovila za spasavanje i pomoć na moru; vojnih plovila koja napuštaju Crnu Goru čija su odredišta strana pristaništa, odnosno sidrišta;
- proizvode i usluge koji se koriste u vezi sa međunarodnim vazdušnim i pomorskim saobraćajem;
- proizvode i usluge namijenjene za:
 - a) službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava,
 - b) službene potrebe međunarodnih organizacija, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom,
 - c) lične potrebe stranog osoblja, diplomatskih i konzularnih predstavništava uključujući i članove njihovih porodica,
 - d) lične potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija uključujući članove njihovih porodica, ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom;
- lijekove i medicinska sredstva, određena listom lijekova, odnosno medicinskih sredstava koja se propisuju i izdaju na teret Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje;
- proizvode i usluge koji se koriste za istraživanje naftnih bušotina na otvorenom moru;
- isporuke proizvoda u slobodnu zonu, slobodna i carinska skladišta i isporuke proizvoda unutar slobodne zone, slobodnih i carinskih skladišta;
- isporuku proizvoda, odnosno usluga kada je međunarodnim sporazumom, odnosno ugovorom o donaciji predviđeno da se iz dobijenih novčanih sredstava neće plaćati troškovi poreza.

i) područje primjene i postupci (PDV kredit/povraćaj PDV-a) koji se odnose na pravo na odbitak. Koliko je dugo u prosjeku potrebno za povraćaj PDV-a poreskim obveznicima, npr. u slučaju izvoza? Imate li bilo kakva ograničenja na pravo na odbitak, a ako imate, koja su to ograničenja?

Uslovi za odbijanje ulaznog PDV propisani su u članu 37 Zakona i čl. 93, 94 i 99 Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Poreski obveznici koji obavljaju oporezive isporuke proizvoda i usluga imaju pravo na odbitak ulaznog PDV uz uslov da računi za nabavljene proizvode i obavljene usluge sadrže sve podatke propisane odredbama člana 32 stav 1 Zakona, da je isporuka proizvoda ili usluga izvršena (primljena) od strane drugog obveznika PDV, da za primljene proizvode ili usluge nije isključeno pravo na odbitak ulaznog PDV, te da su primljeni proizvodi, odnosno usluge namijenjeni za obavljanje djelatnosti poreskog obveznika.

Ulaznim PDV se smatra i iznos PDV koji je obračunao i naplatio carinski organ kod uvoza (član 37 stav 1 Zakona).

Ulaznim PDV se, takođe, smatra i iznos PDV koji je poreski dužnik, kao primalac usluga, obračunao u skladu sa članom 12 tačka 2) i 3) Zakona.

Odbitak ulaznog PDV je moguć i za date avanse, ako je za avans primalac izdao, a uplatilac primio račun u skladu sa članom 32 Zakona.

Poreskom obvezniku kome je odbitak po osnovu pretporeza veći od njegove poreske obaveze za poreski period, priznaje se pravo na poreski kredit za naredni poreski period. Poreski obveznik ima pravo na povraćaj poreskog kredita u roku od 60 dana od dana podnošenja prijave za obračun PDV. Poreski obveznik takođe ima pravo da traži preusmjerenje PDV kredita za izmirenje drugih poreskih obaveza. (član 50 stav 1 Zakona, član 109 stav 1 Pravilnika). Poreskom obvezniku koji pretežno izvozi proizvode i poreskom obvezniku koji u više od tri uzastopna obračunska perioda

iskazao višak ulaznog PDV, PDV kredit se vraća u roku od 30 dana od dana podnošenja prijave za obračun PDV (član 50 stav 2 Zakona i član 109 stav 2 Pravilnika).

Zakonom o porezu na dodatu vrijednost nijesu propisana ograničenja prava na odbitak ulaznog PDV.

Ograničenja prava na odbitak ulaznog PDV odnose se na proizvode i usluge koji su oslobođeni od plaćanja PDV bez prava na odbitak ulaznog poreza na dodatu vrijednost, (usluge od javnog interesa, finansijske i bankarske usluge, usluge osiguranja i reosiguranja, i ostale usluge, kao i na uvoz poroizvoda (čl. 26 do 30 Zakona o PDV), što je detaljno objašnjeno u odgovoru na pitanje 3e i 3c.

j) pravo poreskog obveznika na odbitak ulaznog PDV-a;

Obveznik PDV ima pravo da prilikom izračunavanja svoje poreske obaveze (po mjesečnoj prijavi) odbije PDV koji je dužan da plati ili je platio prilikom nabavke proizvoda, odnosno korišćenja usluga od drugog poreskog obveznika, prilikom uvoza proizvoda, ako je te proizvode, odnosno usluge upotrijebio ili će ih iskoristiti u svrhe obavljanja djelatnosti za koje se plaća PDV (član 37 stav 1 Zakona).

Poreski obveznik koji nema sjedište u Crnoj Gori ima pravo na povraćaj ulaznog PDV koji mu je zaračunat od strane drugih poreskih obveznika u Crnoj Gori ili mu je zaračunat prilikom uvoza proizvoda u Crnu Goru, pod uslovima propisanim članom 51 Zakona.

k) posebni režimi (mala i srednja preduzeća, korišćena/polovna roba, umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti, paušalna nadoknada ulaznog PDV-a za poljoprivrednike, putničke agencije, pojednostavljeni postupci, investiciono zlato, ostalo);

Odredbama Zakona o PDV-u propisan je isti tretman oporezivanja malih, srednjih i velikih preduzeća.

Zakonom o PDV predviđeni su posebni postupci oporezivanja za „male obveznike“ (pravna i fizička lica čije su oporezive isporuke proizvoda i usluga za poslednjih 12 mjeseci manje od 18.000 €), poljoprivrednike, usluge putničkih agencija i organizatora putovanja, prodaju upotrebljivanih proizvoda, umjetničkih predmeta, zbirki i antikviteta i prodaje putem aukcije.

Malim obveznicima smatraju se lica koja su za poslednjih 12 mjeseci ostvarila oporezivi promet u iznosu koji je manji od 18.000 € (član 42 Zakona i član 127 Pravilnika). Ta lica ne smiju obračunavati i iskazivati PDV na računima, nemaju pravo na odbitak ulaznog PDV i ne vode knjigovodstvo u skladu sa članom 53 Zakona. Međutim, ukoliko žele da koriste prednosti sistema PDV mogu se registrovati za plaćanje PDV, s tim što u tom statusu moraju ostati najmanje tri godine.

Individualni poljoprivredni proizvođači, koji nijesu obveznici PDV i koji vrše isporuku poljoprivrednih i šumskih proizvoda, odnosno usluga imaju pravo da od kupca (obveznika PDV) naplate paušalnu naknadu u visini od 5% od otkupne vrijednosti proizvoda, odnosno usluga (član 43 Zakona).

Turističke agencije i organizatori putovanja primjenom posebnog postupka oporezivanja, poresku osnovicu za svoje usluge utvrđuju kao razliku između ukupne naknade (bez PDV) koja je fakturisana putnicima i stvarnih troškova (sa PDV) koje su turističkim agencijama obračunavali drugi obveznici PDV za neposredno izvršenu isporuku proizvoda i usluga u korist putnika (član 44 Zakona).

Odredbama člana 45 do 49 Zakona propisana su posebna pravila oporezivanja za preprodavce koji vrše prodaju upotrebljivanih proizvoda, umjetničkih predmeta, zbirki i antikviteta. Ovim odredbama su utvrđene vrste proizvoda koje se oporezuju po posebnom postupku, a oporezivanje se vrši na način što se poreska osnovica utvrđuje kao razlika između prodajne i nabavne cijene.

Promet upotrebljivanih putničkih automobila, motocikala i plovnih objekata za koje poreski obveznik pri nabavci nije imao pravo na odbitak ulaznog PDV, ne podliježe plaćanju PDV (član 4 stav 4 Zakona).

Za investiciono zlato Zakonom nije propisan poseban postupak oporezivanja.

l) pravila kojima se uređuju uprava i evidencija, uključujući registraciju i račune;

Poreski obveznici su o početku obavljanja preduzetničke djelatnosti dužni podnijeti prijavu za upis u registar obveznika PDV. Prijava za registraciju podnosi se na Obrascu "PR PDV-1", koji je propisan Pravilnikom o obliku i sadržini prijave za registraciju obveznika poreza na dodatu vrijednost.

Za izvršeni promet proizvoda, odnosno usluga poreski obveznik je dužan da izda račun ili drugi dokument koji služi kao račun s propisanim podacima (član 31 i 32 Zakona). Obaveza izdavanja računa se ne odnosi na poljoprivredne proizvođače koji prodaju poljoprivredne proizvode na pijacama, zatim na prodaju duvanskih proizvoda, vozni karata i žetona u putničkom saobraćaju (voz, autobus, žičare), markica, taksi, vrijednosnih papira i obrazaca u poštanskom prometu, periodične štampe i prodaju na automatima (član 32 stav 5 i 6 Zakona).

U cilju stvaranja što kvalitetnije infrastrukture za efikasnije praćenje kontrole obračunavanja i plaćanja PDV, za poreske obveznike koji promet proizvoda i usluga naplaćuju u gotovini dužni su takav promet iskazivati preko poreske registar kase. Vlada CG je donijela *Uredbu o upotrebi poreske registar kase i načinu evidentiranja prometa proizvoda i usluga preko registar kase*, kojom je detaljnije uredila korišćenje poreskih kasa, kao i način evidentiranja prometa proizvoda, odnosno usluga preko tih kasa. Navedenom Uredbom je razrađena materija koja se odnosi na: proceduru davanja saglasnosti za stavljanje u upotrebu poreskih kasa, način evidentiranja prometa preko poreske kase, postupak fiskalizacije, kao i način servisiranja poreskih kasa.

Poreski obveznik u svom knjigovodstvu mora obezbijediti sve podatke potrebne za pravilno i pravovremeno obračunavanje i plaćanje PDV, a naročito o ukupnoj vrijednosti obavljenog prometa proizvoda, odnosno usluga, vodi knjigu izdatih i knjigu primljenih računa, posebnu evidenciju o ulaznom PDV plaćenom prilikom uvoza proizvoda i dr. Poreski obveznici vode propisane poreske evidencije o izdatim i primljenim računima (član 53 Zakona i čl. 120 do 125 Pravilnika o PDV).

Poreski organ vodi: registar PDV obveznika, evidenciju podnijetih prijava po poreskim periodima, evidenciju iskazanih poreskih obaveza i poreskih kredita, podatke o oporezivom prometu, evidenciju o neplaćenim obavezama i o nepodnosiocima poreskih prijava.

Poreski organ podatke obezbjeđuje na više nivoa, i to: za pojedinačnog obveznika, vrstu djelatnosti, određenu teritoriju, kao i prema drugim kriterijumima za sve poreske obveznike.

m) utvrđivanje i žalbe (PDV prijave, utvrđivanje i naplata, postupak za traženje kredita i povraćaja, kazne, postupak podnošenja žalbe, međunarodna uzajamna pomoć i naplata PDV potraživanja);

Poreski obveznik je dužan poresku obavezu iskazati u mjesečnoj prijavi za obračun PDV – Obrazac "PR PDV-2". Prijava se podnosi nadležnom poreskom organu do 15. dana narednog mjeseca po isteku poreskog perioda (član 35 stav 1 i 2 Zakona). Oblik, sadržina i način popunjavanja Obrasca "PR PDV-2" propisan je Pravilnikom o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost.

Poreski period za obračunavanje PDV-a je period od prvog do zadnjeg dana u mjesecu, odnosno kalendarski mjesec (član 33 Zakona).

Poreska obaveza za poreski period dospijeva za plaćanje 15. dana u mjesecu po isteku poreskog perioda (član 36 Zakona).

Postupa u vezi sa povraćajem PDV kredita sprovodi Poreska uprava na osnovu zahtjeva poreskog obveznika koji je sadržan u poreskoj prijavi, čekiranjem odgovora na pitanje: "da li želite povraćaj PDV kredita" ili na osnovu posebnog zahtjeva koji poreski obveznik može podnijeti nadležnom poreskom organu.

Kazne za povredu odredbi Zakona, propisane su u čl. 58. do 60. Zakona u rasponima od desetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori. Za poreski prekršaj kazniče se pravno i odgovorno lice, kao i preduzetnik. Kazne se odnose na sledeće poreske prekršaje: neizdavanje PDV računa, ne podnošenje PDV prijave, ukoliko ne obavijesti poreski organ o početku, izmjeni ili prestanku obavljanja djelatnosti, ne obračuna i nepravilno ovračuna pdv).

Na osnovu odredbi člana 95 Zakona o poreskoj administraciji, na iznos neplaćenog ili manje plaćenog poreza plaća se kamata po stopi od 0,03% dnevno, počev od narednog dana od dana dospelosti.

Postupak po žalbi je propisan Zakonom o poreskoj administraciji i Zakonom o opštem upravnom postupku. O žalbi odlučuje drugostepeni organ – Ministarstvo finansija. Žalba ne odlaže izvršenje pobijanog akta. Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana prijema poreskog akta. Protiv rješenja kojim je odlučeno po žalbi može se podnijeti tužba Upravnom sudu Crne Gore . Shodno odredbama člana 40 stav 1 Zakona o upravnom sporu (Sl. list RCG, br. 60/03) protiv pravosnažne odluke Upravnog suda mogu se podnijeti vanredni pravni lijekovi i to zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke i zahtjev za ponavljanje postuka.

Postoji međunarodna saradnja i pomoć u razmjeni podataka, a koja se vrši na zahtjev poreske i carinske administracije Crne Gore ili poreske i carinske administracije druge države.

n) prelazne i privremene mjere sadašnjeg sistema PDV-a;

Odredbama člana 24a Zakona propisano je da se PDV plaća po sniženoj stopi od 7% na servisne usluge koje se pružaju u marinama i računarsku opremu, do ulaska Crne Gore u Evropsku uniju. Zakon ne sadrži druga privremena rješenja, kao ni prelazne odredbe.

Uredbom o odloženom plaćanju carinskog duga uređeno je privremeno, do 31. decembra 2009. godine, odloženo plaćanje carinskog duga (carine i poreza na dodatnu vrijednost) nastalog pri uvozu proizvoda. Carinski dug nastao pri uvozu proizvoda odlaže se i plaća u roku od 30 dana od dana prihvatanja carinske deklaracije.

o) poreski obveznici koji nemaju sjedište (stalno mjesto poslovanja) u vašoj zemlji (obaveze, pravo na povraćaj PDV-a, itd.);

Poreski obveznici koji nemaju sjedište u Crnoj Gori, a preko poslovne jedinice vrše promet proizvoda i usluga u Crnoj Gori, obveznici su PDV. Ukoliko nemaju poslovnu jedinicu u Crnoj Gori dužni su da imenuju poreskog zastupnika. U tom slučaju poreski zastupnik je i poreski dužnik. Ako poreski obveznik koji nema sjedište u Crnoj Gori ne imenuje poreskog zastupnika, PDV plaća primalac proizvoda, odnosno usluga (član 12 Zakona).

Poreski obveznik koji nema sjedište u Crnoj Gori ima pravo na povraćaj ulaznog PDV koji mu je zaračunat od strane drugih poreskih obveznika u Crnoj Gori ili mu je zaračunat prilikom uvoza proizvoda u Crnu Goru, pod uslovima i na način utvrđen Zakonom (član 51 Zakona).

Strano lice koje obavlja privrednu djelatnost preko poslovne jedinice i strano lice koje je zbog obavljanja djelatnosti u Crnoj Gori imenovalo poreskog zastupnika nema pravo na povraćaj PDV, a ima pravo na odbijanje pretporeza (član 110 Zakona).

p) postupci kontrole:

i) Da li se kontrola PDV-a obavlja zajedno sa kontrolom drugih vrsta poreza ili se ova kontrola obavlja zasebno?

Kontrola PDV-a obavlja se zajedno sa kontrolom drugih vrsta poreza. Kontrola PDV je uglavnom povezana sa kontrolom poreza na dobit, pa se angažuju i inspektori višeg ranga pri takvim vrstama kontrole.

ii) Koliko poreskih službenika učestvuje u kontroli PDV-a, ne računajući carinske dažbine?

Kontrolu PDV vrše najvećim dijelom poreski inspektori kojih je u 2008. godini bilo angažovano 118. Kontrolu podnošenja prijava, formalne i računске ispravnosti vrše i drugi službenici koji su angažovani na obradi prijave, i oni otklanjaju greške koje se mogu utvrditi bez postupka terenske kontrole.

Takođe se vrši i kontrola poreskih analitičkih kartica i drugih evidencija poreskih obveznika koje obuhvataju obračun i plaćanje svih poreza. Na osnovu kontrole analitičkih kartica i drugih evidencija o obveznicima utvrđuje se da li poreski obveznik propustio da prijavi poresku obavezu kroz podnošenje poreske prijave i da li je platio poresku obavezu u propisanom roku. Ukoliko se identifikuju propusti, poreski organ preduzima mjere prinudne naplate i podnosi prekršajne prijave.

iii) Kakvo je vaše iskustvo u razmjeni podataka u poreske svrhe?

Poreske administracije razmjenjuju podatke samo na osnovu zahtjeva i rijetke su situacije da jedna poreska administracija informise drugu poresku administraciju o podacima koji mogu biti značajni za poresku administraciju druge države. Postoje potpisani sporazumi o saradnji i uzajamnoj pomoći, i to uglavnom sa zemljama u regionu i razmjena podataka se vrši na osnovu pisanih zahtjeva između pojedinih poreskih administracija.

4 Molimo vas da navedete podatke o pravilima kojima se uređuju oslobođenja putnika od plaćanja poreza pri uvozu i izvozu. Da li je predviđena opšta poreska stopa? Kako bi se ona naplaćivala?

Prema odredbama člana 28 stav 1 tačka 9) Zakona, plaćanja PDV-a su oslobođeni uvezeni proizvodi za koje je u skladu sa članom 184, stav 1 tač. 2), 3), 9) i 13) Carinskog zakona propisano oslobođenje od plaćanja carine. Ovo oslobođenje se odnosi na: robu nekomercijalne prirode koju putnici unose sa sobom iz inostranstva u propisanoj vrsti, vrijednosti i količini; robu sadržanu u pošiljkama i upućenu iz inostranstva fizičkim licima u Crnu Goru pod uslovom da te pošiljke nijesu komercijalne prirode; poljoprivredne proizvode, plodove ratarstva, stočarstva, šumarstva, uzgoja ribe i pčelarstva dobijeni na posjedima koje državljani Crne Gore, koji žive u pograničnom pojasu, posjeduju u pograničnom pojasu susjedne države; robu koja direktno služi za obavljanje muzejske,

arhivske, restauratorske, književne, likovne, muzičko-scenske i filmske djelatnosti, a na osnovu mišljenja nadležnog ministarstva.

Kupac - fizičko lice, koje u Crnoj Gori nema stalno ni privremeno prebivalište, koji iznese proizvode kupljene u Crnoj Gori, ima pravo na povraćaj PDV ako je vrijednost kupljenih proizvoda po jednom računu, odnosno za više računa izdatih istog dana kod istog prodavca veća od 100 €. To pravo se ne odnosi na mineralna ulja, alkohol i alkoholna pića i duvanske proizvode. Zahtjev za povraćaj kupac mora podnijeti u roku od šest mjeseci od dana izdavanja računa (član 52 Zakona i član 115 Pravilnika). Procedura povraćaja PDV propisana je odredbama člana 117 do 119 Pravilnika o primjeni Zakona o PDV.

5 Da li su u vašoj zemlji uvedene slobodne zone? Ako jesu, molimo vas da nam dostavite akta koja se odnose na slobodne zone. Koji režim se primjenjuje u slobodnim zonama u svrhe PDV-a i akciza? Da li su djelatnosti u slobodnim zonama oslobođene od plaćanja PDV-a i akciza?

Zakonom o slobodnim zonama (Sl. list RCG, br. 42/04 i Sl. list CG, br. 11/07 i 76/08) (Aneks 224), uređeno je osnivanje slobodnih zona i režim obavljanja privrednih djelatnosti u tim zonama.

Slobodna zona se osniva uz prethodnu saglasnost Vlade Crne Gore, na predlog Ministarstva ekonomije, a na bazi podnijetog elaborata o ekonomskoj opravdanosti osnivanja zone, koji je propisan Odlukom o sadržini elaborata o ekonomskoj opravdanosti za osnivanje slobodnih zona i slobodnih skladišta (Sl. list RCG, br. 53/04 i Sl. list CG, br. 81/08) (Aneks 134).

Carinski zakon (Sl. list RCG, br. 07/02, 38/02, 72/02, 21/03, 31/03, 29/05, 66/06 i Sl. list CG, br. 21/08) (Aneks 106) ,reguliše određena pitanja carinskog postupka i nadzora nad ulaskom i izlaskom robe u slobodnu zonu i iz nje.

Uredba o sprovođenju Carinskog zakona (Sl. list RCG, br. 15/03 i 81/06 i Sl. list RCG, br. 38/08) (Aneks 108), propisuje način vođenja evidencije i sprovođenja mjera carinskog nadzora u slobodnoj zoni.

Korisnik slobodne zone je domaće ili strano pravno i fizičko lice koje na njenom području obavlja određenu privrednu djelatnost.

U slobodnoj zoni se mogu obavljati sve privredne djelatnosti, osim onih kojima se ugrožavaju životna sredina, zdravlje ljudi, materijalna dobra i bezbjednost zemlje. Obezbjedena je potpuna ravnopravnost ulagača iz inostranstva u pogledu prava na ulaganje, sticanja vlasništva na izgrađenim objektima i organizovanja djelatnosti u njima.

Na robu koja se unosi u zonu ne plaća se porez na dodatnu vrijednost, bez obzira na vrstu uvezene robe i njenu namjenu u zoni, uključujući i onu robu koju operator i korisnik uvoze radi izgradnje i održavanja objekata, infrastrukture i opreme u zoni, i uopšte stvaranja uslova za rad i razvoj zone (član 18 Zakona o slobodnim zonama).

Roba iz slobodne zone koja se, radi stavljanja u promet, upućuje na ostali dio teritorije Crne Gore podliježe obavezi plaćanja poreza na dodatnu vrijednost, kao i primjeni restriktivnih mjera ili mjera zaštite propisanih zakonom koji uređuje spoljnu trgovinu (član 21 Zakona o slobodnim zonama).

Poreski tretman slobodnih zona

Na isporuke proizvoda u slobodnu zonu, slobodna i carinska skladišta i isporuke proizvoda unutar slobodne zone, slobodnih i carinskih skladišta, PDV se plaća po nultoj stopi (član 25 stav 1 tačka 11) Zakona o PDV-u).

Svako otpremanje akciznih proizvoda iz akciznog skladišta ili iz pogona oslobođenog korisnika akciznih proizvoda u slobodnu zonu, shodno odredbama člana 13 Zakona o akcizama, ne podliježe obavezi obračunavanja akcize.

6 Koji su ciljevi (kratkoročni/dugoročni) budućih kretanja u pogledu vaših zakonskih propisa u oblasti PDV-u? Molimo vas da ih navedete zajedno sa vremenskim rokovima i predviđenim problematičnim oblastima.

Izmjenama Zakona o PDV, treba da se izvrši dodatno usaglašavanje postojećih zakonskih rješenja sa pravom i praksom Evropske unije.

Ministarstvo finansija planira da sprovede analizu efekata implementacije postojećih zakonskih rješenja ključnih poreza u Crnoj Gori uključujući i porez na dodatu vrijednost. Na bazi rezultata te analize Ministarstvo finansija će pripremiti poresku strategiju za 2010-2014. Strategija će biti okvir za dalje unapređivanje zakonskih rješenja u ovoj oblasti imajući u vidu sadašnje pravo i praksu Evropske unije, prateći buduće izmjene u ovoj oblasti i posebno vodeći računa o potrebi naše ekonomije i s obzirom na kontekst ekonomske krize odrediti rokove i tranzicioni period.

Izmjene koje se odnose na oporezivanje nepokretnosti, uključujući i zemljište, kao i mogućnost podnošenja PDV prijave i elektronskim putem bile su planirane do kraja 2009, ali su odložene iz dva razloga. Prvo, odluka Ministarstva finansija bila je da ove izmjene treba odložiti jer vrijeme globalne ekonomske krize koja je uticala i na ekonomiju Crne Gore nije pravi momenat za značajnije izmjene zakonskih rješenja, jer bi to predstavljalo dodatno opterećenje za sektor građevinarstva koji je pretrpio najteže posljedice krize, kao i na ukupnu ekonomiju Crne Gore. Takođe, pored planiranih izmjena Ministarstvo je željelo da obuhvati i dodatne izmjene i pojašnjenja koja su identifikovana tokom dosadašnje implementacije Zakona o porezu na dodatu vrijednost i time poboljšala određena zakonska rješenja poput oporezivanja usluga stranih lica, finansijskih usluga, itd.

Izmjene koje će biti obuhvaćene budućim zakonskim rješenjima koja će regulisati PDV, posebno u dijelu koji se odnosi na: definisanje proizvoda i usluga koji se mogu oporezovati po sniženoj stopi; ukidanje nulte stope za domaće transakcije (ljekove i medicinska sredstva koji se plaćaju iz Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje); proširenje posebnih postupaka oporezivanja (prodaja investicijskog zlata, elektronske usluge); uspostavljanje pravnog okvira za razmjenu informacija vezano za PDV između zemalja EU (VIES), sa ciljem da se navedeni zakon u potpunosti uskladi sa pravom i praksom Evropske unije koja se odnosi na porez na dodatu vrijednost.

C. Akcize

Akcizna politika Crne Gore je u nadležnosti Ministarstva finansija (Sektor za poreski i carinski sistem) i u okviru njega formiran je Odsjek za indirektno poreze.

Zakon o akcizama (Sl. list RCG, br. 65/01, 76/05 i Sl. list CG, br. 76/08 i 50/09), koji je u primjeni od 1. aprila 2002. godine, uvodi obavezu plaćanja akcize za tri grupe proizvoda, i to: alkohol i alkoholna pića, duvanske proizvode i mineralna ulja, njihove derivate i supstitute. Akciza se plaća na akcizne proizvode proizvedene u Crnoj Gori i akcizne proizvode koji se uvoze u Crnu Goru. Navedenom zakonskom rješenjima propisan je jednak poreski tretman za domaće i uvozne akcizne proizvode.

U proteklom periodu izvršene su izmjene navedenog Zakona čime je izvršeno dalje uklađivanje sa direktivama EU, a posebno u dijelu koji se odnosi na cigarete.

Zakon o akcizama je u potpunosti usaglašen sa sledećim direktivama: Direktivom Savjeta EU 92/80/EEC (izmjene: 99/81 EEC i 02/10/EC) o ujednačavanju akciza na duvanske proizvode, izuzev cigareta i Direktivom Savjeta 92/83/EEC o usaglašavanju strukture akciza za alkohol i alkoholna pića. Zakon je djelimično usaglašen sa sledećim direktivama: Direktivom Savjeta EU 92/79/EEC (izmjene: 99/81 EEC i 02/10/EC) o ujednačavanju akciza na cigarete; Direktivom Savjeta EU 2003/96/EEC o restrukturiranju okvira Zajednice za oporezivanje energenata i

električne energije i Direktivom Savjeta 92/12/EC o opštem režimu za akcizne proizvode i o skladištenju, kretanju i nadzoru takvih proizvoda.

7 Molimo vas da nam dostavite jedan primjerak zakonskih propisa vaše zemlje iz oblasti akciza (na jednom od službenih jezika Evropske unije), kao i druge propise koji se odnose na akcize, kao što su upravne smjernice, itd.

Prevodi Zakona o akcizama (Sl. list RCG, br. 65/01, 76/05 i Sl. list CG, br. 76/08 i 50/09), (Aneks 104) kao i podzakonskih akata na engleskom jeziku, nalaze se u Prilogu.

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona su:

Uredba o obilježavanju duvanskih proizvoda i alkoholnih pića kontrolnim akciznim markicama (Sl. list RCG, br. 82/05 i Sl. list CG, br. 22/09), (Aneks 111)

Uredba o načinu i postupku utvrđivanja iznosa najpopularnije cijene cigareta (Sl. list CG, br. 30/09), (Annex 113)

Pravilnik o primjeni Zakona o akcizama (Sl. list RCG, br. 18/02, 9/06 i 78/06 i Sl. list CG, br. 18/09), (Aneks 122)

Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja akcize i poreza na dodatu vrijednost za diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije (Sl. list RCG, br. 74/04), (Aneks 133) i

Pravilnik o postupku bojenja i označavanja mineralnih ulja koja se koriste kao gorivo za grijanjem (Sl. list RCG, br. 23/02). (Aneks 123)

8 Molimo vas da date detaljan opis važećih zakonskih propisa u oblasti akciza, naročito onih koje se odnose na:

a) Područje primjene poreza (kategorije proizvoda koje podliježu plaćanju akciza). Od posebnog su interesa sljedeći proizvodi:

Odredbama člana 1 Zakona o akcizama (Sl. list RCG, br. 65/01, 76/05 i Sl. list CG, br. 76/08 i 50/09), propisana je obaveza plaćanja akcize za tri grupe proizvoda i to: alkohol i alkoholna pića, duvanske proizvode i mineralna ulja, njihovi derivati i supstituti.

i) alkohol i alkoholna pića;

Odredbama člana 37 Zakona o akcizama, propisane su vrste alkohola i alkoholnih pića na koja se plaća akciza, i to: pivo, vino, ostala fermentisana pića, srednja alkoholna pića i etil - alkohol. Vrsta alkohola, odnosno alkoholnih pića određuje se u zavisnosti od klasifikacije tih proizvoda i njihovih tarifnih brojeva, odnosno oznaka iz nomenklature carinske tarife i zavisno od sadržaja alkohola u tim proizvodima. Sadržaj alkohola je zapreminski procenat alkohola u nekom alkoholnom piću na temperaturi od 20°C.

ii) cigarete i ostale duvanske prerađevine;

Duvanski proizvodi na koje se plaća akciza su: cigarete, cigare, cigarilosi, fino rezani duvan za pušenje (za cigarete za savijanje) i drugi duvan za pušenje (čl. 46, 47, 48 i 49 Zakona).

Cigaretama se smatraju:

- 1) svitci duvana, koji se mogu pušiti takvi kakvi su i ne svrstavaju se u cigare i cigarilose;
- 2) svitci duvana, koji se na jednostavan, neindustrijski način stavljaju u papirne tube za cigarete;
- 3) svitak duvana, koji se na jednostavan neindustrijski način savija u papir za savijanje cigareta.

Svitkom duvana, smatra se jedna cigareta čija dužina bez filtera, odnosno muštikle iznosi do 9 cm; dvije cigarete koje su bez filtera, odnosno muštikle duže od 9 cm, ali nijesu duže od 18 cm; tri cigarete koje su bez filtera, odnosno muštikle duže od 18 cm, ali nijesu duže od 27 cm, i tako redom.

Cigaretama se smatraju i proizvodi koji su u cjelini ili djelimično izrađeni od duvanskih surogata, osim proizvoda koji se upotrebljavaju isključivo u zdravstvene svrhe.

Cigarima i cigarilosima se smatraju svitci duvana, koji se mogu pušiti takvi kakvi su, ako su:

- 1) u cjelini izrađeni od prirodnog duvana;
- 2) sa spoljnim omotačem od prirodnog duvana;
- 3) sa spoljnim omotačem boje duvana, koji je u odnosu na uzdužnu osu cigare spiralno omotan pod oštrim uglom od najmanje 30° i sa prevojem od rekonstituisanog duvana, gdje je u svitku duvana najmanje 60% duvanskih djelića širih i dužih od 1.75 mm;
- 4) sa spoljnim omotom boje duvana od rekonstituisanog duvana, čija je težina bez filtera i muštikle, veća od 2.3 grama, gdje u svitku duvana ima najmanje 60% duvanskih djelića širih i dužih od 1.65 mm, a obim cigare mora biti najmanje 1/3 dužine cigare, ali ne manje od 34 mm.

Cigarama i cigarilosima smatraju se i proizvodi koji su u cjelini ili djelimično izrađeni od duvanskih surogata, osim proizvoda koji se upotrebljavaju isključivo u medicinske svrhe, pod uslovom da imaju:

- a) omot od prirodnog, odnosno rekonstituisanog duvana;
- b) omot i prevoj duvana od rekonstituisanog duvana.

Duvanom za pušenje smatra se:

- duvan koji je rezan ili drugačije siječen, savijen ili stisnut u komade i koji se može pušiti bez dalje industrijske prerade;
- duvanski otpaci koji se mogu pušiti.

Duvanom za pušenje smatraju se i proizvodi koji su u cjelini ili djelimično izrađeni od duvanskih surogata osim proizvoda koji se upotrebljavaju isključivo u zdravstvene svrhe. Duvanom za pušenje smatra se i sitno sjeckani duvan za savijanje cigareta, u kojem je, s obzirom na težinu, više od 25% duvanskih djelića kraćih i užih od 1.4 mm.

iii) mineralna ulja (benzin, dizel lož ulje, itd.) i ostali energetske proizvodi (električna energija, prirodni gas, ugalj);

Vrsta mineralnih ulja, njihovih derivata i supstituta na koja se plaća akciza, shodno odredbama člana 51 Zakona o akcizama, određuje se u zavisnosti od klasifikacije tih proizvoda u Carinskoj tarifi, koja je uređena Zakonom o carinskoj tarifi (Sl. list RCG, br. 75/05 i 17/07), odnosno u odnosu na karakteristike pojedinih proizvoda (vidjeti Anex broj 1 Poglavlja 29).

Odredbama člana 52 Zakona o akcizama, propisana je vrsta mineralnih ulja, njihovih derivata i supstituta, na koja se plaća akciza, i to:

- 1) olovni benzin (tarifne oznake CN 2710 11 31 00, 2710 11 51 10, 2710 11 51 90 i 2710 11 59 00);

2) bezolovni benzin (tarifne oznake CN 2710 11 31 00, 2710 11 41 00, 2710 11 45 00 i 2710 11 49 00);

3) kerozin (tarifne oznake CN 2710 19 21 00 i 2710 19 25 00) koji se koristi:

- kao motorno gorivo

- za grijanje;

4) gasna ulja (tarifne oznake CN 2710 19 41 do 2710 19 49) koja se koriste:

- kao motorno gorivo;

- kao motorno gorivo za industrijske i komercijalne svrhe;

- za grijanje;

5) ulja za loženje (tarifne oznake CN 2710 19 61 00 do 2710 19 69 00);

6) tečni naftni gas (tarifne oznake CN 2711 12 11 00 do 2711 19 00 00) koji se koristi:

- kao motorno gorivo;

- kao motorno gorivo za industrijske i komercijalne svrhe;

- za grijanje.

Mineralnim uljima, prema odredbama Zakona o akcizama, smatraju se i:

1) proizvodi koji se prodaju i upotrebljavaju kao pogonsko gorivo;

2) aditivi, odnosno ekstenderi koji se dodaju pogonskim gorivima;

3) drugi ugljenvodonici, koji su proizvedeni iz sirove nafte i koji se prodaju i upotrebljavaju kao gorivo za grijanje, osim crnog uglja, lignita, treseta ili biomase

iv) motorna vozila (akcize, porez na registraciju, putarine);

Korišćenje motornih vozila, nije predmet regulisanja Zakona o akcizama. **Zakonom o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica** (Sl. list RCG, br. 28/04 i 37/04) uređeno je plaćanje poreza na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica. Navedeni porez plaćaju pravna i fizička lica koja su vlasnici registrovanih putničkih automobila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica. Tarifa za plaćanje ovog poreza iznosi: za motorna vozila od 15 do 500 € (s tim, što se porez umanjuje 5% za svaku navršenu godinu starosti vozila, a najviše do 70%, poreske obaveze), za motocikle od 10 do 200 €, za čamce i jahte od 5 do 400 € i za vazduhoplove i letilice od 1 000 do 5 000 €.

Zakonom o putevima (Sl. list RCG, br. 42/04) propisano je da se za korišćenje javnih puteva plaćaju sljedeće naknade:

1) godišnja naknada pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila;

2) posebna naknada za drumska motorna vozila i njihova priključna vozila u svrhu obezbjeđenja nesmetanog odvijanja saobraćaja i pružanja informativnih usluga korisnicima puta;

3) naknada za vanredni prevoz;

4) naknada za upotrebu pojedinih puteva i objekata (putarina);

5) naknada za inostrana drumska vozila u korist puteva.

Odlukom o visini naknade - putarine za upotrebu tunela "Sozina" i prilaznih saobraćajnica (Sl. list RCG, br.48/08), utvrđuje se visina putarine i način plaćanja i reguliše sistem popusta u naplati iste zavisno od vrste vozila, gabarita i nosivost. Naplata naknade - putarine se plaća gotovinski ili po sistemu mjesečnih pretplatnih karata ili po sistemu za prolaz putničkih vozila bez zaustavljanja.

U odnosu na naknade - putarine ove odluke može se koristiti jedinstveni popust od 10% uz pretplatu najmanje 50 prolaza.

Eko naknada naplaćuje se u jednakom iznosu, bez diskriminacije i domaćim i stranim korisnicima puta.

Predmetna naknada propisana je *Uredbom o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine* (Sl. list RCG, br. 26/97, 9/00, 52/00 i Sl. list CG, br. 33/08, 5/09 i 64/09). Naknadu plaćaju strana pravna i fizička lica prilikom ulaska na teritoriju Crne Gore, kao i domaća pravna i fizička lica prilikom registracije motornog vozila i njihovih priključnih vozila.

Eko naknada naplaćuje se u jednakom iznosu, bez diskriminacije i domaćim i stranim korisnicima puta. Uredbom je propisana obaveza plaćanja godišnje eko-naknade, za strana pravna i fizička lica koja koriste motorna vozila i njihova priključna vozila težine do 3,5 t, a jednodnevna, sedmična, mjesečna ili godišnja eko-naknada za korišćenje motornih vozila i njihovih priključnih vozila težine od 3,5 tone do 12 tona i težine veće od 12 tona u zavisnosti od vremena zadržavanja.

Izmjenama i dopunama Uredbe ostala je obaveza plaćanja godišnje eko-naknade za domaća pravna i fizička koja koriste motorna vozila i njihova priključna vozila za sve kategorije vozila. Početak primjene izmijenjene Uredbe predviđen je za 1. februar 2010.

v) druge kategorije proizvoda koji čine veći dio prihoda od akciza;

Zakonom o akcizama nijesu propisane druge kategorije proizvoda koje podliježu plaćanju akcize.

b) Utvrđivanje akciza, tj. kako se akcize obračunavaju (npr. prema zapremini, težini, ad valorem, itd.)?

Visina akcizne obaveze, prema crnogorskom Zakonu o akcizama, određena je po jedinici mjere, osim za cigarete gdje se koristi kombinovani način određivanja visine akcize (specifična i ad valorem akciza). Akcizna osnovica za mineralna ulja, njihove derivate i supstitute je izražena u kilogramima ili litrima, u zavisnosti od vrste navedenih proizvoda. Akcizna osnovica za vina, srednja alkoholna pića i ostala fermentisana pića je količina akciznog proizvoda izražena u hektolitrima, a za pivo i etil alkohol zapreminski sadržaj alkohola na jedan hektolitar.

Alkohol i alkoholna pića:

Akcizna osnovica za vina, srednja alkoholna pića i ostala fermentisana pića, shodno odredbama člana 43 Zakona o akcizama, je količina akciznih proizvoda izražena u hektolitrima, a za pivo i etil alkohol zapreminski sadržaj alkohola na jedan hektolitar.

Duvanski proizvodi:

Akcizna osnovica za duvanske proizvode, shodno odredbama člana 50 Zakona o akcizama, je 1000 komada i maloprodajna cijena, odnosno kilogram proizvoda. Akciza na cigarete plaća se kao specifična akciza koja je određena u iznosu za 1000 komada i kao proporcionalna akciza koja je određena u procentu od maloprodajne cijene cigareta. Akciza na ostale duvanske proizvode (cigare, cigarilose, fino rezani duvan i drugi duvan za pušenje), plaća se po kilogramu tih proizvoda.

Mineralna ulja, njihovi derivati i supstituti:

Akcizna osnovica za mineralna ulja, shodno odredbama člana 51 Zakona o akcizama, je količina mineralnih ulja, izražena u litrima ili kilogramima. Ako je količinska jedinica za akcizu u litrima, litar se mjeri na temperaturi od +15°C.

c) Oslobođenja od plaćanja akciza.

Zakonom o akcizama propisana su oslobađanja od plaćanja akcize za imaoaca akcizne dozvole i oslobođenog korisnika akciznih proizvoda, za diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije upotreba *etil alkohola i mineralnih ulja za namjene za koje se ne plaća akciza* druga oslobađenja, kao i druga oslobađenja.

Prema odredbama člana 12 Zakona o akcizama, imalac akcizne dozvole se oslobađa od plaćanja akcize kada:

- 1) su akcizni proizvodi uskladišteni u akciznom skladištu drugog imaoaca akcizne dozvole koji je potvrdio prijem pošiljke na primjerku akciznog dokumenta;
- 2) su akcizni proizvodi uskladišteni u pogonu oslobođenog korisnika akciznih proizvoda koji je potvrdio prijem pošiljke na primjerku akciznog dokumenta;
- 3) su akcizni proizvodi izvezeni i carinski organ je na dokumentu potvrdio da su stvarno izneseni iz carinskog područja Crne Gore u skladu sa carinskim propisima.

(2) Imalac akcizne dozvole se oslobađa od plaćanja akcize za akcizne proizvode koji su uskladišteni u njegovom akciznom skladištu, ako:

- 1) su upotrijebljeni kao osnovni materijal za proizvodnju drugih akciznih proizvoda u akciznom skladištu;
- 2) su upotrijebljeni kao uzorci za analize u vezi sa testiranjem proizvodnje, odnosno za naučne svrhe;
- 3) su upotrijebljeni u svrhu carinske kontrole,
- 4) su upotrijebljeni za namjene kontrole kvaliteta koju u carinskom skladištu obavljaju ovlašćena lica;
- 5) su uništeni pod nadzorom poreskog organa;
- 6) je utvrđen manjak akciznih proizvoda za koji imalac akcizne dozvole dokaže da je nastao usljed više sile (osim krađe) ili da je neodvojivo povezan sa procesom proizvodnje, skladištenja i prevoza proizvoda;
- 7) je alkohol u potpunosti denaturisan u skladu sa članom 44 Zakona o akcizama;
- 8) su duvanski proizvodi denaturisani i upotrijebljeni za industrijske, odnosno hortikulture namjene.

Oslobođeni korisnik akciznih proizvoda se oslobađa od plaćanja akcize, ako:

- 1) su akcizni proizvodi otpremljeni i uskladišteni u akciznom skladištu i ako je imalac akcizne dozvole potvrdio prijem pošiljke na primjerku akciznog dokumenta;
 - 2) su akcizni proizvodi upotrijebljeni za namjene iz člana 44 ili člana 54 Zakona o akcizama (upotreba etil alkohola za namjene za koje se ne plaća akciza ili upotreba od strane malih proizvođača alkoholnih pića) obuhvaćeni dozvolom oslobođenog korisnika akciznih proizvoda.
- (4) Oslobođeni korisnik akciznih proizvoda se oslobađa od plaćanja akcize i ako:
- 1) su akcizni proizvodi upotrijebljeni kao uzorci za analize u vezi sa testiranjem proizvodnje u njegovim proizvodnim prostorijama ili skladištu;
 - 2) su akcizni proizvodi upotrijebljeni u svrhu carinske kontrole;

3) su akcizni proizvodi upotrijebljeni za namjene kontrole kvaliteta koju u njegovim prostorijama ili skladištu obavljaju ovlaštena lica;

4) su akcizni proizvodi uništeni pod nadzorom poreskog organa;

5) je utvrđen manjak akciznih proizvoda za koji se dokaže da je nastao usled više sile (osim krađe) i manjak koji je neodvojivo povezan sa procesom proizvodnje, skladištenja i prevoza proizvoda za čiju proizvodnju su akcizni proizvodi upotrijebljeni.

Oslobođenja od plaćanja akcize za diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije

Odredbama čl. 31 i 32 Zakona o akcizama propisano je da se akciza ne plaća na akcizne proizvode:

1) za službene potrebe diplomatskih i konzularnih predstavništava akreditovanih u Crnoj Gori;

2) za službene potrebe međunarodnih organizacija, ako je to određeno međunarodnim ugovorom;

3) za lične potrebe stranog osoblja diplomatskih i konzularnih predstavništava akreditovanih u Crnoj Gori, uključujući članove njihovih porodica;

4) za lične potrebe stranog osoblja međunarodnih organizacija, uključujući članove njihovih porodica, ako je to određeno međunarodnim ugovorom.

5) koji se prodaju na brodovima i avionima na linijama međunarodnog saobraćaja;

6) koje putnik donese sa sobom u svom ličnom prtljagu iz inostranstva i oslobođeni su plaćanja uvoznih dažbina u skladu sa carinskim propisima;

7) mineralna ulja, njihove derivate i supstitute, koji su u standardnim rezervoarima motornih vozila, plovila ili aviona, koji dolaze iz inostranstva i nijesu namijenjeni za dalju prodaju i oslobođeni su plaćanja uvoznih dažbina u skladu sa carinskim propisima.

Način ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja akcize za proizvode i usluge koje diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije nabavljaju za službene i lične potrebe za vrijeme svog djelovanja, odnosno boravka u Crnoj Gori, propisan je Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja akcize i poreza na dodatu vrijednost za diplomatska i konzularna predstavništva i međunarodne organizacije.

Druga oslobođenja od plaćanja akcize

Odredbama člana 32 Zakona, propisano je da se akciza ne plaća na akcizne proizvode:

1) koji se prodaju na brodovima i avionima na linijama međunarodnog saobraćaja;

2) koje putnik donese sa sobom u svom ličnom prtljagu iz inostranstva i oslobođeni su plaćanja uvoznih dažbina u skladu sa članom 9 Uredbe za sprovođenje carinskog zakona;

3) mineralna ulja, njihove derivate i supstitute, koji su u standardnim rezervoarima motornih vozila, plovila ili aviona, koji dolaze iz inostranstva i nijesu namijenjeni za dalju prodaju i oslobođeni su plaćanja uvoznih dažbina;

4) koji se iz carinskog skladišta otpremaju u slobodne carinske prodavnice otvorene na međunarodnim graničnim prelazima na kojima je obezbijeđena carinska i pasoška kontrola, radi prodaje putnicima, u skladu sa članom 184 Carinskog zakona.

Upotreba etil alkohola za namjene za koje se ne plaća akciza

Etil alkohol, shodno odredbama člana 44 Zakona o akcizama, iz tarifnog broja CN 22.07 oslobađa se plaćanja akcize ako se koristi kao sirovina, i to:

1) u proizvodnji fermentisanih proizvoda;

2) u proizvodnji sirćeta iz tarifnog broja CN 22.09;

3) u proizvodnji prehrambenih proizvoda, pod uslovom da sadržaj alkohola u čokoladnim proizvodima iz tarifne broja CN 18.06 nije veći od 8,5 litara čistog alkohola na 100 kilograma proizvoda, odnosno kod drugih prehrambenih proizvoda -5 litara čistog alkohola na 100 kilograma proizvoda;

4) za proizvodnju hemijskih i kozmetičkih proizvoda.

Upotreba mineralnih ulja za namjene za koje se ne plaća akciza

Odredbama člana 54 Zakona o akcizama propisano je da se akciza ne plaća na mineralna ulja:

1) koja se upotrebljavaju kao pogonsko gorivo u avionskom i pomorskom saobraćaju, kao i za pogon registrovanih ribarskih brodova, osim u slučaju upotrebe aviona, plovni objekata i ribarskih brodova za privatne svrhe;

2) koja se upotrebljavaju u pogonima za proizvodnju električne energije i u pogonima za zajedničku proizvodnju električne i toplotne energije;

3) koje proizvođač u svojim proizvodnim prostorijama potroši za dalju preradu, odnosno proizvodnju drugih mineralnih ulja, osim ako su bili upotrijebljeni kao pogonsko gorivo za transportna sredstva;

4) koja se ubrizgavaju u visoke peći za namjene hemijske redukcije kao dodatak koksu koji je osnovno gorivo.

d) Koliki je nivo akciza koje se primjenjuju na svaki proizvod koji podliježe plaćanju akcize? Primjenjuje li se ista stopa za slične uvezene proizvode? Ako se ne primjenjuje, zašto?

Za alkohol i alkoholna pića:

Vrsta alkohola i alkoholnih pića	Visina akcize
Pivo	1.90 € po zapreminskom sadržaju na hektolitar piva
Stono vino	»0« (nula) Eura po hektolitrju stonog vina
Pjenušavo vino	35 Eura po hektolitrju pjenušavog vina
Ostala nepjenušava fermentisana pića	»0« (nula) Eura po hektolitrju ostalih nepjenušavih fermentisanih pića
Ostala pjenušava fermentisana pića	35 Eura po hektolitrju ostalih pjenušavih fermentisanih pića
Srednja alkoholna pića	70 Eura po hektolitrju srednjih alkoholnih pića
Čisti alkohol	550 Eura po hektolitrju čistog alkohola

16 Oporezivanje

Za cigarete i ostale duvanske prerađevine:

Duvanski proizvodi		Visina akcize
Cigarete	specifična akciza	5.00 €/1000 komada (do 30. septembra 2009. godine, specifična akciza je iznosila 3.00€/1000 komada)
	proporcionalna akciza	35% od maloprodajne cijene cigareta (do 30. septembra 2009.godine, proporcionalna akciza je iznosila 30% od maloprodajne cijene cigareta) .
Ostali duvanski proizvodi		
- cigari i cigarilosi		11 €/kg
- fino rezani duvan		32 €/kg
- drugi duvan za pušenje		20 €/kg

Za mineralna ulja, njihove derivate i supstitute:

Vrsta mineralnih ulja	Visina akcize
Olovni benzin	464 € na 1000 litara
Bezolovni benzin	459 € na 1000 litara
Kerozin koji se koristi: - kao motorno gorivo, - za grijanje	156 € na 1000 litara 89.7 € na 1000 litara
Gasna ulja koja se koriste: - kao motorno gorivo, - kao motorno gorivo za industrijske i komercijalne svrhe, - za grijanje	270 € na 1000 litara, 370 € na 1000 litara, 117 € na 1000 litara
Ulje za loženje	19.5 € na 1000 kilograma
Tečni naftni gas koji se koristi: - kao motorno gorivo, - kao motorno gorivo za industrijske i komercijalne svrhe - za grijanje	123.5 € na 1000 kilograma 58.5 € na 1000 kilograma 26 € na 1000 kilograma

e) Nastanak obaveze obračunavanja akcize i naplativost akcize.

Zakonom o akcizama propisano je da se akciza plaća na proizvode proizvedene na području Crne Gore i akcizne proizvode koji se uvoze u Crnu Goru. Obaveza obračunavanja akcize nastaje u momentu stavljanja akciznih proizvoda u slobodan promet. Akcizni obveznik sam obračunava akcizu i tom prilikom se podnosi obračun na odgovarajućoj poreskoj prijavi, koji se dostavlja

poreskom organu do 15-tog u mjesecu za prethodni mjesec, u kom roku se plaća akcizna obaveza.

Obaveza plaćanja akcize kod uvoza akciznih proizvoda, osim za cigarete, nastaje u momentu plaćanja carine, osim u slučajevima kada je omogućeno odloženo plaćanje akcize (smještaj u carinsko skladište ili u pogon oslobođenog korisnika akciznih proizvoda).

Akciza za cigarete (domaće i uvozne) se plaća u roku od 60 dana od dana preuzimanja kontrolnih akciznih markica. (Čl.13, 14 i 33 Zakona o akcizama).

f) uvoz/izvoz

Uvoz:

Akcizna obaveza pri uvozu nastaje u trenutku kada se akcizni proizvodi unesu (uvezu) u Crnu Goru (član 5 stav 1 tačka 2 Zakona).

Obaveza plaćanja akcize kod uvoza nastaje u momentu plaćanja carine, prema iznosima odnosno stopama koje važe na dan nastanka obaveze za obračunavanje akcize (član 14 Zakona).

Kod uvoza cigareta obaveza plaćanja akcize nastaje na dan preuzimanja akciznih markica.

Takodje, u smislu člana 15 Zakona, obaveza plaćanja akcize nastaje i kada carinski organ proda carinsku robu koja je oduzeta, odnosno ustupljena carinskom organu (član 15 Zakona).

Obaveznik akcize kod uvoza je uvoznik akciznih proizvoda (član 17 Zakona).

Akciza kod uvoza se plaća kao dio carinskog duga, osim kada je u pitanju uvoz cigareta. U takvim slučajevima akciza se plaća u roku od 60 dana od dana preuzimanja kontrolnih markica.

Izvoz:

Prilikom izvoza akciznih proizvoda se ne obračunava i ne naplaćuje akciza.

Povraćaj plaćene akcize može ostvariti uvoznik, koji vraća u inostranstvo uvezene proizvode u nepromijenjenom stanju i izvoznik, koji izvozi u inostranstvo akcizne proizvode za koje je prethodno plaćena akciza.

g) Registrovani/neregistrovi obveznici akciza.

Prema odredbama čl. 17 i 63 Zakona o akcizama, obveznik akcize je proizvođač, odnosno uvoznik akciznih proizvoda. Svako lice koje postaje akcizni obveznik dužno je da poreskom organu podnese prijavu za registraciju najkasnije 15 dana prije početka proizvodnje, uskladištavanja, prijema, odnosno otpremanja akciznih proizvoda. Akcizni obveznik je dužan da poreski organ obavijesti o danu otpočinjanja, promjeni ili prestanku obavljanja djelatnosti zbog koje je dužan da obračunava i plaća akcizu.

h) Imate li sistem oporezivanja akciznog skladišta za neke /sve kategorije proizvoda koji podliježu plaćanju akciza? Ako nemate, koji sistem primjenjujete:

Sistem oporezivanja na bazi akciznog skladišta predviđen je Zakonom o akcizama, kojim je propisano da je akcizno skladište jedna ili više međusobno povezanih ograđenih površina ili prostora koji sačinjavaju tehnološku cjelinu, gdje imalac akcizne dozvole proizvodi, uskladištava, prima ili otprema proizvode pod režimom odloženog plaćanja akcize i koja mora biti vidljivo označena i fizički odvojena od preostalih površina ili prostora (član 4 Zakona). Imalac akcizne dozvole je fizičko, odnosno pravno lice koje dobije akciznu dozvolu poreskog organa da u okviru

obavljanja svoje djelatnosti u akciznom skladištu proizvodi, obrađuje, prerađuje, dorađuje, uskladištava, prima i otprema akcizne proizvode pod režimom odloženog plaćanja akcize. Bliži postupak u vezi proizvodnje i skladištenja akciznih proizvoda, obezbjeđenja, označavanja i popisivanja uskladištene robe, pitanja opreme, mjernih instrumenata kao i količinskih ograničenja za akcizno skladište propisani su Pravilnikom o primjeni Zakona o akcizama.

i) za domaće proizvode ?

Zakonom o akcizama propisan je jednak tretman za domaće proizvode, kao i proizvode koji se uvoze.

ii) za uvoz?

Zakonom o akcizama propisan je jednak tretman za domaće proizvode, kao i proizvode koji se uvoze.

iii) Do kojeg nivoa distribucijskog lanca doseže svaki sistem skladištenja, uopšteno govoreći? Postoje li skladišta opšte namjene u koja svaki uvoznik može otpremiti svoje proizvode? Na koji se način obezbjeđuje osiguranje plaćanja akciza? Kakva se fizička bezbjednost traži? Na koji se način obavljaju kretanja proizvoda između različitih skladišta i između skladišta i granice?

Sistem skladištenja pod režimom odloženog plaćanja akcize, predviđen je Zakonom o akcizama kojim je propisano odlaganje plaćanja akcize dok god je roba u akciznom skladištu (čl. 6, 7 i 8 Zakona).

Plaćanje akcize se mora osigurati putem garancije banke ili polaganjem gotovinskog depozita. Instrumentima se osigurava plaćanje akcize za akcizne proizvode koji se proizvode ili skladište u akciznom skladištu, za akcizne proizvode koji se otpremaju iz akciznog skladišta pod režimom odloženog plaćanja akcize i za kamate nastale u vezi sa plaćanjem akcize, za koju je bio dat instrument plaćanja. Visina instrumenta osiguranja plaćanja akcize u akciznom skladištu mora odgovarati 100% iznosu prosječnog akciznog duga obračunatog na zalihe akciznih proizvoda u prethodnoj godini, i to: za mineralna ulja jednodnevnih zaliha, za pivo, fermentisana pića, srednja alkoholna pića i etil alkohol petodnevnih zaliha, i za ostale duvanske proizvode sedmodnevnih zaliha. Za vrijeme odloženog plaćanja akcize (obračunata akciza na cigarete plaća se u roku od 60 dana od dana preuzimanja kontrolnih akciznih markica), obveznik je dužan da obezbijedi instrument osiguranja plaćanja u visini obračunate akcize. U slučaju otpočinjanja djelatnosti visinu instrumenta osiguranja plaćanja akcize određuje podnosilac zahtjeva na osnovu sopstvene procjene zaliha akciznih proizvoda, uz saglasnost poreskog organa. Imalac akcizne dozvole visinu instrumenta osiguranja plaćanja akcize provjerava jednom godišnje i o tome sačinjava izvještaj koji dostavlja poreskom organu na verifikaciju.

Vlasnik akciznog skladišta (imalac akcizne dozvole) je dužan da se stara o fizičkoj bezbjednosti akciznog skladišta i o svemu obavještava poreski organ.

Odredbama člana 4 Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama, propisano je da kretanje akciznih proizvoda između različitih skladišta, kao i između skladišta i granice se obavlja uz obavezno popunjavanje akciznog dokumenta ili pojednostavljenog akciznog dokumenta. Pojednostavljeni akcizni dokument može biti svaki komercijalni dokument, koji sadrži sledeće podatke: broj dokumenta i naznaku da se radi o pojednostavljenom akciznom dokumentu, naziv pošiljaoca, odnosno imaoca akcizne dozvole, poreski identifikacioni broj pošiljaoca, registracioni broj akciznog obveznika, adresu skladišta iz kojeg se vrši otprema i adresa skladišta u koje se proizvod otprema

i) i registracioni broj tih skladišta, naziv primaoca, poreski identifikacioni broj primaoca, ime prevoznika i registarski broj vozila, datum otpremanja iz akciznog skladišta, otpremljene količine po vrsti akciznih proizvoda, datum preuzimanja pošiljke od strane primaoca, potpis i pečat primaoca.

i) Primjenjujete li druge sisteme odloženog plaćanja tj. poreske aranžmane koji se primjenjuju na proizvodnju, preradu, čuvanje i kretanje proizvoda tokom kojeg je odloženo plaćanje akcize? Primjenjuje li se neki poseban poreski režim sa nekom od zemalja koje nijesu članice Evropske unije, po kojem se ne plaćaju akcize ili se ne primjenjuje označavanje akciznim markicama?

Plaćanje akcize se može odložiti, ako je roba stavljena u privremeni smještaj, carinski postupak skladištenja, tranzita, aktivnog oplemenjivanja, privremenog uvoza, prerade pod carinskim nadzorom, ponovnog izvoza, odnosno ako se proizvodi unesu u slobodnu zonu.

Takodje, ako je roba stavljena u postupak puštanja robe u slobodan promet i naplaćeni su carina i PDV, plaćanje akcize se može odložiti, ako se roba uputi u akcizno skladište.

Prilikom uvoza robe ne primjenjuju se drugi sistemi odloženog plaćanja akcize. Takođe, Crna Gora ne primjenjuje posebne poreske režime po kojem se ne plaćaju akcize ili ne primjenjuje označavanje akciznim markicama, sa zemljama koje nisu članice EU.

j) Primjenjujete li posebne režime za određene proizvođače kao što su poljoprivrednici, mali proizvođači itd.?

Odredbama čl. 17 i 45 Zakona o akcizama propisano je da je obveznik akcize proizvođač odnosno uvoznik akciznih proizvoda. Obveznik akcize je i fizičko lice - registrovani proizvođač alkoholnih pića (mali proizvođač alkoholnih pića), iznad količina dozvoljenih za sopstvenu upotrebu, ukoliko se ta alkoholna pića stavljaju u promet (prodaju). Mali proizvođači alkoholnih pića plaćaju akcizu za proizvedene količine tih pića u kalendarskoj godini, umanjene za količine dozvoljene za sopstvenu upotrebu.

Bliži postupak o načinu plaćanja akcize od strane malih proizvođača, kao i gornju granicu alkoholnih pića za sopstvenu upotrebu, Ministarstvo finansija će, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, urediti svojim propisom.

k) Pravila kojima se uređuje uprava i evidencija, uključujući registraciju, račune.

Pravila kojima se uređuju uprava i evidencija, uključujući registraciju, račune regulisani su Zakonom o poreskoj administraciji (Sl. list RCG, br.65/01 i 80/04) i Zakonom o akcizama.

Područne jedinice Poreske uprave, kojih ima 8, vode evidenciju o akciznim obveznicima i plaćanju obaveza po osnovu akcize iz domaće proizvodnje i duvanskih prerađevina iz uvoza.

Akcizni obveznici prijavljuju mjesno nadležnim područnim jedinicama Poreske uprave obaveze po osnovu akcize na način što podnose mjesečne prijave. Zakonom o akcizama i Pravilnikom o primjeni Zakona o akcizama propisana je evidencija koju obveznici moraju voditi i dostavljati poreskom organu. Zakonom o akcizama su predviđene mjesečne prijave i ostale periodične evidencije koje dostavljaju akcizni obveznici. Poreska uprava te podatke unosi u informacioni sistem i prati izmirenje obaveza. Mjesečne prijave se podnose do 15-og u mjesecu za prethodni kalendarski mjesec. Informatički sistem omogućava praćenje plaćenih obaveza i obračun kamata za kašnjenje u plaćanju. U slučaju većeg kašnjenja u plaćanju, Poreska uprava preduzima prinudne mjere naplate .

l) Utvrđivanje i žalbe (utvrđivanje i naplata, postupak za traženje kredita i povraćaja, kazne, postupak podnošenja žalbe, međunarodna uzajamna pomoć i naplata akciznih potraživanja)

Iznos akcize koju akcizni obveznik treba platiti za uvoz duvanskih proizvoda obračunava sam obveznik, a kontroliše poreski organ. Za uvoz ostalih akciznih proizvoda (alkohola i alkoholnih pića i mineralnih ulja, njihovih derivata i supstituta), obračun akcize kontroliše carinski organ i vrši naplatu u roku, kao i za ostali carinski dug, osim u slučajevima odloženog plaćanja akcize (član 14 Zakona).

Iznos akcizne obaveze za proizvode proizvedene u zemlji obveznik sam obračunava a kontroliše poreski organ. Iznos akcize za domaće akcizne proizvode dospijeva na plaćanje poslednji dan u poreskom periodu a mora biti plaćena u roku od 15 dana od dana dospijea. Iznos akcize za duvanske prerađevine iz domaće proizvodnje i iz uvoza plaća se u roku od 60 dana od dana preuzimanja kontrolnih akciznih markica.

Naredbom o načinu uplate javnih prihoda (Sl. list RCG, br. 82/04...53/07, i Sl. list CG, br. 6/07...47/09), propisan je uplatni račun za plaćanje akcize, za pojedine vrste akciznih proizvoda. Za obezbjeđivanje plaćanja akcize za duvanske proizvode proizvođač i uvoznik dostavljaju bankarsku garanciju u visini obračunate akcize. Bankarska garancija je garancija na prvi poziv i dostavlja se poreskom organu prilikom preuzimanja kontrolnih markica.

Povraćaj više plaćene akcize propisan je članom 30 Zakona o akcizama i članom 29 Pravilnika o primjeni Zakona o akcizama. Zahtjev za povraćaj se podnosi nadležnom poreskom organu u roku od 30 dana nakon isteka mjeseca u kojem je plaćena akciza. Poreski organ povraćaj utvrđuje rješenjem donesenim nakon utvrđivanja ostalih činjenica bitnih za oporezivanje.

Poreski obveznik ima pravo žalbe na doneseno rješenje o utvrđenoj visini akcizne obaveze koje donosi prvostepeni organ. Žalbeni postupak je uređen Zakonom o poreskoj administraciji, kao i Zakonom o opštem upravnom postupku. O žalbi odlučuje drugostepeni organ – Ministarstvo finansija. Žalba ne odlaže izvršenje pobijanog akta. Žalba se podnosi u roku od 15 dana od dana prijema poreskog akta. Protiv rješenja kojim je odlučeno po žalbi može se podnijeti tužba Upravnom sudu Crne Gore.

Shodno odredbama člana 40 stav 1 Zakona o upravnom sporu (Sl. list RCG, br. 60/03), protiv pravosnažne odluke Upravnog suda mogu se podnijeti vanredni pravni ljevovi, i to:

- zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke;
- zahtjev za ponavljanje postupka.

Postojeća zakonska rješenja omogućavaju međunarodnu uzajamnu pomoć na području akciza. U dosadašnjem periodu, nije bilo zahtjeva za međunarodnu uzajamnu pomoć na području akciza.

Poreske administracije razmjenjuju podatke samo na osnovu zahtjeva i rijetke su situacije da jedna poreska administracija informise drugu poresku administraciju o podacima koji mogu biti značajni za poresku administraciju druge države. Postoje potpisani sporazumi o saradnji i uzajamnoj pomoći, i to uglavnom sa zemljama u regionu i razmjena podataka se vrši na osnovu pisanih zahtjeva između pojedinih poreskih administracija.

m) Postupci kontrole (naročito, na koji se način upotrebljavaju poreske markice i druge fiskalne oznake, uključujući fiskalne oznake za mineralna ulja).

Postupak obilježavanja akciznih proizvoda regulisan je članom 57 Zakona o akcizama, kojim je propisano da je proizvođač, odnosno uvoznik dužan da prije stavljanja u upotrebu odnosno u slobodan promet duvanske proizvode i alkoholna pića, osim piva i stonog vina, te proizvode obilježi kontrolnom akciznom markicom. Kontrolna akcizna markica za duvanske proizvode mora biti nalijepljena na ambalažu ispod celofanskog ili drugog omotača, tako da je vidljiva i da se ne

može odstraniti, a da se ne ošteti ambalaža, osim kod originalne ambalaže za cigare i cigarilose, koja ne sadrži celofanski ili drugi omotač, gdje akcizna markica može biti nalijepljena direktno na ambalažu. Uvozne cigarete i uvozna flaširana alkoholna pića moraju imati oznaku i naziv uvoznika koji se utiskuju na kutiji, odnosno flaši neposredno štampanjem ili naljepnicom koja se lijepi na ambalaži ispod celofanskog ili drugog omotača kojom je obložena kutija, odnosno flaša.

Duvanski proizvodi i flaširana alkoholna pića koji se prodaju u slobodnim carinskim prodavnicama moraju biti obilježeni posebnom markicom.

U cilju sprovođenja navedenih zakonskih rješenja Vlada Crne Gore donijela je Uredbu o obilježavanju duvanskih proizvoda i alkoholnih pića kontrolnim akciznim markicama (Sl. list RCG, br. 82/05 i Sl. list CG, br. 22/09), kojom se uređuje izgled i sadržaj kontrolne akcizne markice, način obilježavanja duvanskih proizvoda i alkoholnih pića tim markicama, način i postupak odobravanja, štampanja i izdavanja akciznih markica, kao i način vođenja evidencija o uništenim, izdatim, iskorišćenim, oštećenim i neiskorišćenim akciznim markicama, za duvanske proizvode i alkoholna pića.

Mineralna ulja koja se upotrebljavaju kao gorivo za grijanje, moraju biti označena propisanom bojom i indikatorom. Označavanje mineralnih ulja se može obaviti samo u akciznom skladištu koje ima dozvolu poreskog organa za označavanje. Ako mineralna ulja nijesu označena u akciznom skladištu, smatra se da ta ulja nijesu označena.

Mineralno ulje uvezeno u Crnu Goru smatra se označenim, ako uvoznik podnese potvrdu stranog poreskog, odnosno carinskog organa, proizvođača, odnosno stranog organa koje vrši označavanje, da je bilo označeno van Crne Gore i da s obzirom na vrstu i količinu sadrži najmanje one materije za označavanje koje su propisane na osnovu ovog zakona. Ako se potvrda ne podnese ili se ne može dokazati, smatra se da mineralno ulje nije označeno.

Skladištenje pojedinih mineralnih ulja mora biti organizovano na način koji obezbjeđuje da drugi proizvodi ne utiču na neutralizovanje boje, odnosno indikatora.

Bliži postupak bojenja i označavanja mineralnih ulja koja se koriste kao gorivo za grijanje propisan je Pravilnikom o postupku bojenja i označavanja mineralnih ulja koja se koriste kao gorivo za grijanje.

n) Prelazne i privremene mjere.

Zakon o akcizama ne sadrži odredbe o prelaznim i privremenim mjerama.

9 Koji su ciljevi (kratkoročni/dugoročni) budućih kretanja u pogledu vaših zakonskih propisa u oblasti akciza? Molimo navedite ih zajedno sa vremenskim rokovima i predviđenim problematičnim oblastima.

Ministarstvo finansija planira da sprovede analizu efekata implementacije postojećih zakonskih rješenja ključnih poreza u Crnoj Gori uključujući i akcize. Na bazi rezultata te analize Ministarstvo finansija će pripremiti poresku strategiju za 2010-2014. Strategija će biti okvir za dalje unapređivanje zakonskih rješenja u ovoj oblasti imajući u vidu sadašnje pravo i praksu Evropske unije, prateći buduće izmjene u ovoj oblasti i posebno vodeći računa o potrebi ekonomije i s obzirom na kontekst ekonomske krize odrediti tranzicioni period.

U narednom periodu izvršiće se izmjene i dopune Zakona o akcizama, posebno u dijelu koji se odnosi na usklađivanje visine akcize na cigarete sa relevantnim direktivama EU (92/79/EEC, 92/80 EEC, 95/59/EC, 99/81/EC, 2002/10/EC).

Nakon detaljnije analize efekata na ekonomiju i domaćinstva razmotriće se mogućnost za uključivanje i ostalih energenata (električna energija) u akcizni sistem Crne Gore, stim što će se tim

rješenjima predvidjeti tranzicioni period za njihovu primjenu. Prilikom izmjene ovih zakonskih propisa imaće se u vidu dosadašnja praksa u implementaciji.

Nakon izmjena navedenih zakonskih rješenja donijeće se i odgovarajući podzakonski akti za njihovu primjenu.

II. DIREKTNO OPOREZIVANJE

Vlada Crne Gore i Ministarstvo finansija nadležni su za vođenje poreske politike, a u okviru ministarstva Sektor za poreski i carinski sistem, odnosno Odsjek za direktne poreze i otklanjanje međunarodnog dvostrukog oporezivanja vrši poslove koji se odnose na: pripremu integralnih rješenja sistema i politike u vezi direktnih poreza (dobiti pravnih lica, dohotka fizičkih lica, doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i drugih osnova za direktno oporezivanje); pripremu zakona i podzakonskih akata koji se odnose na direktne poreze; usklađivanje propisa o direktnim porezima sa zakonodavstvom EU i najboljom međunarodnom praksom; učestvovanje u bilateralnim pregovorima u vezi zaključivanja Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; pripremu mišljenja i stavova koji se odnose na otklanjanje međunarodnog dvostrukog oporezivanja; praćenje rada na međunarodnom planu (OECD i UN) u oblasti izbjegavanja dvostrukog oporezivanja. Za implementaciju poreske politike zadužena je Poreska uprava, nad čijim radom nadzor vrši Ministarstva finansija

Sistem direktnog oporezivanja u Crnoj Gori regulisan je Zakonom o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list RCG, br.65/01 i 80/04 i Sl. list CG, br. 40/08) i Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica (Sl. list RCG, br. 65/01, 37/04 i 78/06).

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica, koji se primjenjuje od 1. januara 2002. godine, uvedena je obaveza plaćanja poreza na dobit, a poreski obveznici su rezidentna i nerezidentna pravna lica koja obavljaju djelatnost radi sticanja dobiti. Stopa poreza na dobit je jedna od najnižih stopa u regionu i iznosi 9%. U strukturi ostvarenih prihoda na nivou Države prihodi od poreza na dobit pravnih lica učestvuju sa 4,07%.

Zakon je pretežnim dijelom usklađen sa relevantnim propisima Evropske unije iz ove oblasti: Direktiva Savjeta EU 90/435 EEC o zajedničkom sistemu oporezivanja matičnih društava i zavisnih društava iz različitih država članica (posljednji put izmijenjena sa Direktivom Savjeta 2003/123/EC); Direktiva Savjeta EU 90/434 EEC o zajedničkom sistemu oporezivanja kod spajanja, razdvajanja, prenosa imovine i razmjene dionica između društava iz različitih država članica (posljednji put izmijenjena sa Direktivom Savjeta 2005/19/ EC; Direktiva Savjeta EU 2003/49/EC o zajedničkom sistemu oporezivanja kamata i autorskih naknada između povezanih društava iz različitih država članica EU.

Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, koji se primjenjuje od 1. jula 2002. godine uređuje oporezivanje dohotka koji ostvaruju fizička lica. Stopa poreza na dohodak je jedna od najnižih stopa u regionu i za 2009. godinu iznosi 12%, a od 2010. godine i ubuduće stopa će iznositi 9%. Ovaj zakon je skoro u cjelosti usaglašen sa *acquisom* (prihvaćene su Preporuke o poreskom tretmanu društava i poreskom tretmanu nerezidentnih fizičkih lica 94/79/EC i 94/390/EC

10 Omogućavaju li vaši zakonski propisi za domaće aktivnosti spajanja, podjela, prenosa imovine i razmjene akcija, odlaganje plaćanja poreza na kapitalne dobitke do njihove stvarne realizacije (tj. do raspolaganja sredstvima na koja se porezi odnose)?

Odredbama člana 26 Zakona o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list RCG, br.65/01 i 80/04 i Sl. list CG, br. 40/08) propisan je poreski tretman statusnih promjena pravnih lica.

Odredbama citiranog člana propisano je da se prenos imovine u slučaju statusnih promjena (pripajanje, spajanje ili podjela) ne smatra prodajom imovine. Poreska obaveza po osnovu kapitalnih dobitaka nastaje u trenutku kad pravno lice, koje je nastalo statusnom promjenom, izvrši prodaju imovine preuzete po osnovu statusne promjene.

Pravo na odlaganje plaćanja poreza na dobit za kapitalne dobitke, nastale na ovaj način, stiče se ako je vlasnik pravnog lica koje je izvršilo prenos imovine prilikom pripajanja, spajanja ili podjele dobilo naknadu u obliku akcija ili udjela u pravnom licu na koje je prenos imovine izvršen, kao i eventualnu gotovinsku naknadu, čiji iznos ne prelazi 10% nominalne vrijednosti dobijenih akcija, odnosno udjela.

Poreski period za utvrđivanje poreza na dobit je kalendarska godina. Prihodi poreskog perioda su i svi drugi prihodi koji su nastali po osnovu obavljanja djelatnosti poreskog obveznika. Kapitalni

dobici ulaze u poresku osnovicu poreza na dobit i oporezuju se shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica. Odredbama člana 21 stav 1 Zakona o porezu na dobit pravnih lica propisano je da se kapitalnim dobitkom smatra prihod koji poreski obveznik ostvari prodajom, odnosno drugim prenosom uz naknadu zemljišta, građevinskih objekata, imovinskih prava, udjela u kapitalu i hartija od vrijednosti. Kapitalni dobitak, shodno odredbama člana 22 citiranog zakona, predstavlja razliku između prodajne cijene navedene imovine i njene nabavne cijene.

11 Koje su glavne karakteristike vašeg režima za obračunavanje poreza na raspolaganje osnovnim (dugoročnim) sredstvima privrednih društava?

Kada je u pitanju raspolaganje osnovnim dugoročnim sredstvima privrednih društava sa aspekta poreza na dobit pravnih lica oporeziva je prodaja osnovnih dugoročnih sredstava i to kroz sistem utvrđivanja kapitalnih dobitaka i kapitalnih gubitaka. U članu 21 st. 1 i 2 Zakona o porezu na dobit pravnih lica propisano je da se kapitalnim dobitkom smatra prihod koji poreski obveznik ostvari prodajom, odnosno drugim prenosom uz naknadu zemljišta, građevinskih objekata, imovinskih prava, udjela u kapitalu i hartija od vrijednosti. Kapitalni dobitak, shodno odredbama člana 22 citiranog zakona, predstavlja razliku između prodajne cijene navedene imovine i njene nabavne cijene. Prodajnom cijenom imovine smatra se tržišna vrijednost imovine primljene u obliku novčane ili nenovčane naknade umanjena za troškove prodaje, odnosno troškove drugog prenosa imovine. Nabavna cijena imovine je cijena po kojoj je poreski obveznik stekao imovinu, odnosno procijenjena fer vrijednost imovine, utvrđena u skladu sa propisima kojima je uređeno računovodstvo, umanjena za troškove amortizacije utvrđene na način predviđen ovim zakonom (član 23 i 24 Zakona).

Prihodi od kapitalnih dobitaka uključuju se u poresku osnovicu u godini u kojoj su ostvareni, u visini od 50%.

Negativna razlika između prodajne i nabavne cijene imovine predstavlja kapitalni gubitak. Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja kapitalnih gubitaka sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini, pojavi kapitalni gubitak, onda poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina (član 22 st. 4 i 5 Zakona).

- Koja oslobođenja od plaćanja poreza primjenjujete kod oporezivanja kapitalnih dobitaka privrednih društava?

Prihodi od kapitalnih dobitaka uključuju se u poresku osnovicu u godini u kojoj su ostvareni, u visini od 50 % (član 21 stav 2 Zakona).

- Da li se ista pravila primjenjuju na samostalnu djelatnost fizičkih lica? Ako ne primjenjuju, koja pravila važe za fizička lica?

Kod obavljanja samostalne djelatnosti fizičkih lica koja se oporezuju u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica nije propisano oporezivanje kapitalnih dobitaka.

- Koja se pravila primjenjuju za firzička lica u okviru njihovog upravljanja portfeljom?

Kapitalni dobitci fizičkih lica, počev od 2007. godine, izuzeti su od oporezivanja. S obzirom da kapitalni dobitci ostvareni od prodaje hartija od vrijednosti ne podliježu plaćanju poreza na dohodak

fizičkih lica, to Zakonom nije propisano oporezivanje u okviru upravljanja portfeljom fizičkih lica.

12 Primjenjujete li poseban poreski režim za reorganizaciju privrednog društva?

Odredbama člana 26 Zakona o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list RCG, br.65/01 i 80/04 i Sl. list CG, br. 40/08) propisan je poseban poreski režim kod reorganizacije pravnih lica.

- Koje reorganizacije su obuhvaćene?

Reorganizacijom privrednog društva u poreske svrhe obuhvaćene su statusne promjene (pripajanje, spajanje ili podjela).

Zakon o porezu na dobit pravnih lica propisuje I poreski tretman likvidacije privrednog društva.

Promjena oblika organizovanja privrednog društva, shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica, nije oporeziva.

- Na koji način funkcioniše ovaj poseban poreski režim?

Prenos imovine u slučaju statusnih promjena (pripajanje, spajanje ili podjela) i raspodjela akcijskog kapitala, ne smatra se prodajom imovine. Poreska obaveza po osnovu kapitalnih dobitaka nastaje u trenutku kad pravno lice, koje je nastalo statusnom promjenom, izvrši prodaju imovine preuzete po osnovu statusne promjene (član 26 st. 1 i 2 Zakona o porezu na dobit pravnih lica).

U slučaju likvidacije pravnog lica to lice je u obavezi da utvrdi kapitalni dobitak ili gubitak kao da je prodalo imovinu po tržišnoj cijeni. Nabavna cijena raspodijeljene imovine u postupku likvidacije, za svrhe određivanja kapitalnog dobitka jednaka je tržišnoj vrijednosti imovine prije njene raspodjele. Kada se u postupku likvidacije imovina zavisnog preduzeća prenosi na matično preduzeće, matično preduzeće nije dužno da utvrđuje kapitalni dobitak, odnosno gubitak. (član 27 st. 1, 2 i 4 Zakona o porezu na dobit pravnih lica).

- Da li se ovaj poreski režim primjenjuje kod prekograničnog poslovanja? Ako primjenjuje, navedite u kojim situacijama?

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica nije propisan poseban režim oporezivanja za reorganizaciju privrednih društava kod prekograničnog poslovanja, tako da strana i domaća pravna lica imaju isti poreski tretman kod reorganizacije pravnih lica, ukoliko poreski tretman kapitalnih dobitaka nije tretiran ugovorom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, koji ima pretežnu važnost u odnosu na domaće zakonodavstvo.

13 Molimo vas da navedete podatke o oporezivanju prikupljanja kapitala od strane privrednih društava.

Postupak prikupljanja i uvećanja kapitala privrednih društava uređen je Zakonom o privrednim društvima (Sl. list RCG, br. 6/02 i Sl. list CG, br. 17/07 i 80/08). Osnivački kapital ili uvećane kapitala ne oporezuje se prema crnogorskim poreskim zakonima pa stoga nije predmet ni Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

14 Omogućavaju li vaši zakonski propisi obračunavanje poreza po odbitku na plaćanja (dividende, kamate, tantijeme ili rente) drugim pravnim licima (fizičkim licima ili privrednim društvima) koji borave u i/ili van Crne Gore?

Odredbama člana 29 stav 1 tačka 1) Zakona o porezu na dobit pravnih lica propisano je da je obveznik poreza na dobit dužan da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku na prihode isplaćene po osnovu dividendi i udjela u dobiti koje se isplaćuju rezidentnim i nerezidentnim pravnim i fizičkim licima. Tačkom 2 navedenog člana Zakona je propisano da se porez po odbitku obračunava i plaća na kamate, naknade za autorska prava i druga prava intelektualne svojine, kapitalni dobitak, naknade za zakup pokretne i nepokretne imovine, naknade po osnovu konsalting usluga, usluga istraživanja tržišta i revizorskih usluga, koje se isplaćaju nerezidentnom pravnom licu. Stopa poreza po odbitku na navedene prihode iznosi 9%, osim za kamate za koje se do 1.januara 2010.godine primjenjuje stopa od 5%, a od 1.januara 2010. godine stopa će iznositi 9%. Porez po odbitku plaća i poslovna jedinica nerezidentnog pravnog lica kada vrši isplatu navedenih naknada.

Odredbama člana 29 a st.1, 2, 4 i 5 citiranog zakona propisano je da kod obračuna poreza po odbitku na prihode koji se isplaćuju nerezidentnom pravnom licu, isplatilac prihoda primjenjuje odredbe ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, pod uslovom da nerezident dokaže status rezidenta države sa kojom je Crna Gora zaključila ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i da je nerezident stvarni vlasnik prihoda. Status rezidenta države, sa kojom je zaključen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, nerezident dokazuje kod isplatioca prihoda potvrdom ili drugim odgovarajućim dokumentom, ovjerenim od nadležnog organa druge države ugovornice čiji je resident. Poreski organ dužan da, na zahtjev nerezidentnog pravnog lica, izda potvrdu o porezu plaćenom u Crnoj Gori. Obveznik poreza po odbitku dužan je da nadležnom poreskom organu podnese izvještaj o uplaćenom porezu po odbitku za isplate izvršene nerezidentnom pravnom licu koji se podnosi do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu.

a) Koje su glavne karakteristike režima oporezivanja prihoda od kapitala (dohodak lica i dobit preduzeća)?

- Prihodom od kapitala fizičkih lica smatraju se: prihodi od kamata, udjeli u dobiti koje ostvare članovi uprave i zaposleni u novcu ili akcijama, prihodi od korišćenja imovine i usluga od strane vlasnika i suvlasnika kapitala za njihove privatne potrebe, kao i primanja po osnovu akcija i učešća u kapitalu članova uprave i zaposlenih u društvu kapitala, koje dobiju ili kupe pod povlašćenim uslovima (član 37 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica). Isplatilac prihoda je dužan da obračuna, obustavi i upati porez na prihod od kapitala po stopi od 12%, a od 2010. godine primjenjivaće se stopa od 9%. Stopa poreza na prihode od kamata koje se isplaćuju nerezidentnom fizičkom licu iznosi 5%. Osnovicu poreza po odbitku predstavlja ukupan iznos ostvarenih prihoda od kapitala.

- Dobit pravnog lica se oporezuje u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Stopa poreza na dobit iznosi 9% (član 28 Zakona). Osnovicu poreza na dobit predstavlja oporeziva dobit poreskog obveznika. Oporeziva dobit se utvrđuje usklađivanjem dobiti poreskog obveznika iskazane u bilansu uspjeha, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo koji propisuje primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda - MRS, izuzev prihoda i rashoda za koje je prema odredbama čl. 8 do 20 Zakona o porezu na dobit pravnih lica propisan drugačiji način utvrđivanja (npr. Prihodi od dividendi i udjela u dobiti drugih pravnih lica izuzimaju se iz poreske osnovice primaoca, ako je njihov isplatilac obveznik poreza po ovom zakonu; na teret rashoda ne priznaju se troškovi koji nijesu nastali u svrhu obavljanja poslovne djelatnosti; troškovi koji se ne mogu dokumentovati; kamate za neblagovremeno plaćene poreze i doprinose; kamate isplaćene nerezidentima, ako su plaćene po stopi višoj od uobičajene komercijalne stope; administrativni

troškovi plaćeni od strane stalne poslovne jedinice nerezidentnoj centrali; primanja zaposlenih ili drugih lica po osnovu raspodjele dobiti; novčane kazne i penali; ispravka vrijednosti pojedinačnih potraživanja kod lica kojima se istovremeno duguje; prilozi dati političkim organizacijama; izdaci za zdravstvene, obrazovne, naučne, vjerske, kulturne, sportske i humanitarne svrhe, kao i za zaštitu životne sredine, priznaju se kao rashod najviše do 3,5% ukupnog prihoda, izdaci za reprezentaciju priznaju se kao rashod u iznosu do 1% ukupnog prihoda pod uslovom da su nastali radi unapređenja poslovanja, da su dokumentovani i da njihov primalac nije povezano lice, članarine komorama, savezima i udruženjima priznaju se kao rashod najviše do 0,1% ukupnog prihoda, izuzev članarine čija je visina utvrđena zakonom, koje se priznaju u visini zakonom propisanog iznosa itd). Ako ostatak dobiti poslije oporezivanja ostaje privrednom društvu, sa ovim je završen postupak oporezivanja. Ako se vrši isplata dividendi i udjela u dobiti rezidentnim i nerezidentnim pravnim i fizičkim licima, tada se obustavlja i plaća porez po odbitku po stopi od 9%. (član 29 st. 1 i 2 Zakona).

b) Primjenjuje li se porez po odbitku na prihod od kapitala (kamate na bankarske depozite, dužničke instrumente)? Molimo navedite poresku osnovicu, poreske stope, oslobođenja od plaćanja poreza, fiskalni tretman rezidenata (na domaći prihod i prihod iz inostranstva) i nerezidenata, automatsko izvještavanje, itd.

Na prihode od kamata koje ostvare pravna lica ne plaća se porez po odbitku od strane isplatioca, prilikom njihove isplate, već se ti prihodi uključuju u ukupne prihode poreskog obveznika kod obračuna dobiti.

Odredbama člana 50 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica propisano je da porez na prihode od kamata koje ostvari fizičko lice, obračunava, obustavlja i uplaćuje isplatilac tih prihoda. Isplatilac prihoda je dužan da nadležnom poreskom organu, kao i poreskom obvezniku podnese izvještaj o plaćenom porezu po odbitku. Fizičko lice koje ostvari prihode od kapitala izvan Crne Gore, dužno je da za ove prihode podnese godišnju prijavu za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica nadležnom poreskom organu, do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu. Pri oporezivanju dohotka iz inostranstva, poreskom obvezniku odobrava se poreski kredit u visini poreza na dohodak plaćenog u inostranstvu, ali samo do iznosa poreza koji bi se dobio primjenom odredaba citiranog zakona na dohodak ostvaren u inostranstvu.

c) Primjenjuje li se porez na promet ili takse na hartije od vrijednosti, ugovore o kreditu, ugovore o osiguranju, itd.?

U Crnoj Gori se oporezuju premije osiguranja od autoodgovornosti i premije kasko osiguranja motornih vozila prema Zakonu o porezu na premije osiguranja (Sl. list RCG, br. 27/04 i 37/04). Navedenim zakonom uvedena je obaveza plaćanja poreza na premije osiguranja. Poreska stopa iznosi 6% na premije od autoodgovornosti, a 3% na premije kasko osiguranja motornih vozila. Ovaj porez plaćaju osiguravajuća društva nezavisno od toga da li poslove osiguranja obavljaju lično ili preko svojih zastupnika. Poreska obaveza se plaća do 10-og u mjesecu, za prethodni mjesec.

15 Kako se prihodi iz inostranstva, a koje primaju rezidentni poreski obveznici, tretiraju u vašoj zemlji? Koju vrstu sistema primjenjujete da biste izbjegli dvostruko oporezivanje?

Prihodi (dohodak, odnosno dobit) koji rezidentni poreski obveznici ostvaruju u inostranstvu, odnosno izvan Crne Gore imaju jednak poreski tretman kao i prihodi koji rezidenti ostvaruju u Crnoj Gori. Dohodak, odnosno dobit koju ostvare rezidentni poreski obveznici u Crnoj Gori i izvan Crne Gore oporezuje se shodno odredbama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, odnosno Zakona

o porezu na dobit pravnih lica, osim ako međunarodnim bilateralnim i multilateralnim ugovorima nije predviđeno drugačije.

Da bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje, kod oporezivanja dohotka, odnosno dobiti ostvarenih u inostranstvu primjenjuje se metod poreskog kredita. Rezydentnom poreskom obvezniku koji ostvari dohodak, odnosno dobit izvan Crne Gore i koji plaća porez na dohodak, odnosno dobit drugoj državi odobrava se poreski kredit u visini poreza plaćenog u toj državi. Poreski kredit ne može biti veći od iznosa koji bi se dobio primjenom poreskih stopa propisanih Zakonom, na dohodak, odnosno dobit ostvarenih u drugoj državi.

Crna Gora je Odlukom o proglašenju nezavisnosti Republike Crne Gore (Sl. list RCG, br. 36/06), preuzela 36 međunarodnih ugovora i sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koje je zaključila SFRJ, SRJ i kojima je pristupila državna zajednica Srbija i Crna Gora, a odnose se na Crnu Goru i u saglasnosti su sa njenim pravnim poretkom.

U primjeni su ugovori sa sledećim zemljama: Albanija, Belgija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Češka, Danska, Egipat, Finska, Francuska, Grčka, Holandija, Hrvatska, Italija, Kina, Kipar, Koreja, Kuvajt, Letonija, Mađarska, Makedonija, Malezija, Moldavija, Njemačka, Norveška, Poljska, Rumunija, Rusija, Slovačka, Slovenija, Šri Lanka, Švedska, Turska, Ukrajina i Velika Britanija.

Napominjemo da je Crna Gora, kao nezavisna država, pokrenula potpisivanje sporazuma sa više zemalja, od kojih je Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sa Maltom ratifikovan, sa Indijom potpisan, a sa Irskom parafiran.

16 Molimo vas da dostavite jedan primjerak zakonskih propisa vaše zemlje iz oblasti poreza na dobit, poreza na dohodak i/ili poreza na kapitalne dobitke (na jednom od službenih jezika Evropske unije), kao i druge propise koji se odnose na ove poreze, kao što su propisi o investicionim podsticajima ili upravne smjernice, itd. Molimo vas da opišete postupke za plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica i načine njegovog obračunavanja koje primjenjujete. Kako se sprovodi kontrola?

Obaveza plaćanja poreza na dobit pravnih lica uređena je Zakonom o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list RCG, br. 65/01 i 80/04 i Sl. list CG, br. 40/08) (Aneks 103) i podzakonskim aktima, koji se na engleskom jeziku, nalaze se u Prilogu.

Podzakonska akta za primjenu Zakona porezu na dobit pravnih lica su:

- Pravilnik o obliku i sadržini poreske prijave za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica (Sl. list CG, br. 08/09), (Aneks 127)

- Pravilnik o obliku i sadržini Izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu po odbitku na prihode koje ostvari nerezidentno pravno lice (Sl. list CG, br. 09/09), (Aneks 128)

- Pravilnik o bližem načinu korišćenja poreske olakšice po osnovu ulaganja u stalna osnovna sredstva koja se koriste za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i energetske efikasnost (Sl. list CG, br. 09/09), (Aneks 132)

- Pravilnik o korišćenju poreske olakšice po osnovu poreza na dobit pravnih lica u nedovoljno razvijenim opštinama (Sl. list RCG, br. 3/03), (Aneks 130)

- Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije (Sl. list RCG, br. 28/02). (Aneks 120)

Obaveza plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica uređena je Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica (Sl. list RCG, br. 65/01, 37/04 i 78/06) (Aneks 105) i podzakonskim aktima, koji se na engleskom jeziku, nalaze se u Prilogu.

Podzakonska akta za primjenu Zakona porezu na dohodak fizičkih lica su:

- Uredba o načinu preračunavanja postojećih neto zarada u bruto zarade (Sl. list RCG, br. 34/02); (Aneks 112)
- Pravilnik o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica (Sl. list RCG, br. 16/08 i Sl. list CG, br. 21/09); (Aneks 116)
- Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije za obveznike koji ostvaruju prihode od samostalne djelatnosti (Sl. list RCG, br. 58/02), (Aneks 119)
- Pravilnik o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti (Sl. list RCG, br. 3/05 i Sl. list CG, br. 80/08,) (Aneks 124)
- Uputstvo o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja (Sl. list RCG, br. 81/06). (Aneks 115)

Obveznik poreza na dohodak fizičkih lica je rezidentno, odnosno nerezidentno fizičko lice koje ostvari oporezivi dohodak na teritoriji Crne Gore. Rezidentno fizičko lice (rezident), u smislu je fizičko lice koje na teritoriji Crne Gore ima prebivalište ili centar poslovnih i životnih interesa ili boravi na teritoriji Crne Gore više od 183 dana u poreskoj godini.

Porezu na dohodak podliježu prihodi ostvareni po osnovu:

- ličnih primanja,
- samostalne djelatnosti,
- imovine i imovinskih prava,
- kapitala.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (Sl. list RCG, br. 78/06), koji je u primjeni od 1. januara 2007. godine, prihodi od kapitalnih dobitaka (ostvareni po osnovu prodaje nepokretnosti i hartija od vrijednosti) su izuzeti od oporezivanja.

Osnovicu za plaćanje godišnjeg poreza na dohodak fizičkih lica, čini oporezivi dohodak, umanjen za iznos prenesenog gubitka i ličnog odbitka (840 € godišnje).

Oporezivi dohodak predstavlja razliku između dohotka i priznatih rashoda (troškova) koje je poreski obveznik imao pri njegovom ostvarivanju i očuvanju.

Stopa poreza na dohodak fizičkih lica za 2009. godinu iznosi 12%, a za 2010. godinu i ubuduće 9%.

Prihodi od ličnih primanja

Porez po odbitku na lična primanja obračunava se primjenom poreske stope na poresku osnovicu, koju čini iznos bruto ličnih primanja umanjen za iznos mjesečnog ličnog odbitka (70€). Porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje poslodavac, odnosno isplatilac tih primanja, prilikom svake isplate primanja, primjenom propisane poreske stope na poresku osnovicu..

Prihodi od samostalne djelatnosti

Oporezivi prihod od samostalne djelatnosti predstavlja oporeziva dobit poreskog obveznika. Oporeziva dobit se utvrđuje usklađivanjem dobiti poreskog obveznika koja je iskazana u bilansu uspjeha, prema računovodstvenim propisima korigovanim na način predviđen poreskim zakonom.

Lica koja obavljaju samostalnu djelatnost, a koja ostvare gubitak u poslovanju mogu taj gubitak prenijeti na račun dobiti iz budućeg perioda, ali najduže za period od pet godina.

Porez na dohodak na prihode od samostalne djelatnosti, tokom godine, plaća se u vidu mjesečnih akontacija, do kraja tekućeg mjeseca za prethodni mjesec u visini 1/12 poreske obaveze po godišnjoj poreskoj prijavi za prethodnu godinu. Akontacija plaćenog poreza po ovom osnovu smatra se kreditom u odnosu na obavezu po poreskoj prijavi za tekuću godinu.

Poreskom obvezniku, čiji je ukupan promet (prihod) u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje porez (odnosno čiji je planirani promet kada počinje da obavlja djelatnosti) manji od 18.000 Eura, nadležni poreski organ može odobriti da poresku obavezu plaća u godišnjem paušalnom iznosu. Pravilnikom o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti

poreski obveznici su zavisno od vrste djelatnosti razvrstani u četiri grupe, a svaka grupa zavisno od visine ostvarenog, odnosno planiranog prometa razvrstana je u četiri podgrupe i za svaku podgrupu je utvrđen iznos godišnjeg paušalnog poreza, kroz poresku skaluu. Poreski obveznik, na osnovu rješenja poreskog organa, porez plaća mjesečno, do kraja tekućeg mjeseca za prethodni mjesec, u visini 1/12 poreske obaveze utvrđene poreskom skalom, a plaćene akontacije poreza smatraju se konačno utvrđenom poreskom obavezom.

Poreskom obvezniku koji ostvaruje prihode od povremene samostalne djelatnosti (koja nije osnovna djelatnost poreskog obveznika) ukoliko ne dokumentuje stvarne troškove, priznaju se standardni troškovi u iznosu 40% ostvarenih prihoda. Osnovicu za plaćanje ovog poreza čini neto prihod, koji predstavlja razliku između ostvarenih prihoda i stvarnih, odnosno standardnih rashoda poreskog obveznika. Stopa poreza na ove prihode iznosi 15% od poreske osnovice. Lica koja ostvaruju prihode od povremenih samostalnih djelatnosti nijesu dužna da za te prihode podnose godišnju poresku prijavu, a plaćene akontacije poreza smatraju se konačno utvrđenom poreskom obavezom.

Prihodi od imovine i imovinskih prava

Poresku osnovicu za plaćanje poreza na dohodak na prihode od imovine i imovinskih prava (prihodi ostvareni od izdavanja u zakup pokretne i nepokretne imovine i prihodi od vremenski ograničenog ustupanja autorskih prava, prava industrijske svojine i drugih imovinskih prava) predstavlja razlika između ukupnog prihoda ostvarenog od navedene imovine i ukupnih troškova nastalih usled ostvarivanja tih prihoda, u istom poreskom periodu. Troškovima po osnovu imovine i imovinskih prava smatraju se stvarni troškovi nastali u vezi sa ostvarivanjem tih prihoda (ako su dokumentovani) ili standardni troškovi u visini 40% ostvarenih prihoda od imovine i imovinskih prava. Za prihode od iznajmljivanja soba, apartmana i kuća za odmor putnicima i turistima, standardni rashodi iznose 50% ostvarenih prihoda.

Akontaciju poreza na dohodak na prihode od imovine i imovinskih prava tokom godine obračunava, obustavlja i uplaćuje isplatilac prihoda (pravno lice ili preduzetnik), pri svakoj naplati prihoda primjenom stope od 15% na propisanu poresku osnovicu.

Kod neposrednog ostvarivanja prihoda od imovine i imovinskih prava (kada fizičko lice daje u zakup imovinu drugom fizičkom licu) porez na dohodak plaća se prilikom podnošenja godišnje poreske prijave.

Prihodi od kapitala

Isplatilac prihoda od kapitala je dužan da obračuna, obustavi i uplati porez na ovaj prihod istovremeno sa isplatom prihoda po stopi od 12%, a od 2010. godine primjenjivaće se stopa od 9 %.

Stopa poreza na prihode od kamata koje ostvaruje nerezidentno fizičko lice iznosi 5%.

Kod utvrđivanja oporezivog dohotka od kapitala ne priznaju se troškovi (oporezuju se prihodi u cjelini).

Obračun godišnjeg poreza na dohodak fizičkih lica

Obveznik poreza na dohodak fizičkih lica dužan je da, po isteku fiskalne godine, nadležnom poreskom organu (prema mjestu prebivališta), podnese godišnju poresku prijavu za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica. Godišnja prijava se podnosi do kraja aprila tekuće godine za prethodnu godinu, na Obrascu »GPP-FL«, čiji je sadržaj propisan Pravilnikom o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica.

Poreski obveznik sam obračunava porez na dohodak u godišnjoj poreskoj prijavi, primjenom poreske stope (član 10 Zakona) na poresku osnovicu (član 8 Zakona), s tim što se od ukupno obračunatog poreza odbija iznos akontativno plaćenog poreza tokom godine.

Ako je poreski obveznik tokom godine, platio više poreza nego što je dužan po godišnjoj poreskoj prijavi, više plaćeni porez mu se na njegov zahtjev vraća ili se uračunava u akontaciju za naredni poreski period.

Godišnju poresku prijavu nijesu dužni da podnose fizička lica koja ostvare dohodak po osnovu:

- ličnih primanja (po osnovu zarada zaposlenih), ako su ta primanja ostvarena kod istog poslodavca u istom obračunskom periodu;
- prihoda od drugih samostalnih djelatnosti koje nisu osnovna djelatnost poreskog obveznika;
- prihoda od kapitala;
- prihoda od samostalne djelatnosti koji se paušalno oporezuju, a plaćene akontacije se smatraju konačno utvrđenim porezom.

Kontrola obračunavanja i plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica

Kontrola obračunavanja i plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica se sprovodi zavisno od načina obračunavanja i plaćanja poreza. U većini slučajeva gdje prihode ostvaruju fizička lica obavezu obračunavanja, obustavljanja i plaćanja poreza po odbitku ima isplatilac prihoda, odnosno pravno lice. Isplatilac prihoda podnosi odgovarajuće izvještaje o obračunatom i plaćenom porezu poreskom organu, pa se samim podnošenjem izvještaja vrši kancelarijska kontrola tačnosti podataka i otklanjaju eventualne nepravilnosti. Kontrola obračunavanja i plaćanja poreza se vrši i putem terenske kontrole kod isplatioca prihoda i to najčešće u postupku kontrole svih poreza koje je dužan da plati poreski obveznik.

Direktna kontrola, metodom kancelarijske i terenske kontrole vrši se kod lica koja obavljaju samostalnu djelatnost, kao i drugih lica koja imaju obavezu podnošenja godišnje poreske prijave.

17 Primjenjujete li bilo koji sistem preferencijalnog (povlašćenog) oporezivanja? Ako primjenjujete, molimo vas da date detaljan opis tih sistema (glavnu svrhu sistema, minimalne zahtjeve, poreske olakšice, jesu li vremenski ograničeni, vrstu korisnika, itd.)

Crnogorsko zakonodavstvo omogućava poreske olakšice za obveznike poreza na dobit i obveznike poreza na dohodak fizičkih lica.

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica je predviđena mogućnost korišćenja više poreskih olakšica (za obavljanje djelatnosti u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, zapošljavanje novih radnika, programskih aktivnosti nevladinih organizacija).

Odredbama člana 31 st. 1 i 2 citiranog zakona propisano je da novoosnovano pravno lice u privredno nedovoljno razvijenim opštinama, koje obavlja proizvodnu djelatnost, oslobađa se plaćanja poreza na dobit za prve tri godine od početka obavljanja djelatnosti. Ovu povlasticu mogu da koriste i druga pravna lica koja osnivaju poslovnu jedinicu u privredno nedovoljno razvijenim opštinama

Odredbama člana 30 st. 1, 2 i 3 citiranog zakona propisano je da poreski obveznik koji u poslovnoj godini na neodređeno vrijeme, a najmanje na dvije godine, zaposli nove radnike ima pravo na umanjenje poreske osnovice u visini isplaćenih bruto zarada za te radnike, uvećanih za pripadajuće doprinose za obavezno socijalno osiguranje. Pravo na ovu poresku olakšicu poreski obveznik može koristiti godinu dana od dana zaposlenja novog radnika. Ako poreski obveznik raskine ugovor o radu sa novozaposlenim (osim na zahtjev tog lica) prije isteka dvije godine od dana zaposlenja dužan je za iznos iskorišćene poreske olakšice uveća poresku osnovicu i to u godini raskida ugovora o radu.

Odredbama člana 32 stav 1 citiranog zakona propisano je da se pravnom licu - nevladinoj organizaciji, koja je registrovana za obavljanje privredne djelatnosti, poreska osnovica se umanjuje u visini od 4.000 Eura, pod uslovom da dobit iskoristi za ostvarivanje ciljeva zbog kojih je ta organizacija osnovana.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list CG, br. 40/08) data je mogućnost korišćenja poreske olakšice za ulaganja u stalna osnovna sredstva (postrojenja, oprema i dr.) koja se koriste za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (solarne energije, vjetra i dr.) i energetske efikasnost (poreska osnovica se umanjuje u iznosu od 50% izvršenih ulaganja, a najviše do iznosa poreske osnovice - član 30a Zakona).

Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica propisane su poreske olakšice za lica koja obavljaju samostalnu djelatnost kod ulaganja u osnovna sredstva i zapošljavanja novih radnika.

Odredbama člana 32 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica je propisano da poreskom obvezniku koji obavlja samostalnu djelatnost, ukoliko izvrši ulaganja u osnovna sredstva za sopstvenu djelatnost, obračunati porez se umanjuje u visini od 50% izvršenih ulaganja, s tim što to umanjenje ne može biti veće od 70% ukupne poreske obaveze za isti poreski period.

Odredbama član 32a citiranog zakona propisano je da poreskom obvezniku koji obavlja samostalnu djelatnost, a koji u poslovnoj godini na neodređeno vrijeme i najmanje na dvije godine, zaposli nove radnike, poreska osnovica se umanjuje za iznos isplaćenih bruto zarada tim zaposlenim, uvećanih za pripadajuće doprinose za obavezno socijalno osiguranje koje plaća poslodavac, s tim da se olakšica priznaje ukupno najviše do visine poreske osnovice. Pravo na ovu poresku olakšicu poreski obveznik može koristiti godinu dana od dana zaposlenja novog radnika. Ako poreski obveznik raskine ugovor o radu sa novozaposlenim (osim na zahtjev tog lica) prije isteka dvije godine od dana zaposlenja dužan je za iznos iskorišćene poreske olakšice uveća poresku osnovicu i to u godini raskida ugovora o radu.

Rezident Crne Gore (fizičko lice koje na teritoriji Crne Gore ima prebivalište ili centar poslovnih i životnih interesa ili boravi na teritoriji Crne Gore više od 183 dana u poreskoj godini) prema članu 9 citiranog zakona ima pravo na lični odbitak u iznosu od 840 Eura godišnje (70 Eura mjesečno), koji ujedno predstavlja neoporezivi dio dohotka fizičkih lica.

III. Upravna saradnja i uzajamna pomoć

18 Molimo vas da navedete na koji način ostvarujete saradnju sa drugim zemljama u oblasti upravne pomoći u poreskim pitanjima.

Poreska uprava Crne Gore je stalna članica IOTA-e intraevropske organizacije Poreskih uprava od 2003. godine i aktivno participira u ovoj organizaciji.

Kao punopravna članica, Poreska uprava Crne Gore ima sljedeće benefite:

- Učešće u IOTA trening programima (na pr. seminari, radionice, studijske posjete);
- Učešće u IOTA "Area group" aktivnostima;
- Objavljivanje mišljenja i novosti putem IOTA magazina-Tax Tribune'
- Davanje prijedloga na IOTA Generalnim skupštinama (pravo da govore);
- Donošenje odluka na IOTA Generalnim skupštinama (pravo da glasaju);
- Mogućnost da budu birani za statutarne pozicije IOTA-e - predsjednika, člana Izvršnog vijeća i člana Komisije za kontrolu finansija.

U okviru IOTA-e aktivno djeluju tri grupe: PDV – prevencija i detekcija izbjegavanja plaćanja, Veliki poreski obveznici – tretman i kontrola i Edukacija poreskih obveznika i usluge i Poreska uprava Crne Gore ima svoje predstvanike u sve tri grupe. Članovi area grupe, pored redovnih sastanaka, održavaju kontinuiranu saradnju i između sastanaka, a sve u cilju razmjene iskustava i primjene stečenih znanja u radu Poreske uprave.

19 Koja je vaša politika rada kako biste promovisali dobro upravljanje u poreskim pitanjima?

Poreska uprava je uložila velike napore u razvoj informisanja i edukacije kako kadra tako i poreskih obveznika. Poreska uprava je otvorena za saradnju sa poreskim obveznicima i kroz svoje aktivnosti teži stvaranju pozitivnog ambijenta u kojem će poreski obveznik u Poreskoj upravi prepoznati saradnika i na taj način učestvovati u kreiranju poreske discipline.

Preko Sektora za pružanje usluga poreskim obveznicima obavlja se komunikacija Poreske uprave i sa poreskim obveznicima i sa javnošću. Poreskim obveznicima je omogućeno da u svim područnim jedinicama, u direktnom kontaktu sa savjetnicima razriješe dileme u vezi primjene poreskih propisa, da dobiju besplatne obrasce poreskih prijava koji su istaknuti i na Web-site-u Poreske uprave, kao i uputstva i savjete za sačinjavanje i podnošenje prijava.

Jedan od prioritetnih ciljeva je da se, pored redovnog informisanja i edukacije poreskih obveznika, istovremeno, informišu i edukuju svi građani Crne Gore i kompletna javnost. To je takozvani eksterni nivo pružanja informacija i obuka i to se realizuje na više načina.

Javnosti se ažurno i svakodnevno prezentuju sva aktuelna dešavanja i rezultati rada, putem Web site-a, čija je adresa www.poreskauprava.gov.me, a saopštenja za javnost se upućuju svim medijima, putem e-mail-a.

Na Web site-u Poreske uprave, na ododeljku "Poreska praksa", dostupna su sva pitanja i odgovori, vezana za poreske propise, koja se u pisanoj ili elektronskoj formi postavljaju poreskom organu.

U okviru Sektora za usluge radi Telefonski centar, preko koga, pozivom na besplatni broj 19707 poreski obveznici, odnosno zainteresovana pravna i fizička lica, mogu dobiti odgovore na pitanja vezana za primjenu poreskih zakona.

Cijeneći značaj informisanja, kako Ministarstva finansija, kao resornog, tako i cjelokupne javnosti, ovaj organ je, u skladu sa doslednim poštovanjem principa transparentnosti rada, koji se u skladu sa evropskim standardima poštuje u ovom organu, izgradila sveobuhvatan i cjelovit sistem informisanja javnosti i edukacije poreskih obveznika.

U cilju obavještanja i edukacije što većeg broja građana i poreskih obveznika, tokom čitave godine, poreski organ u kontinuitetu i veoma aktivno ostvaruje saradnju sa svim crnogorskim štampanim i elektronskim medijima. Ova saradnja se odvija u vidu prezentiranja saopštenja o postignutim rezultatima rada, rokovima i obavezama koji proizilaze iz važećih poreskih zakona, kao i o rezultatima postignutim na povećanju broja obveznika koji saraduju sa poreskim organom.

Edukovanje obveznika, Poreska uprava pored ovih načina, vrši i svakodnevno, u stalnim kontaktima sa strankama, bilo kada je riječ o njihovoj registraciji, kontroli ili naplati dospjelih potraživanja, tako da su svi uposleni, angažovani na ovom zadatku, kroz pružanje stručne pomoći obveznicima, davanje obavještenja, poreskih savjeta ili opomena za neizvršavanje obaveza.

20 Sa kojim zemljama trenutno imate sporazume o Razmjeni informacija o oporezivanju kapitala i prihoda? Koji su izvori kapitala i prihoda obuhvaćeni tim sporazumima? Postoje li bilo kakva ograničenja u pogledu raspoloživosti ili korišćenja tih informacija?

Između Poreske uprave Makedonije, Poreske uprave Bosne i Hercegovine, Poreske uprave Bugarske, Poreske uprave Srbije i Poreske uprave Crne Gore potpisan je Sporazum o saradnji i uzajamnoj pomoći polovinom juna 2006.godine. Imajući u vidu značaj obezbjeđenja tačnog obračuna i naplate poreza i drugih javnih prihoda, kao i primjene ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, smatrajući da prekršaji poreskih propisa nanose štetu privredi i trgovini, te da naponi u sprečavanju kršenja poreskih propisa obezbjeđenje pravilne naplate poreza i drugih javnih prihoda mogu biti efikasniji zahvaljujući saradnji između poreskih službi, dvije zemlje potpisnice navedenog sporazuma ostvaruju blisku saradnju u koordiniranju, usaglašavanju i sprovođenju poreskih propisa.

Što se tiče izvora kapitala i prihoda koji su obuhvaćeni ovim sporazumom, predviđeno je da poreska služba jedne strane samoinicijativno ili na zahtjev poreske službe druge strane vrši pojačani nadzor nad:

- 1) obračunom i plaćanjem poreza i drugih javnih prihoda od strane lica poznatih ili sumnjivih da čine prekršaj poreskih propisa države druge Strane ugovornice;
- 2) prometom robe i finansijske transakcije za koje poreska služba druge Strane ugovornice smatra da su predmet nelegalnog vršenja na područje njene države ili sa tog područja ili sa koje postoji takva sumnja;
- 3) prevoznim sredstvima za koja je poznato da se koriste u cilju kršenja poreskih propisa važećih na području države druge Strane ugovornice za koja postoji sumnja da to čine;
- 4) mjestima koja se koriste za skladištenje robe koja može biti predmet izbjegavanja plaćanja poreza na području države druge Strane ugovornice.

Takođe je predviđeno da poreske službe mogu na osnovu uzajamnog dogovora da koriste metod kontrolisanih isporuka roba i finansijskih transakcija koji predstavljaju predmete nelegalnog vršenja, u cilju otkrivanja lica uključenih u nezakoniti promet ovih roba i predmeta. Nezakonite pošiljke čije se isporuke kontrolišu u skladu sa postignutim dogovorima, uz saglasnost obe poreske službe mogu biti presretnute i obustavljen njihov dalji prevoz sa čuvanjem ili potpunim oduzimanjem ili djelimičnom zamjenom nezakonite pošiljke.

U dijelu ograničenja u pogledu raspoloživosti ili korišćenja informacija sporazumom je predviđeno sljedeće:

- 1) Informacije, isprave i drugi podaci dobijeni u skladu sa Sporazumom koriste se isključivo za potrebe navedene u ovom Sporazumu. Isti mogu da se pruže i koriste za bilo koje druge potrebe, samo uz saglasnost poreske službe koja je dala ta dokumenta.

2) Zahtjevi, informacije, ekspertize i drugi podaci koji su pruženi u skladu sa ovim sporazumom poreskoj službi jedne strane, u bilo kom obliku, uživaju potpunu povjerljivost od strane poreske službe koja ih je dobila, a koja važi u njihovoj zemlji za sopstvene informacije analognog karaktera i sadržaja. Strane ugovornice efikasno štite primljene informacije od neovlašćenog pristupa i objavljivanja.

3) Primljene informacije i dokumentacija dobijena u skladu sa ovim Sporazumom koriste se samo u svrhu poreskog, prekršajnog ili krivičnog postupka i biće dostupne samo licima, organima uprave, odnosno pravosudnim organima nadležnim za određeni poreski predmet ili sprovođenje prekršajnog, odnosno krivičnog postupka u vezi sa tim predmetom.

Sporazumom su predviđeni izuzeci u pružanju pomoći i to:

1) Kada poreska služba jedne strane ugovornice smatra da ispunjavanje zahtjeva može da nanese štetu suverenitetu, bezbjednosti, javnom redu ili bilo kojim drugim bitnim interesima države strane ugovornice, ista može sasvim ili djelimično da odbije saradnju predviđenu ovim Sporazumom ili da je pruži uz poštovanje određenih uslova i zahtjeva.

2) Ako postoji opasnost da bi pružanje pravne pomoći dovelo do odavanja službene ili profesionalne tajne ili da bi se rezidentnom poreskom obvezniku mogla nanijeti šteta većih razmjera.

Ovim Sporazumom se ne nameće obaveza niti jednoj ugovornoj strani da sprovede mjere ili pruži informacije koje su u suprotnosti sa sopstvenim zakonima i administrativnim propisima.

21 Imate li sporazume sa drugim zemljama o naplati poreskih potraživanja i/ili dostavljanju zvaničnih obavještenja iz tih zemalja?

Poreska uprava Crne Gore nema potpisan sporazum ni sa jednom zemljom o povraćaju poreskih potraživanja ili dostavljanju zvaničnih obavještenja iz tih zemalja.

IV. Operativni kapaciteti i kompjuterizacija

A. Poreska politika

22 Opišite sadašnju i planiranu poresku politiku vaše Vlade (naročito uvođenje novih vrsta poreza i/ili ukidanje postojećih).

Poreska politika Crne Gore zasniva se na sveobuhvatnosti poreskih obveznika (fizičkih i pravnih lica), niskim i konkurentnim poreskim stopama i veoma selektivnim poreskim olakšicama. Poreska politika je detaljno utvrđena pojedinim poreskim zakonima, koji su kompatibilni sa poreskim zakonima većine zemalja EU.

Osnovni principi na kojima se zasniva poreska politika su princip samooporezivanja, jednostavnosti, neutralnosti, efikasnosti, stabilnosti i primjenjivosti. Ciljevi crnogorske poreske politike usmjereni su na: kreiranje konkurentnog poreskog sistema Crne Gore kako bi se ista učinila što atraktivnijom za investiranje, smanjenje biznis barijera uz pojednostavljene procedure, kako bi se sistem oporezivanja bio efikasniji za primjenu.

Zakoni kojima je uređena poreska politika Crne Gore su:

1. Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica uređuje oporezivanje dohotka koji ostvaruju fizička lica i to: poreskog obveznika, poresku osnovicu, poreski period, poresku stopu, prihode koji se izuzimaju iz dohotka, prihode na koje se ne plaća porez, izvore dohotka i način njegovog utvrđivanja, lični odbitak kao neoporezivi dio dohotka, plaćanje akontacija poreza i utvrđivanje i plaćanje godišnjeg poreza na dohodak, poreske olakšice, izbjegavanje dvostrukog oporezivanja i kaznene odredbe.

2. Zakon o porezu na dobit pravnih lica uređuje oporezivanje dobiti koju ostvaruju pravna lica i to: poreskog obveznika, poresku osnovicu, poreska izuzeća, nastanak poreske obaveze i plaćanje poreza, usklađivanje prihoda i rashoda, poreski period, poresku stopu, oslobođenja i olakšice, grupno oporezivanje, izbjegavanje dvostrukog oporezivanja i kaznene odredbe.

3. Zakon o porezu na dodatu vrijednosti sadrži odredbe o porezu na dodatu vrijednost i to: predmet oporezivanja, mjesto oporezivanja, poreskog obveznika, nastanak poreske obaveze i plaćanje poreza, poresku osnovicu, poreske stope, poreska oslobođenja, obavezu izdavanja računa, period oporezivanja, odbitak ulaznog PDV-a, povraćaj PDV-a, posebne postupke oporezivanja, vođenje poreskih evidencija, čuvanje dokumentacije i kaznene odredbe.

4. Zakon o akcizama sadrži odredbe kojima se uređuju: nastanak akcizne obaveze, režim odloženog plaćanja akcize, nastanak obaveze obračunavanja i plaćanja akcize, obveznik akcize, opšti uslovi za rad akciznih skladišta, oslobođeni korisnik akciznih proizvoda, povraćaj plaćene akcize, oslobađanje od plaćanja akcize, akcizni proizvodi, obilježavanje akciznih proizvoda, knjigovodstvo akciznog obveznika i čuvanje dokumentacije, kontrola obračunavanja i plaćanja akcize, prijava djelatnosti i registracija akciznih obveznika i kaznene odredbe.

5. Zakon o poreskoj administraciji (Sl. list RCG, br. 65/01 i 80/04), (Aneks 101) predstavlja kodifikaciju pravnih normi (procedura) kojim je uređen postupak utvrđivanja, kontrole i naplate poreza i drugih dažbina zavisno od vrste poreza i utvrđuju načela organizacije poreskog organa u Crnoj Gori. Po svom važenju ovaj zakon predstavlja temeljni propis u reformisanom poreskom sistemu Crne Gore i po njemu su dužni da postupaju državni organi i organi jedinica lokalne samouprave kada odlučuju o pravima i obavezama poreskih obveznika. Navedeni zakon reguliše najveći broj pitanja poreskog postupka, s tim da je propisana mogućnost supsidijarne primjene opšteg propisa kojim se uređuje upravni postupak na sva pitanja koja se ne mogu urediti ovim

zakonom. Ovaj zakon je ustanovio samooporezivanje kao osnovni princip u postupku utvrđivanja i naplate poreza i drugih dažbina, dok razrezni princip je ustanovljen kao ovlaštenje i obaveza poreskog organa u situacijama kada se utvrđivanje ne vrši ili se vrši pogrešno po principu samooporezivanja, ili ako je to poreskim zakonom propisano.

6. Zakon o porezu na promet nepokretnosti (Sl. list RCG, br. 69/03 i 17/07), u potpunosti uređuje plaćane poreza na promet nepokretnosti (korišćenih a ne novih nepokretnosti). Stopa poreza na promet korišćenih nepokretnosti iznosi 3% od tržišne vrijednosti nepokretnosti (kod prometa novoizgrađenih nepokretnosti plaća se PDV po stopi od 17%). Porez na promet nepokretnosti ne plaćaju fizička lica koja sa tim nepokretnostima rješavaju stambeno pitanje, a najviše do 20 m² po članu domaćinstva. Porez na promet nepokretnosti ne plaćaju državni organi, organi jedinice lokalne uprave, kao i međunarodne organizacije koje stiču nepokretnost za obavljanje svoje djelatnosti. Porez na promet nepokretnosti se plaća u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja o utvrđivanju poreske obaveze.

7. Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica (Sl. list RCG, br. 55/03), u potpunosti uređuje plaćanje poreza na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica. Obveznik plaćanja ovog poreza je kupac, odnosno sticalac upotrebljavanog motornog vozila, plovnog objekta, vazduhoplova ili letilice, pod uslovom da se na njihov promet ne plaća PDV. Poreska stopa iznosi 5% tržišne vrijednosti navedenih proizvoda. Poreska oslobođenja su krajnje reducirana i vezana su za nasljeđivanje i davanje poklona kod prvog naslednog reda. Poreska obaveza se plaća u roku od 15 dana od dana nastanka poreske obaveze.

8. Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica (Sl. list RCG, br. 28/04 i 37/04), uređuje plaćanje poreza na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica. Ovaj porez plaćaju pravna i fizička lica koja su vlasnici registrovanih putničkih automobila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica. Tarifa za plaćanje ovog poreza iznosi: za motorna vozila od 15 do 500 € (s tim, što se porez umanjuje 5% za svaku navršenu godinu starosti vozila, a najviše do 70%, poreske obaveze), za motocikle od 10 do 200 €, za čamce i jahte od 5 do 400 € i za vazduhoplove i letilice od 1.000 do 5.000 €.

9. Zakon o porezu na premije osiguranja (Sl. list RCG, br.27/04 i 37/04), uređuje plaćanje poreza na premije osiguranja. Poreska stopa iznosi 6% na premije od autoodgovornosti, a 3% na premije kasko osiguranja motornih vozila. Ovaj porez plaćaju osiguravajuća društva nezavisno od toga da li poslove osiguranja obavljaju lično ili preko svojih zastupnika. Poreska obaveza se plaća do 10-og u mjesecu, za prethodni mjesec.

10. Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (Sl. list CG, br. 13/07 i 79/08) uređuje sistem obezbjeđenja sredstava za finansiranje obaveznog socijalnog osiguranja (doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti) i to: obveznika doprinosa, osiguranika, osnovice za plaćanje doprinosa, stope doprinosa, način obračuna i rokove za uplatu doprinosa i kaznene odredbe.

11. Zakon o porezu na nepokretnosti (Sl. list RCG, br. 65/01) uređuje oporezivanje nepokretnosti u Crnoj Gori. Prema odredbama navedenog zakona, obveznik plaćanja poreza na nepokretnosti je pravno i fizičko lice koje je vlasnik nepokretnosti (zemljišta, zgrade, stambene i poslovne jedinice zgrade ili drugog građevinskog objekta), na dan 1. januara godine za koju se utvrđuje porez, a osnovica za plaćanje tog poreza je tržišna vrijednost nepokretnosti na taj dan. Stopa poreza na nepokretnosti može iznositi od 0,08% do 0,80% tržišne vrijednosti nepokretnosti, a njenu visinu određuje opština svojom odlukom, u zavisnosti od vrste, lokacije, kvaliteta, starosti nepokretnosti i dr.

12. Zakonom o porezu na igre na sreću i zabavne igre (Sl. list RCG, br. 27/06) uređeno je plaćanje poreza na igre na sreću i zabavne igre. Zakonom su uređeni osnovni elementi (obveznik, osnovica i dr.), a opština svojom odlukom propisuje visinu, način obračunavanja i plaćanja poreza. Obveznici plaćanja poreza na igre na sreću su privredna društva koja su registrovana kod nadležnog suda i koja su od Ministarstva finansija dobila licencu za priređivanje tih igara. Obveznici plaćanja poreza na zabavne igre su pravna lica i preduzetnici koji stavljaju u upotrebu automate za zabavne igre. Stopa poreza za priređivanje igara na sreću (osim na automatima), može iznositi do 10% koncesione naknade koja se plaća za priređivanje tih igara. Za priređivanje

igara na sreću na automatima porez može iznositi do 20€ po automatu. Za priređivanje zabavnih igara, porez može iznositi do 15 € po automatu.

13. Zakon o boravišnoj taksi (Sl. list RCG, br.11/04 i 13/04), uređen je sistem plaćanja boravišne takse. Obveznik plaćanja boravišne takse je lice koje izvan svog prebivališta koristi usluge smještaja u smještajnom objektu u kojem se obavlja turistička ili ugostiteljska djelatnost. Boravišna taksa se plaća za svaki dan boravka u turističkom objektu do 30 dana. Zakonom je utvrđeno da boravišna taksa može iznositi od 0.10 € do 0.80 €.

14. Zakon o finansiranju lokalne samouprave (Sl. list RCG, br. 42/03 i Sl. list CG, br. 5/08), uređuje izvore sredstava, način finansijskog izravnjanja i korišćenje uslovnih dotacija, kao i način finansiranja sopstvenih poslova lokalne samouprave (opština, Glavnog grada i Prijestonice), odnosno propisuje opštinske poreze koji su sopstveni prihodi lokalne samouprave, kao i raspodjelu zajedničkih prihoda između države i lokalne samouprave. Lokalna samouprava svojom odlukom propisuje visinu poreza i način plaćanja poreza, ali u granicama uređenim Zakonom.

Sredstva za finansiranje poslova lokalne samouprave, shodno odredbama citiranog zakona, obezbjeđuju se iz: sopstvenih izvora, zajedničkih poreza i naknada koje uvodi država, egalizacionog fonda i dotacija iz budžeta države.

Sopstvena sredstva obuhvataju:

- 1) lokalne poreze (prirez porezu na dohodak fizičkih lica, porez na nepokretnosti, porez na potrošnju, porez na firmu ili naziv, porez na neizgrađeno građevinsko zemljište i porez na igre na sreću i zabavne igre),
- 2) lokalne takse (boravišna taksa, lokalne komunalne taksa i lokalne administrativne takse),
- 3) lokalne naknade (naknada za uređivanje građevinskog zemljišta, naknada za korišćenje opštinskih puteva i naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine) i
- 4) ostale lokalne prihode (prihodi od imovine u vlasništvu opštine i prihodi od imovinskih prava, novčane kazne i kamate, prihodi od koncesionih naknada za obavljanje komunalnih djelatnosti i prihodi od drugih koncesionih poslova koje opština zaključuje u skladu sa zakonom, prihodi koje svojom djelatnošću ostvare opštinski organi, službe i organizacije, prihodi od samodoprinosu, prihodi po osnovu donacija i subvencija i drugi prihodi utvrđeni zakonom).

Zajednički porezi i naknade koje uvodi država

Opštinama se direktno usmjerava dio poreza i naknada koje uvodi Država, i to:

- 10% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica ostvarenih na teritoriji odnosno opštine, osim za Prijestonicu kojoj se ustupa 15% prihoda po tom osnovu),
- 50% prihoda od poreza na promet nepokretnosti ostvarenih na teritoriji odnosno opštine i
- 30% prihoda od koncesionih i drugih naknada za korišćenje prirodnih bogatstava (šume, vode, rudno blago, pjesak, šljunak i kamen);

Egalizacioni fond

Sredstva Egalizacionog fonda koriste se za ujednačavanje finansijski slabijih opština. Sredstva Fonda obezbjeđuju iz prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica (11% naplaćenih prihoda po tom osnovu) i prihoda od poreza na promet nepokretnosti (20% naplaćenih prihoda od ovog poreza).

Dotacije iz Budžeta Države

Iz Budžeta Crne Gore opštinama se obezbjeđuju uslovne dotacije za finansiranje prioritetnih investicionih projekata.

15. Zakon o administrativnim taksama (Sl. list RCG, br. 55/03, 80/05, i Sl. list CG, br. 22/08 i 77/08), u potpunosti uređuje sistem plaćanja administrativnih taksa za spise i radnje koje se vode pred organima državne uprave, organima lokalne uprave i drugim pravnim licima koja imaju javna ovlašćenja. Visina republičkih administrativnih taksa određena je taksenom tarifom i zavisi od vrste radnje, odnosno akta koji podliježe plaćanju takse.

16. Zakon o lokalnim komunalnim taksama (Sl. list RCG, br. 27/06), uređuje osnovne elemente

za plaćanje lokalnih komunalnih taksa (takseni osnov, obveznik plaćanja, nastavak obaveze obračunavanja i dr.), a lokalna samouprava, svojim aktom propisuje visinu takse, taksene olakšice i način obračunavanja i plaćanja taksene obaveze. Obveznik plaćanja lokalnih komunalnih taksa je korisnik prava, predmeta i usluga za čije je korišćenje propisano plaćanje lokalne komunalne takse. Opština, shodno zakonskim ovlašćenjima, može lokalne komunalne takse da utvrđuje prema korisnoj površini, vremenu korišćenja ili određivati u fiksnom iznosu. Visina lokalnih komunalnih taksa se određuje u zavisnosti od vrste djelatnosti, površine, lokacije, odnosno zone u kojoj se nalaze objekti, predmeti, odnosno vrše usluge za koje je propisano plaćanje takse.

17. Zakon o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa (Sl. list RCG, br. 29/05) uređeno je uspostavljanje i vođenje Centralnog registra obveznika poreza na dohodak fizičkih lica, obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i osiguranika obaveznog socijalnog osiguranja. Centralni registar predstavlja centralnu bazu podataka o obveznicima poreza na dohodak fizičkih lica, osiguranicima obaveznog socijalnog osiguranja (penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti) i obveznicima plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Primjena navedenog zakona dopriniće smanjiti barijeru, jer je značajno skraćen i pojednostavljen postupak registracije (umjesto nekoliko prijava podnosi se samo jedna prijava), kao i postupak evidentiranja obračuna i naplate poreza na dohodak i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

18. Zakonom o poreskim savjetnicima (Sl. list RCG, br. 26/07 i 34/07) uređeni su uslovi za obavljanje djelatnosti poreskog savjetnika. Djelatnost poreskog savjetnika obuhvata: davanje savjeta o poreskim i carinskim pitanjima, izradu poreskih prijava, poreskih bilansa i drugih dokumenata koji su od značaja za oporezivanje, kao i zastupanje u poreskim postupcima pred upravnim i sudskim organima, a za carinske postupke pred ministarstvima i sudskim organima. Djelatnost poreskog savjetnika mogu da obavljaju fizička lica kao samostalno zanimanje, ako su dobila odobrenje za rad i specijalizovana pravna lica (društva lica) za poresko savjetništvo, ako su registrovana za obavljanje te djelatnosti. Poreski savjetnici su u obavezi da se udružuju u Komoru poreskih savjetnika, koja je samostalna i nezavisna organizacija sa svojstvom pravnog lica. Ona predstavlja poreske savjetnike, promovira njihov rad i zastupa njihove zajedničke interese.

BUDUĆA PORESKA POLITIKA

Novi koncept poreskog sistema u Crnoj Gori u primjeni je u poslednjih nekoliko godina čime su poreska struktura i stope značajno unaprijeđeni uključujući uvođenje PDV od 2003, kao i novi koncept poreza na dobit pravnih lica i poreza na dohodak fizičkih lica sa jedinstvenom poreskom stopom. U strukturi dominira indirektno oporezivanje.

Ministarstvo finansija planira da sprovede analizu efekata implementacije postojećih zakonskih rješenja ključnih poreza u Crnoj Gori. Na bazi rezultata te analize Ministarstvo finansija će pripremiti poresku strategiju za 2010 - 2014. godine koja će biti bazirana na dosadašnjim principima samooporezivanja, jednostavnih procedura, što manjeg broja izuzeća, kao i konkurentnih poreskih stopa. Strategija će biti okvir za dalje unapređivanje zakonskih rješenja u ovoj oblasti imajući u vidu sadašnje pravo i praksu Evropske unije i buduće izmjene u ovoj oblasti.

Jedan od važnih principa buduće poreske politike biće i efikasnija administracija u cilju daljeg pojednostavljenja procedura i eliminisanja barijera što će se postići kroz projekat objedinjene registracije i naplate poreza i doprinosa, elektronsko podnošenje poreskih prijava i plaćanje poreza, i bolje usluge poreskim obveznicima.

B. Opšta poreska uprava

23 Molimo vas da navedete podatke o organizacionoj strukturi vaše uprave nadležne za poreze i akcize.

Poreska uprava je nadležna za utvrđivanje, naplatu i kontrolu poreza i drugih javnih prihoda (doprinosi, takse, naknade i dr.).

Uprava carina je nadležna za naplatu carina i drugih dažbina koje se naplaćuju pri uvozu robe (PDV i akcize), (za više detalja vidjeti Poglavlje 29 II odgovor na pitanje broj 29).

Unutrašnja organizacija i sistematizacija Poreske uprave Crne Gore utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Poreske uprave.

Organizacione jedinice Uprave su:

- 1) Sektor za pružanje usluga poreskim obveznicima i registraciju;
- 2) Sektor za prijem i obradu poreskih prijava računovodstvo prihoda i informacioni sistem;
- 3) Sektor za praćenje sprovođenja poreskih propisa, inspekcijski nadzor i upravni postupak;
- 4) Sektor za sprovođenje naplate;
- 5) Odjeljenje za praćenje efekata kontrole i naplate i razvoj kadrova;
- 6) Odjeljenje za internu kontrolu;
- 7) Služba za ekonomsko-finansijske poslove;
- 8) Služba za kadrovske, pravne, tehničke i opšte poslove;
- 9) Područne jedinice.

U okviru Sektora za pružanje usluga poreskim obveznicima i registraciju su:

- Odsjek za pomoć i pružanje usluga poreskim obveznicima sa grupama:
- Grupa za pomoć i pružanje usluga poreskim obveznicima,
- Grupa za pružanje usluga u Telefonskom centru.
- Odsjek za edukaciju javnosti;

Odsjek za registraciju;

U okviru Sektora za prijem i obradu poreskih prijava, računovodstvo prihoda i informacioni sistem;

- **Odsjek za usluge izvještavanja i menadžmenta;**
- **Odsjek za računovodstvo prihoda;**
- **Odsjek za prijem i obradu prijava;**
- **Odsjek za operativno planiranje i kontrolu;**
- **Odsjek za razvoj informacionog sistema.**

U okviru Sektora za praćenje sprovođenja poreskih propisa, inspekcijski nadzor i upravni postupak su:

Odsjek inspekcijskog nadzora;

- **Grupa za planiranje inspekcijskih kontrola i procjenu rizika;**
- **Grupa za operativno planiranje i kontrolu;**
- **Grupa za organizaciju i tehniku inspekcijske kontrole;**

Odsjek za praćenje sprovođenja poreskih propisa i upravni postupak;

U okviru Sektora za sprovođenje naplate su:

- Odsjek za delikventne poreske račune sa grupom:
- Grupa za naplatu u Telefonskom naplatnom centru;

- Odsjek za delikventne poreske prijave;
- Odsjek za planiranje radnog opterećenja i operativni nadzor;

U okviru Službe za ekonomsko-financijske poslove je:

- Kancelarija za javne nabavke
- Kancelarija za akcizne markice

U okviru Službe za kadrovske, pravne, tehničke i opšte poslove su:

- Pisarnica, daktilo-biro i vozni park.

U okviru Područne jedinice su:

- Filijale, ispostave i ekspoziture.

Djelatnost Sektora, Odjeljenja i Službi

U Sektoru za pružanje usluga poreskim obveznicima i registraciju obavljaju se poslovi koji se odnose na: pripremu programa edukovanja i instrukcija u pružanju usluga poreskim obveznicima; publikovanje poreskih propisa; priprema informacionog materijala, brošura, formulara, publikacija; pružanje tehničke pomoći i podrške područnim jedinicama i ispostavama; vršenje nadzora nad radom područnih jedinica i u dijelu pružanja usluga poreskim obveznicima iz svoje nadležnosti; davanje odgovora na postavljena pitanja preko telefonskih centara u pisanoj formi i odgovara na postavljena pitanja putem E-mail-a; pripremu saopštenja za javnost, vođenje korespodencije sa medijima, obavljanje registracije poreskih obveznika, stranih i pravnih lica i drugi poslovi.

Sektor za prijem i obradu poreskih prijava, računovodstvo prihoda i informacioni sistem, obavlja poslove koji se odnose na: definisanje programa i postupaka projektovanja, razvoja funkcionisanja i održavanja informacionog sistema Poreske uprave; definisanje programa, procedura, obrazaca i izvještaja za prijem, evidentiranje i obradu poreskih prijava; razradu programa, procedura, obrazaca i izvještaja koji regulišu poresko računovodstvo; organizaciju prijema podataka o uplatama na poreskim računima; izradu izvještaja za potrebe sistema; praćenje rada i provođenje programa u područnim jedinicama.

Sektor za praćenje sprovođenja poreskih propisa, inspekcijski nadzor i upravni postupak obavlja poslove koji se odnose na: utvrđivanje i kreiranje programa i postupaka inspekcijskog nadzora; pripremu i donošenje godišnjeg generalnog plana nadzora, i projektuje ciljeve i zadatke inspekcijskog nadzora; utvrđivanje radnih procedura i postupka tehnika; obezbjeđivanje jedinstvene primjene standardnih postupaka u okviru Poreske uprave; nadgledanje učinaka područnih jedinica; obezbjeđivanje poštovanja politike i procedura kao i planovi inspekcijskog nadzora; obezbjeđivanje stručnih poslova područnih jedinica po pitanjima u postupku nadzora primjene poreskih prijava; utvrđivanje oblasti nepoštovanja zakona i predlaganja strategije postupanja u takvim slučajevima; planiranje potreba po izvršiocima po planiranom inspekcijskom nadzoru; kreiranje programa procjene rizika za potrebe inspekcijskog nadzora; pripremanje tehničkih materijala za obuku; učestvovanje u kreiranju i razvoju informacionog sistema; praćenje poreskih propisa, priprema predloga podzakonskih akata iz oblasti poreza koje donosi Poreska uprava ili Direktor Poreske uprave, učešće u pripremi poreskih propisa po nalogu Direktora Poreske uprave; pripremu inicijativa za izmjenu poreskih propisa; davanje stručnih mišljenja; analizu prekršajnih postupaka u područnim jedinicama; vođenje drugostepenog upravnog postupka po žalbama na rješenja poreskih inspektora, i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom, i druge poslove u skladu sa procedurama.

U okviru Sektora za sprovođenje naplate obavljaju se poslovi koji se odnose na: utvrđivanje i kreiranje programa naplate poreskog duga; identifikaciju lica koja nijesu podnijela poresku prijavu; donošenje godišnjeg i mjesečnog programa rada naplate delikventnih poreskih obaveza, kao i njihovo izvršenje; kreiranje programa i procedura za aktivnosti kancelarijske i terenske naplate; pružanje tehničkih uputstava i smjernica područnim jedinicama i Odsjeku za terensku kontrolu; kreiranje izvještaja neophodnih za utvrđivanje uspješnog izvršavanja plana naplate delikventnog duga; sprovođenje operativnih revizija i analiza rada područnih jedinica; kreiranje programa procjene rizika za potrebe naplate; obezbjeđivanje poštovanja politike procedura i zakonskih

propisa; preduzimanje mjera u oblasti nepoštovanja zakona i druge poslove. Poslovi Sektora grupisani su u odsjeke:

U Odjeljenju za praćenje efekata, kontrole, naplate i razvoj kadra obavljaju se poslovi koji se odnose na: praćenje efekata primjene i sprovođenja poreskih propisa; usaglašavanja sprovođenja operativnih biznis planova Uprave po svim funkcijama; koordiniranja aktivnosti unutar Poreske uprave na sprovođenju poreskih propisa; praćenje efikasnosti rada Poreske uprave i izrade kvantitativnih i kvalitativnih analiza, davanje predloga i smjernica; u saradnji sa Upravom za kadrove vrši izradu i realizaciju programa opšteg i specijalizovanog usavršavanja službenika i namještenika; procjenu potreba za usavršavanjem; ocjenu rezultata usavršavanja; marketing usavršavanja; predlaganje i upućivanje službenika Uprave na seminare međunarodnih poreskih organizacija; donošenje periodičnih i godišnjih planova za Upravu; formiranje i arhiviranje evidencije o održanim usavršavanjima za Upravu; formiranje i ažuriranje dosijea usavršavanja službenika i namještenika.

U Odjeljenju za internu kontrolu, obavljaju se poslovi koji se odnose na kontrolu: poštovanja kodeksa ponašanja zaposlenih, sprovođenje operativnih postupaka i instrukcija, sprovođenje efektivnosti programa i procedura, izvršavanje zakona i drugih propisa i utvrđene politike, sprovođenje stavova i zaključaka nadležnih organa u oblasti poreza; uzimanja od funkcionalnog nadzornog Sektora dostavljenih uzoraka naročito u pogledu utvrđivanja i naplate poreza, utvrđenih kazni kao i kontrolu u drugim oblastima u okviru poreskog organa gdje postoji visoki rizik; kontrolu sprovođenja mjera naloženih od sudova i drugih organa; kontrolu unutrašnjeg rada i poslova koji su zajednički za sve organizacione jedinice (arhiviranje akata, blagajne i dr. materijalno finansijskih poslova) i druge poslove.

U službi za ekonomsko-finansijske poslove, obavljaju se poslovi koji se odnose na: prikupljanje podataka za izradu predloga plana po vrsti troškova i vrsti prihoda, planiranje nastalih obaveza za preuzetu robu i izvršene usluge, evidentiranje promjena za nabavku osnovnih sredstava, evidentiranje nastalih troškova po vrsti i mjestu nastanka, prikupljanje podatka od organizacionih jedinica za obračun plata, naknada i ostalih primanja službenika, dostava zahtjeva državnom trezoru za prenos sredstava u okviru odobrenih pozicija Budžetu, isplatu gotovinskih računa putem blagajne, devizna plaćanja za uvoz određene robe (registar kase) dostavljanje zahtjeva za štampanje akciznih markica, ovlašćenoj štampariji, izdavanje akciznih markica akciznim obveznicima, plaćanje preko ovlašćenih poslovnih banaka, zaključivanje ugovora sa poslovnim bankama za određene vrste plaćanja, isplatu plata, naknada i ostalih primanja službenika, popunjavanje propisanih statističkih izvještaja, sastavljanja završnog i polugodišnjeg obračuna i drugih izvještaja koji se odnose na poslove plana računovodstva.

U Službi za kadrovske, pravne, tehničke i opšte poslove, obavljaju se poslovi koji se odnose na ostvarivanje komunikacije sa Upravom za kadrove; prijem službenika i namještenika, raspored službenika, prestanak radnih odnosa, vođenje svih evidencija iz oblasti radnog odnosa; obavlja poslove pripremanja i vođenje disciplinskog postupka; organizuje poslove zastupanja, kontakt sa organima pravosuđa i državnim tužiocem; obavljanje poslova koji se vode za stambenu problematiku, planiranje i prikupljanje zahtjeva za nabavku kancelarijskog materijala, tehničko održavanje poslovnih prostora Poreske uprave, obavljanje poslova u vezi investicione izgradnje i održavanja objekata, obavljanja poslova registracije održavanja voznog parka, opšti, kancelarijski, stenodaktilografski, tehnički i drugi pomoćni poslovi i druge poslove.

Djelatnost područne jedinice i ekspoziture

U Područnoj jedinici obavljaju se sledeći poslovi: prijem i obrada poreskih prijava, poresko knjigovodstvo, naplata poreskih obaveza i izrade propisanih izvještaja; registracija poreskih obveznika, pružanje informacija i pomoći poreskim obveznicima u primjeni pojedinih poreskih zakona, prijem i obrada zahtjeva za izdavanje akciznih markica i zahtjeva za štampanje akciznih markica kao i izdavanje uvjerenja, potvrda i drugih dokaznih sredstava o prihodima građana od kojih zavisi ostvarivanje određenih prava i obaveza poreskih obveznika; kancelarijskog i terenskog i inspekcijaskog nadzora, kontrole računovodstvenih i drugih poslovnih evidencija bitnih za

oporezivanje poreskog obveznika, kao i preduzimanja mjera u slučaju povrede propisa; kancelarijske i terenske naplate zaostalog poreskog duga, kontrolu tačnosti podnijetih poreskih prijava, obezbjeđivanje nepodnesenih prijava, lociranje poreskih obveznika i prikrivene imovine; vrši poslove vođenja prvostepenog prekršajnog postupka u slučaju povrede poreskih propisa; obavlja opšte administrativne i tehničke poslove.

U Ekspozituri se obavljaju poslovi računovodstva prihoda; prijem i obrada prijava; pružanja usluga poreskim obveznicima i registracija poreskih obveznika i administrativno tehnički poslovi, a u nekim ekspoziturama i poslovi naplate.

24 Opišite zakone koji uređuju upravljanje porezima, postupak oporezivanja i prava i obaveze poreskog obveznika.

Zakon o poreskoj administraciji predstavlja kodifikaciju pravnih normi (procedura) kojim je uređen postupak utvrđivanja, kontrole i naplate poreza i drugih dažbina zavisno od vrste poreza i utvrđuju načela organizacije poreskog organa u Crnoj Gori. Navedeni zakon reguliše najveći broj pitanja poreskog postupka, s tim da je propisana mogućnost supsidijarne primjene opšteg propisa kojim se uređuje upravni postupak na sva pitanja koja se ne mogu urediti ovim zakonom.

Osnovne karakteristike zakona

Ovim zakonom kao osnovni princip u postupku utvrđivanja i naplate poreza i drugih dažbina ustanovljen je princip samooporezivanja, dok je razrezni princip utvrđivanja poreske obaveze ustanovljen kao ovlašćenje i obaveza poreskog organa u situacijama kada se utvrđivanje poreza ne vrši ili se pogrešno vrši po principu samooporezivanja, kao i u manjem broju slučajeva kada je to predviđeno zakonom (kod utvrđivanja poreza na nepokretnosti, poreza na promet nepokretnosti).

Prava i obaveze poreskog obveznika

Poreski obveznik ima pravo da: bude tačno i blagovremeno informisan o svim pitanjima koja mu omogućavaju da prijavi i plati poreske obaveze; traži od poreskog organa da prikupljene podatke o utvrđivanju poreske obaveze čuva kao poresku tajnu i da ih koristi, odnosno povjeri samo institucijama i organima, na način i po postupku propisanim ovim zakonom; traži preispitivanje i ponovno utvrđivanje svoje poreske obaveze, na način propisan ovim zakonom; od poreskog organa dobije besplatne informacije o poreskim propisima, pravima i obavezama koje iz njih proizilaze; dobije poresku prijavu i druge poreske obrasce; zahtijeva da se poreski organ prema njemu odnosi sa poštovanjem i uvažavanjem; zastupa lične interese pred poreskim organima, sam ili putem svog punomoćnika; izvrši uvid u podatke o utvrđivanju i naplati poreske obaveze koji se o njemu vode kod poreskog organa i zahtijeva izmjenu netačnih i dopunu nepotpunih podataka; prisustvuje inspekcijskom nadzoru. Poreski obveznici čija su prava povrijeđena imaju pravo zaštite koju ostvaruju tužbom kod nadležnog suda.

Poreski obveznik je dužan da: podnese prijavu radi registracije nadležnom poreskom organu; tačno obračuna porez i podnese poresku prijavu poreskom organu u roku i na način utvrđen poreskim propisima; prijavi nadležnom poreskom organu svaku promjenu glavnog mjesta poslovanja, prebivališta, odnosno boravišta, te drugih podataka iz registra poreskog obveznika; vodi poslovne knjige i evidencije na propisan način i čuva ih u skladu sa zakonom; izmiruje poreske obaveze na način i u rokovima utvrđenim zakonom i drugim propisom donesenim na osnovu zakona; podnese dokumenta i druge podatke koji su potrebni za utvrđivanje poreske obaveze na zahtjev poreskog organa; omogućiti nesmetan rad službenika poreskog organa u obavljanju zakonskih ovlašćenja; izvršava druge obaveze utvrđene poreskim propisima.

Postupak oporezivanja

1. *Primjena principa samooporezivanja - Poreski obveznik poreski postupak pokreće podnošenjem poreske prijave, na način i u rokovima propisanim zakonom kojim su uređene pojedine vrste poreza. Poreski obveznik poresku prijavu podnosi poreskom organu kod kojeg je upisan u registar poreskih obaveznika. Ako poresku prijavu poreski obveznik nije podnio u propisanom roku, podnijeće je poreski organ u roku od tri dana od dana saznanja da prijava nije podnesena. Poreski organ je ovlašten da za poreskog obveznika dopuni nepotpunu i ispravi pogrešno popunjenu poresku prijavu, odmah po saznanju o propustima i greškama u podnijetoj prijavi i o tome da obavijesti poreskog obaveznika. Poreski obveznik ima pravo da, u roku od 10 dana od dana isteka roka za podnošenje prijave, u slučaju greške ili propusta u prijavi, podnese izmijenjenu poresku prijavu. Poreska prijava se podnosi na obrascu koji je propisalo Ministarstvo finansija u skladu sa zakonom kojim je uređena pojedina vrsta poreza. Poresku prijavu podnosi poreski obveznik sam ili putem punomoćnika. U poresku prijavu obavezno se unosi PIB poreskog obveznika odnosno punomoćnika, ukoliko prijavu podnosi to lice. Poreska prijava se podnosi poreskom organu neposredno, poštom ili elektronskim putem. Poreski organ je dužan da primi dostavljenu poresku prijavu bez obzira na njenu tačnost. Ako je poreska prijava predata neposredno, poreski organ će na osnovu vizuelne kontrole, njenom donosiocu ukazati na učinjene greške ili propuste koje može ispraviti u predviđenom roku. Utvrđivanje poreske obaveze, poreski obveznik vrši na osnovu podataka iz poslovne evidencije i dokumentacije koju je po zakonu dužan da vodi, odnosno novoregistrovani poreski obveznik na osnovu procjene prihoda koje će ostvariti u poreskom periodu za koji podnosi prijavu.*

2. Utvrđivanje poreske obaveze od strane poreskog organa - Poreski organ sam utvrđuje poresku obavezu, kada je to predviđeno poreskim zakonom (to su razrezni porezi). Razrezni porezi su: porez na nepokretnosti (koji utvrđuje opštinski poreski organ) i porez na promet nepokretnosti i porez na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica (koje utvrđuje republički poreski organ). Poreski organ poresku obavezu utvrđuje i u slučaju : ako poreski obveznik nije podnio poresku prijavu; ako je podnosena poreska prijava netačna i nepotpuna, a u zakonskom roku greška nije otklonjena ili nova prijava nije podnesena; ako poreski organ u postupku inspekcijskog nadzora, na osnovu novih činjenica i okolnosti, utvrdi da poreski obveznik nije pravilno porez utvrdio; ako utvrđivanje poreske obaveze poreski organ vrši na osnovu knjiga i evidencija poreskog obveznika; ako poreski organ poresku obavezu ne može utvrditi na osnovu poslovnih knjiga i evidencija poreskog obveznika onda će poresku obavezu utvrditi na osnovu procjene poreske osnovice. Kod utvrđivanja poreske obaveze putem procjene poreske osnovice, poreski organ polazi od: raspoložive uredne poslovne dokumentacije, ako ona nije proknjižena; raspoložive uredne poslovne dokumentacije o poslovanju u određenom periodu kraćem od perioda oporezivanja (dnevnom, nedeljnom ili mjesečnom); podataka i činjenica o ostvarenom prometu (dnevnom, nedeljnom ili mjesečnom), utvrđenih u inspekcijskom nadzoru; podataka dobijenih upoređivanjem sa drugim poreskim obaveznicima, koji obavljaju istu ili sličnu djelatnost, na istoj ili sličnoj lokaciji pod približno jednakim uslovima; ostalih relevantnih podataka i činjenicama kojima raspolaže poreski organ. Poreski organ poresku obavezu utvrđuje poreskim rješenjem, protiv kojeg je dopuštena žalba, koja ne odlaže njegovo izvršenje.

3. Utvrđivanje poreske obaveze od strane isplatioca - Utvrđivanje (obračun, obustavu i isplatu) poreza po odbitku vrši poreski isplatilac, odnosno posrednik, putem poreske prijave (izvještaja) koji dostavlja poreskom organu i to zbirnu poresku prijavu istog dana kada je izvršena isplata prihoda, a pojedinačnu poresku prijavu najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu.

Žalbeni postupak: Procedure kojima se poreskim obveznicima dopušta da ospore poreske odluke (rješenja ili zaključke) u postupku po žalbi.

Protiv odluka (rješenja ili zaključaka) koje u prvom stepenu u poreskom upravnom postupku donosi Poreska uprava i njene područne jedinice, Zakonom o opštem upravnom postupku (Sl. list RCG, br. 60/03) propisano je da stranka i druga lica kojima nije bila data mogućnost da učestvuju u prvostepenom postupku imaju pravo na žalbu (član 219 ZUP-a). Pod strankom u smislu navedene odredbe zakona podrazumijeva se poreski obveznik i njemu je dopuštena žalba kao redovno pravno sredstvo. Shodno pravu na pravni lijek proklamovanim Ustavom Crne Gore (Sl. list CG, br. 1/07) i načelu dvostepenosti propisanim Zakonom o opštem upravnom postupku, članom 70 Zakona o državnoj upravi (Sl. list RCG, br. 38/03 i Sl. list CG, br. 22/08), propisano je da po žalbi u

poreskim upravnim stvarima odlučuje Ministarstvo finansija. Procedure za donošenje odluke po žalbi provodi Ministarstvo finansija u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku. Tim odredbama propisano je da se žalba podnosi u roku od 15 dana od dana dostavljanja prvostepenog rješenja (član 224 ZUP-a) neposredno Ministarstvu finansija ili putem prvostepenog poreskog organa. Ukoliko je žalba podnesena neposredno Ministarstvu finansija, Ministarstvo finansija žalbu vraća prvostepenom organu radi ocjene i radi kompletiranja spisa predmeta. Po prijemu žalbe, prvostepeni carinski organ ispituje da li je žalba blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica. Ukoliko utvrdi bilo koji od navedenih smetnji, prvostepeni organ žalbu odbacuje zaključkom kao neblagovremenu ili nedopuštenu ili izjavljenu od neovlaštenog lica. Ukoliko ocijeni da je žalba blagovremena, dopuštena i izjavljena od ovlaštenog lica, prvostepeni poreski organ ima ovlaštenje i obavezu da izvrši dopunu postupka, ukoliko ocijeni da će iz tih razloga rješenje biti poništeno (član 230 i 231 ZUP-a). Prvostepeni poreski organ je dužan uvijek izvršiti dopunu postupka, ako stranka nije saslušana, a ona to u žalbi traži. Zavisno od obima dopune postupka i novih činjenica i dokaza koji se u toj dopuni utvrde, prvostepeni poreski organ može zamijeniti ranije rješenje novim, ali samo pod uslovom da udovolji u cjelosti žalbenim navodima.

Ukoliko prvostepeni poreski organ ne zamijeni prvostepeno rješenje novim, dužan je u roku od 15 dana od dana prijema žalbe dostaviti žalbu Ministarstvu finansija. Uz žalbu prvostepeni poreski organ dužan je priložiti sve spise koji se odnose na predmet. Ako prvostepeni organ ne dostavi spise predmeta Ministarstvu u navedenom roku, Ministarstvo će zatražiti od prvostepenog poreskog organa da mu dostavi žalbu sa spisima i odrediće mu novi rok. Ukoliko ni u novom roku poreski upravni organ ne dostavi žalbu sa spisima predmeta, Ministarstvo će žalbu riješiti bez spisa predmeta.

Ako je žalba nedopuštena, neblagovremena ili nije izjavljena od ovlaštenog lica, a prvostepeni poreski organ je propustio da je zbog toga odbaci, odbaciće je Ministarstvo finansija iz istog razloga kao i prvostepeni poreski organ. Ministarstvo finansija može žalbu odbiti, poništiti rješenje u cjelosti, ili djelimično ga izmijeniti. Ministarstvo će žalbu odbiti ako u provedenom postupku po žalbi utvrdi da nema povrede pravila postupka, da je činjenično stanje potpuno i pravilno utvrđeno i da nema povrede materijalnog prava. Ako Ministarstvo finansija utvrdi da se prvostepeno rješenje zasniva na bitnoj povredi pravila postupka iz člana 226 Zakona o opštem upravnom postupku, prvostepeno rješenje će poništiti po službenoj dužnosti i predmet vratiti prvostepenom organu na ponovni postupak. Ukoliko Ministarstvo finansija u postupku po žalbi utvrdi da prvostepeni organ nije vodio računa o pravilima postupka, ili da je činjenično stanje netačno i nepotpuno utvrđeno, te da je izvršena pogrešna primjena materijalnog prava, može navedene nepravilnosti samo otkloniti a prvostepeno rješenje poništiti u cjelosti ili djelimično ili žalbu odbiti. Ako Ministarstvo finansija utvrdi da je rješenje pravilno u pogledu utvrđenih činjenica i u pogledu primjene zakona, ali da se cilj zbog koga je donešeno može postići i drugim sredstvima povoljnijim za stranku, izmijenit će prvostepeno rješenje u tom smislu. Ukoliko radi ekonomičnosti postupka Ministarstvo ocijeni da to može efikasnije učiniti preko prvostepenog poreskog organa, tada može prvostepeno rješenje poništiti i predmet vratiti prvostepenom poreskom organu na ponovni postupak.

Prvostepeni poreski organ dužan je u svemu postupiti po drugostepenom rješenju i bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema predmeta, donijeti novo rješenje. Ako je žalba izjavljena zato što prvostepeni organ nije donio rješenje u propisanom roku, drugostepeni organ će tražiti da mu prvostepeni organ saopšti razloge zbog kojih rješenje nije donešeno u roku. Ako nađe da rješenje nije donešeno u roku iz opravdanih razloga ili zbog krivice stranke, odrediće prvostepenom organu rok za donošenje rješenja, koji ne može biti duži od jednog mjeseca. Ako razlozi zbog kojih rješenje nije donešeno u roku nijesu opravdani, Ministarstvo finansija će tražiti da mu poreski organ dostavi spise predmeta i samo će provesti postupak i donijeti rješenje. Ministarstvo finansija je dužno donijeti drugostepeno rješenje u roku od 60 dana od dana prijema žalbe. Ministarstvo finansija drugostepeno rješenje po pravilu šalje sa spisima predmeta prvostepenom poreskom organu, koji je dužan da ga dostavi strankama u roku od 8 dana od dana prijema spisa predmeta.

Odluka Ministarstva finansija je konačna u upravnom postupku i protiv nje se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor putem tužbe kod Upravnog suda Crne Gore.

Upravni spor je sredstvo koje spada u domen sudske zaštite, a kojim se obezbjeđuje zakonitost upravnog i drugog akta kojim se rješavalo o pravima i obavezama ili interesima stranaka (poreskih obveznika) i drugih lica koji imaju pravni interes u konkretnoj upravnoj poreskoj stvari. Upravni spor se može pokrenuti protiv upravnog ili drugog akta koji je donijet u drugom stepenu, protiv prvostepenog upravnog ili drugog akta protiv koga nije dozvoljena žalba u upravnom i drugom postupku i kad nadležni organ o zahtjevu, odnosno žalbi stranke nije donio odgovarajući upravni ili drugi akt (ćutanje administracije). Tužba se podnosi Upravnom sudu Crne Gore u roku od 30 dana od dana dostavljanja upravnog akta stranci. Po tužbi odlučuje Upravni sud u vijeću od trojice sudija u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o upravnom sporu (Sl. list RCG, br. 60/03).

25 Molimo vas da date detaljni opis infrastrukture vaše uprave nadležne za PDV, akcize i direktno oporezivanje, kao i kadrovske strukture i informacione sisteme.

Nadležna uprava za poreze i akcize je Poreska uprava, a nadzor nad radom Poreske uprave vrši Ministarstvo finansija Crne Gore.

- Sektor za pružanje usluga poreskim obveznicima i registraciju –13 izvršilaca
 - Odsjek za pomoć i pružanje usluga poreskim obveznicima sa grupama:
 - Grupa za pomoć i pružanje usluga poreskim obveznicima,
 - Grupa za pružanje usluga u Telefonskom centru.
 - Odsjek za edukaciju javnosti;
 - Odsjek za registraciju;
- Sektor za prijem i obradu poreskih prijava, računovodstvo prihoda i informacioni sistem - 21 izvršilac
 - ***Odsjek za usluge izvještavanja i menadžmenta;***
 - ***Odsjek za računovodstvo prihoda;***
 - ***Odsjek za prijem i obradu prijava;***
 - ***Odsjek za operativno planiranje i kontrolu;***
 - ***Odsjek za razvoj informacionog sistema.***
- ***Sektor za praćenje sprovođenja poreskih propisa, inspeksijski nadzor i upravni postupak -16 izvršilaca***
 - ***Odsjek inspeksijskog nadzora;***
 - ***Grupa za planiranje inspeksijskih kontrola i procjenu rizika;***
 - ***Grupa za operativno planiranje i kontrolu;***
 - ***Grupa za organizaciju i tehniku inspeksijske kontrole;***
 - ***Odsjek za praćenje sprovođenja poreskih propisa i upravni postupak;***
- Sektor za sprovođenje naplate –17 izvršilaca
 - Odsjek za delikventne poreske račune sa grupom:
 - Grupa za naplatu u Telefonskom naplatnom centru;
 - Odsjek za delikventne poreske prijave;
 - Odsjek za planiranje radnog opterećenja i operativni nadzor;
- Služba za ekonomsko-finansijske poslove –13 izvršilaca
 - Kancelarija za javne nabavke,

- Kancelarija za akcizne markice,
 - Služba za kadrovske, pravne, tehničke i opšte poslove – 26 izvršilaca
 - Odjeljenje za praćenje efekata kontrole, naplate i razvoj kadrova –6 izvršilaca;
 - Odjeljenje za internu kontrolu – 3 izvršioca.

U sastavu Poreske uprave je 8 područnih jedinica čiju strukturu čine filijale, ispostave i ekspoziture sa 492 izvršioca.

Infrastruktura Informatičkog sistema Poreske uprave je obrađena u odgovoru na Pitanje broj 26.

26 Molimo vas da date opis trenutnog stanja procesa kompjuterizacije informacionog sistema koji koristite u vašoj upravi.

Informacioni sistem Poreske uprave je izrađen u zakonodavnom okviru definisanom setom zakona usvojenih u decembru 2001. godine i niza podzakonskih akata i sadrži slijedeće komponente:

- registracija poreskih obveznika
- prijem i obrada poreskih prijava za sve poreske oblike (dobit, PDV, akcize, dohodak građana, promet nepokretnosti i dr.)
- izvršenje naplate
- inspeksijska kontrola
- računovodstvo i knjigovodstvo javnih prihoda
- preuzimanje, verifikacija i pohranjivanje podataka iz institucija platnog prometa
- interna kontrola/bezbjednost
- izvještaji za rukovodstvo, strateško planiranje i izvršavanje
- preuzimanje, verifikacija i pohranjivanje informacija trećih lica

Svaka komponenta Sistema omogućava, korisniku da izvrši unos novih podataka, izmijeni i ažurira postojeće, po kriterijumima pretražuje postojeće podatke, kreira određene izvještaje, izdaje potvrde, rješenja i sličnih obrazaca, uz korišćenje ostalih korisničkih programa.

Postojeći sistem je klijent-server aplikacija, podržava Poreski Registar na centralnom nivou i omogućava poslovne podatke na nivou filijala ili na centralnom nivou;

RAZVOJNI ALATI I OKRUŽENJE

Operativni sistem	– Windows 2000 Server / Professional / XP
DBMS	– ORACLE DBMS 9i
Razvojni alati	– Visual Studio 6.0 /NET (Visual Basic, Source Safe, Front Page); Crystal Report v.8.5; T.O.A.D. Professional / Xpert
Računari	- PC kompatibilni

Oracle DBMS je odabran na osnovu slijedećih činjenica:

Tadašnji Sekretarijat za razvoj kao Vladina institucija određivala je standarde za Vladine informativne sisteme. ORACLE DBMS je već usvojeni standard kojeg koriste mnogi sistemi. Korišćenje istog DBMSa olakšava povezivanje i održavanje sistema.

Pored toga:

- Poreski informacioni sistem biće najveći u zemlji;

- Carinski sistem koji će biti povezan sa Poreskim informacionim sistemom već koristi ORACLE DBMS;
- Informacioni sistemi nekoliko Vladinih organizacija koriste Oracle kao DBMS (Privredni sud, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Fond PIO i Fond za zdravstvo)

Windows 2000 Server/Professional izabran je kao u tom trenutku najnoviji široko primjenjivani operativni sistem

Visual Basic i Crystal Reports izabrani su kao razvojni alati.

T.O.A.D. Professional kotira se kao najbolji od alata za pristup ORACLE bazama podataka, za pisanje trigera, store procedura, kreiranja i mijenjanja objekata u šemama, itd.

Ovakva koncepcija omogućava rad sa jedinstvenom bazom podataka na republičkom nivou. Na taj način obezbjeđena je dostupnost i konzistentnost svih informacija, koje je kroz poslove analitike i statistike moguće dobiti u realnom vremenu. Dakle, nema potrebe za replikacijama lokalnih baza (kako bi se dobio uvid u evidencije na republičkom nivou), niti za parcijalnom replikacijom centralne baze na udjeljene (u cilju obezbjeđivanja podataka republičkog nivoa lokalnim službama Poreske uprave). Istovremeno, smanjenjem broja baza koje egzistiraju u sistemu, smanjuju se i obim poslova na administriranju sistema i omogućava lakše održavanje sistema

Rješenje za mrežno povezivanje Poreske uprave CG (lan i wan)

Opis povezivanja

Prioritet u realizaciji WAN mreže Poreske uprave Crne Gore dat je povezivanju:

- 0) Filijala Poreske uprave sa Centralom lociranih u većim opštinama na području CG
- 1) Ekspozitura Poreske uprave sa Centralom lociranih u manjim opštinama na području CG
- 2) Prostorno razdvojenih kancelarija Poreske uprave u pojedinim područnim jedinicama

S obzirom da Poreska uprava CG ne raspolaže sopstvenim komunikacionim kanalima, neophodno je bilo da se osloni na servise koje nudi Telekom CG. U tu svrhu održan je niz sastanaka između zainteresovanih strana, na kojima je dogovoreno da će se, koristeći postojeće resurse Telekoma CG, povezivati Centrala sa sedam filijala po digitalnim kanalima. Pri tome se koristi standard E1 (G.703) koji omogućava kvalitetno povezivanje sa propusnim opsegom od 2Mb/s. Filijale koje su povezane ovakvim linkom su Bar, Budva, Herceg Novi, Nikšić, Pljevlja, Bijelo Polje i Berane. Filijala Podgorica je povezana preko para HDSL modema sa brzinom od 2,3 Mb/s. Naime, zbog blizine zgrade filijale Podgorice i Centrale (oko 4000m), a imajući u vidu jeftinu cijenu zakupa telefonskih parica, ovo rješenje je mnogo prihvatljivije od zakupa digitalnog linka sa istom brzinom. Za ostale filijale zakupljeni su već navedeni kapaciteti po standardu E1(G.703).

Na čvorište u Centrali Poreske uprave sada su povezane sve filijale digitalnim linkom E1(G.703) i filijala Podgorica koja je povezana parom HDSL modema. Modemi su deklarirani na najveće brzine od 2,3 Mb/s, ali takođe su autosenzitivni tj. mogu se prilagođavati sa svojim brzinama ukoliko dodje do pada u kvalitetu prenosa iznajmljene parice. Osim navedenih linkova ka filijalama postoji i link ka Sekretarijatu za razvoj. On je postignut zakupom 2Mb/s, po istom standardu E1(G.703), od strane Telekoma. Link je ostvaren parom modema FCD-E1A proizvođača RAD(Izrael). Modemi su postavljeni u "bridge" modu.

Napomena 1: Pored već navedenih linkova pojedinih dijelova Poreske uprave sa Centralom, odustalo se od planiranja i uspostavljanja backup linkova. Na to su nas navele slijedeće činjenice. Telekom koristi iste spojne puteve za prenos digitalnih signala preko E1(G.703), kao i npr. ukoliko bi backup išao preko dial-up ISDN-a. Osim toga postojeći linkovi i veze između pojedinih opština u RCG su prstenastog karaktera. To čini postojeće, uspostavljene linkove vrlo bezbjednim. Ukoliko bi došlo da pada jedne konekcije, Telekom je može izvesti alternativnim putem u postojećem prstenu.

Napomena 2:Postojeći FireWall CISCO PIX 515 je postavljen prema Sekretarijatu za razvoj, jer je to jedina mreža iz koje je moguće neovlašteno pristupiti. Sa raskidom konekcije ka njima i kada se omogući samostalan i direktan pristup Internetu, neophodno je prekonfigurisati FireWall i staviti ga u funkciju zaštite od upada sa strane Interneta.

Napomena 3: U jedinstveni informacijski sistem Poreske uprave uvezane su sve područne jedinice.

Bezbjednost sistema

Svaki korisnik sistema ima korisničko ime i lozinku kako bi mogao pristupiti sistemu. Definisane su različite grupe korisnika i svaka grupa će imati različitu dostupnost funkcijama i podacima sistema. Priključivanje sistemu prati administrator sistema.

Iz bezbjedonosnih razloga lozinke se periodično mijenjaju.

S obzirom da sistem sadrži važne identifikacione i finansijske informacije organizovano je često kopiranje (backup-ovanje) baze podataka.

Svaki server i radna stanica ima UPS kako bi se spriječilo krahiranje sistema zbog nestanka električne energije.

Specijalni postupci se sprovode kako bi se izbjeglo oticanje informacija, gubitak podataka ili inficiranje u toku njihovog razmjenjivanja između različitih nivoa (centrale, filijala, ekspozitura).

Poreska uprava je u postupku realizacije Projekta Objedinjena registracija i naplata čija se puna implementacija planira za 01. 01. 2010. godine. Za potrebe realizacije projekta, razvijen je poseban informacijski sistem sa centralno postavljenom bazom podataka smještenoj u Poreskoj upravi. Obzirom da su pored Poreske uprave, državni fondovi penzionog i zdravstvenog osiguranja, kao i Zavod za zapošljavanje, osnovni korisnici ovog sistema, bilo je neophodno obezbijediti adekvatan način umrežavanja ovih institucija, kao i kreirati registar poreskih obveznika i osiguranika. Uspostavljanje inicijalnog registra je prva faza projekta, kojoj je prethodilo uparivanje registracionih podataka različitih državnih organa.

Ključne komponente sistema su:

Centralna registracija

Centralizovana registracija podrazumijeva registraciju preko jedinstvenog formulara (obrasca) za registraciju koji se podnosi nadležnoj ustanovi – Poreskoj upravi.

Na osnovu definisanog obrasca svaka od institucija koristi pripadajući dio potrebnih podataka iz centralnog registra. Softver za objedinjenu registraciju u primjeni je od 01. 03. 2009. godine.

Iskazivanje i kontrola poreza i doprinosa

Analogno Jedinstvenoj registracionoj prijavi uvodi se jedinstveni dokument za iskazivanje i kontrolu obaveza poreza i doprinosa na sve prihode fizičkih lica koji objedinjava sve oblike plaćanja poreza i doprinosa na dohotke građana kao i sve podatke o isplatiocu i poreskom periodu, kao i detaljne podatke za zaposlene razvrstane po prihodnim oblicima. I navedeni obrazac po planu i programu realizacije treba da se pusti u produkciju 01. 01. 2010. godine.

Definisanje uplate

Analogno logici kreiranja jedinstvenog obrasca za evidenciju poreza i doprinosa na prihode građana kao posebna komponenta sistema nameće se i uvođenje jedinstvenog uplatnog računa za ove prihodne oblike.

Elektronsko podnošenje prijava

Projektom je predviđeno da se obezbijedi elektronsko podnošenje svih dokumenata koji se propišu za objedinjenu registraciju i naplatu. Ovdje je veoma važno napomenuti da paralelno sa obezbjeđenjem elektronskog podnošenja prijava u okviru ovog Projekta je potrebno da nadležna institucija stvori uslove za funkcionisanje elektronskog potpisa.

27 Koji su vaši planovi u pogledu priprema za ostvarivanje potpune interkonekcije vaših informacionih sistema.

Poreska uprava podatke iz svog informacionog sistema, stavlja na raspolaganje i nadležnim institucijama, agencijama, organima po zahtjevu u roku od 24h. Svakodnevnu razmjenu podataka imamo sa sljedećim organima:

- Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- Uprava carina
- Ministarstvo turizma, MUPJU, Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomije
- Monstat
- Fond za razvoj
- Fond Penzijskog i invalidskog osiguranja
- Fond za zdravstveno osiguranje
- Zavod za zapošljavanje

Poreska uprava je 2003. godine potpisala sa Upravom carina Protokol o razmjeni podataka. Ministarstvu unutrašnjih poslova i javne uprave omogućen je pristup podacima iz sistema Poreske uprave.

Od 2005. godine, dnevnom dinamikom prosljeđuju se podaci o izvršenim uplatama doprinosa za socijalno osiguranje državnim fondovima (Fond PIO, Fond za zdravstveno osiguranje i Zavod za zapošljavanje).

Projektom "Objedinjena registracija i naplata" omogućeni su i integracijski servisi Fondu Penzijskog i invalidskog osiguranja i Fond za zdravstveno osiguranje i Zavod za zapošljavanje, koji su trenutno u fazi testiranja. Završetkom Projekta "Objedinjena registracija i naplata" svim zainteresovanim institucijama biće omogućeno povezivanje sa sistemom Poreske uprave i pristup podacima koji ne predstavljaju poresku tajnu.

28 Molimo vas da dostavite statističke podatke za period 2006.-2008. godine o mjerama za sprječavanje izbjegavanja plaćanja poreza. Naročito, koliko dodatnog poreza je potraživala poreska uprava, koliko je dodatnog poreza naplaćeno, koliko je krivičnih djela u oblasti poreza istraživala policija, a za koliko je njih pokrenut krivični postupak i koliko je osuđujućih presuda izrečeno? Koje su kazne izrečene?

Poreska uprava je u periodu od 2006 – 2008. godine, izvršila sljedeći broj kontrola poreskih obveznika:

- 2006. godina 3570 kontrola, gdje su utvrđene nove obaveze u 2133 slučaja;
- 2007. godine 3005 kontrola, gdje su utvrđene nove obaveze u 1690 slučajeva;
- 2008. godina 2969 kontrola, gdje su utvrđene nove obaveze u 1623 slučaja.

Iznosi dodatnog poreza su iskazani u sljedećoj tabeli:

OPIS	2006. god	2007. god.	2008.god.	SVEGA
Porez na dodatu vrijednost	20 358 194	17 076 256	26 454 564	63 889 014
Porez na dobit	1 683 435	6 549 316	3 959 875	12 192 626

16 Oporezivanje

Porez i doprinosi za soc. osig.	27 313 724	13 988 465	12 675 571	53 977 760
SVEGA	49 355 353	37 614 037	43 090 010	130 059 400

Pored kontrola su vršene provjere osnovanosti zahtjeva za povraćaj poreza na dodatu vrijednost i akciza i to:

- Za 2006. godinu 920 provjera;
- Za 2007. godinu 1831 provjera;
- Za 2008. godinu 972 provjere.

Mjera zabrane obavljanja djelatnosti je izrečena za 2006. godinu u 119 slučajeva, za 2007. godinu u 91, a za 2008. godinu u 17 slučajeva.

Blokada poslovnog računa u 2006. godini je izvršena kod 381 obveznika, u 2007. godini kod 78 i u 2008. godini kod 175 obveznika.

Mjera oduzimanja sredstava rada je izvršena u 2006. godini u 19 slučajeva, u 2007. godini kod 10 i u 2008. godini u 9 slučajeva.

U 2006. godini podnijeto je 13 krivičnih prijava, u 2007. godini 13 i u 2008. godini 17 krivičnih prijava.

U 2006. godini je podnijeto 3962 prekršajne prijave, u 2007. godini 3852 i u 2008. godini 4440 prekršajnih prijava.

U postupku naplate su preduzimane mjere slanja usmene i pisane opomene o dospelosti duga, te preduzimane mjere prinudne naplate.

Pozivanje putem telefonskog centra u 2006. godini je izvršeno 4640 puta, u 2007. godini 4404 puta i u 2008. godini 6200 puta.

U navedenom periodu je izvršeno stavljanje hipoteke kod 543 poreska obveznika radi namirenja duga.

Kod svakog neredovnog izmirivanja obaveza pokrenut je postupak prinudne naplate, te je u 2006. godini donijeto 8700 zaključaka o prinudnoj naplati, u 2007. godini 6143 a u 2008. godini 7236.

Kada su u pitanju izbjegavanje plaćanja poreskih obaveza, policija otkriva i procesuirala nezakonitosti inkriminisane članom 264 - Utaja poreza i doprinosa - Krivičnog zakonika Crne Gore. Osnov za postupanja policije je, sobzirom da se radi o krivičnom djelu koje se goni po službenoj dužnosti, Zakonik o krivičnom postupku i Zakon o policiji.

Počinioci krivičnog djela Utaja poreza i doprinosa su najčešće odgovorna lica u privrednim društvima (akcionarska društva i društva sa ograničenom odgovornošću), koja ne pridržavajući se poreskih propisa, daju lažne podatke o zakonito stečenim prihodima te u slučajevima obavezne prijave ne prijave zakonito stečen prihod ili na drugi način prikriju podatke koji se odnose na utvrđivanje obaveza po osnovu poreza i doprinosa. Nerijetko se kao osumnjičeni javljaju i fizička lica koja lično ostvaruju prihode u tom statusu.

Nezakonitosti u pogledu izbjegavanja poreskih obaveza koje policija istražuje, u najvećem broju slučajeva se manifestuju kroz izbjegavanje plaćanja PDV-a, poreza na dobit preduzeća i poreza na dohodak fizičkih lica.

Za period 2006 - 2008. godine, policija je procesuirala sledeći broj krivičnih djela - Utaja poreza i doprinosa i to:

Godina	Broj krivičnih djela – Utaja poreza i doprinosa
2006	45

2007	41
2008	13
Ukupno:	99

Obezbeđujući dokaze o izvršenom krivičnom djelu, policija ostvaruje saradnju sa Poreskom upravom i Upravom carina. Saradnja sa ovim organima se ostvaruje na osnovu Sporazuma o medjusobnoj saradnji između Uprave policije i Poreske uprave i Sporazuma o međusobnoj saradnji između Uprave policije i Uprave carina.

U periodu od 01. 01. 2006. do 31. 12. 2008. godine Državna tužilaštva u Crnoj Gori su primila krivične prijave protiv ukupno 58 lica za krivično djelo utaje poreza i doprinosa iz čl. 264. Krivičnog zakonika. Od ovih 58 lica za 6 lica krivična prijava je riješena odbačajem dok su za preostala 52 lica pokrenuti krivični postupci. Za ukupno 23 lica postupak je obustavljen na osnovu Odustanka Tužilaca od gonjenja, a Optužnica je podignuta protiv ukupno 18 lica. Od ovih 18 lica pravosnažno su osudjena 4 lica, uslovnim osudama i novčanim kaznom, pravosnažno je oslobododjeno 1 lice, pravosnažne su odbijajuće presude protiv 2 lica, dok je protiv ostalih lica postupak u toku.

Podaci Uprave policije i Tužilaštva ne moraju biti identični s obzirom da Policija daje inicijalnu kvalifikaciju, koja u daljem toku krivičnog postupka može da bude prekvalifikovana u drugo krivično djelo ili da prijava koju podnosi Uprava policije ne bude prihvaćena od strane Tužilaštva.

Prema podacima Vrhovnog suda Crne Gore u periodu od 2006. do 2008. godine za krivično djelo utaje poreza i doprinosa osnovni sudovi koji su nadležni za ovo krivično djelo, izrekli su ukupno 19 pravosnažnih presuda i to u 2006. tri presude, u 2007. godini pet i u 2008. godini jedanaest pravosnažnih presuda.

Strukturu pravosnažnih presuda čini 16 osuđujućih (kazna zatvora, novčana i uslovna kazna), jedna oslobađajuća i dvije odbijajuće presude zbog odustanka državnog tužioca od optužnog akta.

29 Molimo da navedete podatke o korupciji u Poreskoj upravi. Na koji način se postupa u takvim slučajevima? Da li je bilo koji slučaj ušao u sudsku proceduru?

Poreska uprava redovno vrši internu kontrolu rada službenika i organizacionih jedinica, te je u tri slučaja utvrđeno nesavjesno obavljanje poslova i zadataka. U cilju utvrđivanja postojanja odgovornosti, protiv tih službenika pokrenut je krivični postupak, kako bi se utvrdilo da li su takve radnje povezane sa korupcijom. Krivični postupak se vodi i u dva slučaja koja su pokrenuta prije 2006. godine

Poreskoj upravi u navedenom periodu nije podnijeta ni jedna prijava od strane poreskih obveznika i drugih lica, koja bi ukazivala na koruptivno ponašanja službenika i odgovornih lica.

C. PRIHODI

30 Molimo da date detaljan opis i relevantne statističke podatke o cjelokupnoj strukturi prihodima (porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje) i njihove najvažnije komponente (prema OECD-ovoj klasifikaciji prihoda).

U Crnoj Gori u periodu od 1. januara do 31. decembra 2008. godine, ukupni prihodi Države iznosili su 1 541 797 614.46€, od čega su ukupni sopstveni poreski i ostali prihodi državnog i opštinskog budžeta iznosili 1 010 810 455.92 €, ukupni zajednički prihodi državnog i opštinskog budžeta

iznosili 162.130.408,30 € i ukupni doprinosi 368 856 750.24 €.

**STRUKTURA OSTVARINIH PRIHODA NA NIVOU DRŽAVE
ZA PERIOD 2006-2008.GODINA**

		2006. godina		2007. godina		2008. godina	
		Iznos (u €)	%	Iznos (u €)	%	Iznos (u€)	%
I	Sopstveni prihodi državnog budžeta (1 do 8)	430 712 290.96	48.28	615 546 763.56	48.78	730 677 950.49	45.71
1	Porez na dodatu vrijednost	273 106 957.98	30.61	392 806 342.51	31.13	440 064 484.29	27.53
2	Porez na dobit pravnih lica	12 681 282.08	1.42	39 076 661.67	3.10	62 803 344.12	3.93
3	Akcize	72 376 242.18	8.11	94 538 367.25	7.49	120 303 864.65	7.53
4	Carine i carinske dažbine	54 477 741.68	6.11	65 586 481.29	5.20	72 926 890.00	4.56
5	Porez na upotrebu putničkih motornih vozila plovniha objekata vazduhoplova i letilica	2 934 265.41	0.33	4 072 808.36	0.32	4 607 303.33	0.29
6	Porez na promet upotrebljivanih motornih vozila plovniha objekata vazduhoplova i letilica	745 684.82	0.08	1 553 466.60	0.12	2 174 265.07	0.14
7	Porez na premije osiguranja	855 816.64	0.10	113 033.94	0.01	1 748 024.50	0.11
8	Takse (administrativne i sudske)	13 534 300.17	1.52	17 799 601.94	1.41	26 049 774.53	1.63
II	Ostali sopstveni prihodi državnog budžeta (1 do 4)	47 149 307.21	5.28	57 665 573.75	4.57	79 296 708.43	4.96
1	Prihodi od prodaje nefinansijske imovine	5 200 075.08	0.58	6 738 537.14	0.53	16 156 501.54	1.01
2	Prihodi od prodaje finansijske imovine	1 087 846.64	0.12	4 083 799.46	0.32	8 660 981.23	0.54
3	Ostali prihodi (prihodi od kapitala novčane kazne i oduzeta imovinska korist i dr.)	31 548 012.97	3.54	40 959 828.00	3.25	45 480 397.88	2.84
4	Prihodi od otplate kredita	9 313 372.52	1.04	5 883 409.15	0.47	8 998 827.78	0.56
	UKUPNO : I + II	477 861 598.17	53.56	673 212 337.31	53.35	809 974 658.92	50.67

16 Oporezivanje

III	Sopstveni opštinski porezi	27 073 251.00	3.03	32 617 784.00	2.58	39 769 507.00	2.49
IV	Ostali sopstveni opštinski prihodi	49 894 718.00	5.59	117 528 012.00	9.31	161 066 290.00	10.08
	UKUPNO III +IV	76 967 969.00	8.63	150 145 796.00	11.90	200 835 797.00	12.56
	Ukupni sopstveni poreski i ostali prihodi državnog i opštinskog budžeta (I do IV)	554 829 567.17	62.19	823 358 133.31	65.24	1 010 810 455.92	63.23
V	Zajednički prihodi državnog i opštinskog budžeta (1 do 3)	128 971 877.69	14.46	179 695 654.95	14.24	218 942 648.59	13.70
1	Porez na dohodak fizičkih lica	93 179 982.73	10.44	108 075 488.00	8.56	142 063 889.39	8.89
2	Porez na promet nepokretnosti	14 513 310.86	1.63	41 174 089.73	3.26	38 095 286.13	2.38
3	Ostali zajednički prihodi (naknade)	21 278 584.10	2.39	30 446 077.22	2.41	38 783 473.07	2.43
VI	Doprinosi (1 do 4)	208 371 211.32	23.36	258 918 569.89	20.52	368 066 929.63	23.02
1	za penzijsko i invalidsko osiguranje	126 993 574.69	14.23	159 606 953.33	12.65	213 850 904.32	13.38
2	za zdravstveno osiguranje	75 268 326.82	8.44	91 908 768.11	7.28	144 804 607.00	9.06
3	za osiguranje od nezaposlenosti	6 109 309.81	0.68	7 402 848.45	0.59	9 411 418.31	0.59
VII	Ostali doprinosi(Fond za obeštećenje-restitucija i Fond za razvoj)					789 820.61	0.05
	UKUPNO DOPRINOSI:VI	208 371 211.32	23.36	258 918 569.89	20.52	368 856 750.24	23.07
	UKUPNI PRIHODI DRŽAVE	892 172 656.18	100.00	1 261 972 358.15	100.00	1 598 609 854.75	100.00

Izvor: Ministarstvo finansija - Državni trezor

31 Koliki se procenat ukupnih državnih prihoda ostvaruje od PDV-a, akciza, poreza na dohodak, poreza na dobit i poreza na kapitalni dobitak?

Prihodi od poreza izraženi kao procenat ukupnih državnih prihoda

16 Oporezivanje

Vrsta poreza	2006	2007	2008
Porez na dodatu vrijednost	30,61	31,13	27,53
Akcize	8,11	7,49	7,53
Porez na dohodak fizičkih lica	10,44	8,56	8,89
Porez na dobit pravnih lica*	1,42	3,10	3,93

*Napomena: Prihodi od poreza na kapitalne dobitke obuhvaćeni su prihodima od poreza na dobit pravnih lica.

32 Koliki je iznos vaše poreske obaveze dospjele za plaćanje u 2008.godini?

U narednoj tabeli prikazana je struktura dospjelih poreskih obaveza u 2008. godini (u %) i to: naplaćenih prihoda u 2008. godini, naplaćenih prihoda po isteku 2008. godine i nenaplaćenih prihoda.

Vrsta poreza	% naplaćeno do datuma	%naplaćeno nakon datuma	% nije uopšte naplaćeno
PDV	78.35	11.42	10.23
Akcize	89.39	5.86	4.75
Porez na dobit pravnih lica	72.78	18.86	8.36
Porez na dohodak fizičkih lica	85.95	7.3	6.75

Izvor: Informacioni sistem Poreske uprave /analitički podaci za prva tri oblika/. Za porez na dohodak fizičkih lica su korišćeni sintetički podaci s obzirom na uplate koje po ovom osnovu vrši Državni trezor, za svoje podkorisnike.

33 Koja je vaša ocjena sive ekonomije u vašoj zemlji i kako je obračunavate?

Zavod za statistiku (MONSTAT) je izvršio procjenu neobuhvaćene ekonomije za legalne aktivnosti, koja je uključena u obračun BDP-a. Ilegalne aktivnosti, kao što su: droga, prostitucija, krijumčarenje ljudi, nelegalna trgovina CD-a, video kasete, nelegalno korišćenje softvera, prodaja oružja se ne procjenjuju i nijesu uključene u obračun.

Procjena neobuhvaćene ekonomije u MONSTAT-u izvršena je na osnovu rezultata ad hoc istraživanja (sprovedenog u okviru projekta OECD-a tokom 2007.godine za podatke 2006.godine), broja zaposlenih kao i procjena eksperata u slučajevima neodaziva, podizvještavanja itd. Obračun neobuhvaćene ekonomije se vrši u cilju dostizanja iscrpnosti obuhvata ekonomskih transakcija na ekonomskoj teritoriji Crne Gore.

Učešće neobuhvaćene ekonomije u Crnoj Gori za period 2005 -- 2007. godine

	2005	2006	2007
Učešće neobuhvaćene ekonomije u bruto domaćem proizvodu Crne Gore, u %	5.3	4.9	4.7

Izvor: MONSTAT

Osnova za procjenu neobuhvaćene ekonomije za 2007. godinu u aktivnosti: poljoprivreda, lov i šumarstvo jeste broj domaćinstava koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom kao i podaci iz ad hoc istraživanja o prosječnom prihodu i rashodu poljoprivrednog domaćinstva.

Za procjenu neobuhvaćene ekonomije za 2007. godinu u aktivnosti: hoteli i restorani korišćeni su podaci o broju registrovanih domaćinstava za izdavanje soba i kreveta u turističke svrhe koji smo dobili od opštinskih turističkih centara kao i podaci iz ad hoc istraživanja o prosječnom prihodu i rashodu domaćinstava koja se bave turističkim aktivnostima.

Obračun neobuhvaćene ekonomije u aktivnosti: građevinarstva izvršen je na osnovu podataka o broju radnika iz Ankete o radnoj snazi kao i ekspertste procjene prihoda i rashoda radnika koji nijesu prijavili prihode.

Za obračun neobuhvaćene ekonomije u aktivnost: obrazovanje za 2007. godinu, primijenjena je formula koja je jedna od metoda obračuna po OECD¹-ovim preporukama:

broj zaposlenih na osnovu Ankete o radnoj snazi / broj zaposlenih na osnovu statističkog istraživanja o zaposlenima i zaradama zaposlenih (RAD-1)² = koeficijent

Vrijednost neobuhvaćene ekonomije za druge aktivnosti procijenjena je na osnovu iskustva eksperata, zbog nedostatka izvora podataka.

Vrijednost neobuhvaćene ekonomije i učešće u BDP za 2007. godinu

Nace Rev.1		Vrijednost neobuhvaćene ekonomije u hiljadama EUR	Učešće neobuhvaćene ekonomije u BDP-u, u %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	19 561.0	0.7
D	Prerađivačka industrija	1 501.0	0.1
F	Građevinarstvo	9 611.9	0.3
G	Trgovina na veliko i malo; opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	57 887.0	2.1
H	Hoteli i restorani	7 463.7	0.3
I	Saobraćaj, skladištenje i veze	19 761.0	0.7
K	Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	10 948.0	0.4

¹ Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj/Organisation for economic cooperation and development

² Šifra statističkog upitnika

16 Oporezivanje

M	Obrazovanje	102.0	0.0
N	Zdravstveni i socijalni rad	4 478.0	0.2
Ukupno:		131 313.9	4.7

Izvor: MONSTAT

34 Molimo vas da objasnite na koji način organizujete poresku kontrolu, koje resurse koristite i kako se ona obavlja.

Postupak poreske kontrole je propisan Zakonom o poreskoj administraciji i to odredbama člana 73-91. Inspekcijski nadzor se vrši na osnovu naloga, koji se poreskom obvezniku dostavlja 15 dana prije početka kontrole, a za velike poreske obveznike ovaj rok je 30 dana prije početka kontrole.

Inspekcijski nadzor se vršiti za svaki pojedini poreski period, ali se najčešće vrši za kalendarsku godinu i kontrolom se obuhvataju sve vrste poreza koje je dužan da plaća poreski obveznik. Članom 87 citiranog Zakona su propisane mjere koje poreski inspektor ima obavezu i ovlaštenje da primijeni, kada utvrdi da je povrijeđen ovaj zakon ili drugi poreski propis. Poreski inspektor ima obavezu i ovlaštenje da naredi preduzimanje mjera, i to:

- 1) dostavu potrebne dokumentacije i podataka;
- 2) privremeno oduzimanje dokumentacije, opreme i sredstava rada;
- 3) prinudno otvaranje ili zatvaranje objekata radi vršenja inspekcijskog nadzora;
- 4) zabranu raspolaganja sredstvima na računu;
- 5) zabranu obavljanja djelatnosti, odnosno obavljanje pojedinih poslova za određeno vrijeme;
- 6) privremeno oduzimanje nezakonito ostvarene imovinske koristi;
- 7) privremeno oduzimanje sirovina, repromaterijala, poluproizvoda, gotovih proizvoda i robe kada nema dokaza o načinu pribavljanja robe, kada se roba stavlja u promet od strane lica koje za to nije registrovano ili nema dokaza o porijeklu robe, kada se promet proizvoda vrši bez propisane oznake, kada se roba transportuje bez propisane dokumentacije i kada se roba prodaje van poslovnog sjedišta ili drugog mjesta određenog od strane nadležnog državnog organa;
- 8) podnese prijavu nadležnom organu za učinjeno krivično djelo ili privredni prestup i podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka;
- 9) izriče mandatnu kaznu;
- 10) preduzima i druge mjere za koje je zakonom i drugim poreskim propisima ovlašten.

Generalni plan vršenja kontrola donosi Direktor Poreske uprave, a isti utvrđuje Sektor za praćenje sprovođenja poreskih propisa, inspekcijski nadzor i upravni postupak. U skladu sa utvrđenim Generalnim planom područne jedinice su dužne da izvrše određeni broj kontrola, i to za kategorije obveznika koje su utvrđene planom.

Procjenu rizika vrši Sektor za praćenje sprovođenja poreskih propisa, inspekcijski nadzor i upravni postupak, i podatke o izvršenoj procjeni dostavlja područnim jedinicama.

Izbor obveznika za kontrolu osim Direktora Poreske uprave, može vršiti Pomoćnik direktora za kontrolu, rukovodioci područnih jedinica, načelnici filijala za inspekcijski nadzor.

Kod selekcije obveznika za kontrolu se koristi više izvora i to :

- Evidencija Poreske uprave koja obuhvata podatke o prijavljenim prihodima, obračunatim i plaćenim poreskim obavezama, raspoloživim kapacitetima obveznika, broju zaposlenih, obimu djelatnosti i dr.

- Podaci do kojih se dolazi u postupku kontrole, odnosno unakrsno upoređivanje podataka različitih obveznika;
- Podaci do kojih se dolazi dostavljanjem informacija Coll centru;
- Podaci koji se direktnim putem dobijaju od drugih organa ili se nalaze na Web sitetih organa, (Uprava carina, Uprava za nekretnine i dr.);
- Podaci koje dostavljaju pisanim putem drugi državni organi;
- Žalbe i pritužbe poreskih obveznika i građana.

Za vršenje nadzora se zadužuju inspektori raspoređeni u područnim jedinicama, a često se vrši rotacija, odnosno angažovanje inspektora za rad u drugoj područnoj jedinici.

Inspektor je u vršenju nadzora samostalan u radu, ali rad inspektora tokom cijelog postupka prati poreski inspektor – supervizor. Prvu ocjenu o izvršenom postupku inspekcijskog nadzora daje poreski inspektor - kontrolor kvaliteta. Prijedlog godišnje ocjene o radu daje rukovodilac područne jedinice a konačnu Direktor Poreske uprave.

Postupak kontrole se vrši metodom kancelarijske i terenske kontrole. Baze podataka kojima raspolaže Poreska uprava omogućavaju poreskom inspektoru da značajan dio podataka može obezbijediti uvidom u evidenciju Poreske uprave, te da se sve više kontrola malih i srednjih obveznika mogu vršiti putem kancelarijske kontrole.

Strategija za vršenje kontrole je sljedeća:

- Kontrolom se obuhvataju poreski obveznici koji često iskazuju poreski kredit;
- Kada je u pitanju PDV, izbor obveznika za kontrolu vrši se uz sprovođenje postupka procjene rizika, donosno procjene obveznika koji najčešće izbjegavaju plaćanje poreskih obaveza (građevinarstvo, usluge i sl.)
- Kod direktnog oporezivanja se utvrđuju realno iskazane marže, odnosno visina iskazanih troškova, te se kontrolom obuhvataju obveznici čije marže odstupaju od realnih;
- Kontrolom se obuhvataju i obveznici koji uzastopno iskazuju gubitke u poslovanju;
- U kontroli akciza se vrši upoređivanje podataka o količinama uvezenih akciznih proizvoda i njihovom prometu u Crnoj Gori, te se kod uočenih odstupanja pokreće postupak nadzora.

Aneksi:

- Aneks 101 - Zakon o poreskoj administraciji, 50
- Aneks 102 - Zakon o porezu na dodatu vrijednost, 8
- Aneks 103 - Zakon o porezu na dobit pravnih lica, 42
- Aneks 104 - Zakon o akcizama, 23
- Aneks 105 - Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, 42
- Aneks 106 - Carinski zakon, 21
- Aneks 108 - Uredba za sprovođenje Carinskog zakona, 21
- Aneks 109 - Uredba o upotrebi poreske registar kase, 9
- Aneks 110 - Uredba o odloženom plaćanju carinskog duga, 9
- Aneks 111 - Uredba o obilježavanju duvanskih proizvoda i alkoholnih pića kontrolnim akciznim markicama, 23
- Aneks 112 - Uredba o načinu preračunavanja postojećih neto zarada u bruto zarade, 43
- Aneks 114 - Uputstvo o načinu sprovođenja postupka u vezi sa ostvarivanjem prava na oslobađanje od plaćanja pdv u slučajevima kada je to predviđeno međunarodnim sporazumom odnosno ugovorom, 9
- Aneks 115 - Uputstvo o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja, 43
- Aneks 116 - Prvilnik o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica, 43
- Aneks 117 - Pravilnik o utvrđivanju proizvoda i usluga koji se oporezuju po sniženoj stopi pdv, 8
- Aneks 118 - Pravilnik o sadržaju evidencije o poreskim kasama, 9
- Aneks 119 - Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije za obveznike koji ostvaruju prihode od samostalne djelatnosti, 43
- Aneks 120 - Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije za obveznike koji ostvaruju prihode od samostalne djelatnosti, 42
- Aneks 121 - Pravilnik o primjeni Zakona o PDV-u, 8
- Aneks 122 - Pravilnik o primjeni zakona o akcizama, 23
- Aneks 123 - Pravilnik o postupku bojenja i označavanja mineralnih ulja koja se koriste kao gorivo za grijanje, 23
- Aneks 124 - Pravilnik o pausalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti, 43
- Aneks 125 - Pravilnik o obliku i sadržini prijave za registraciju obveznika pdv-a, 8
- Aneks 126 - Pravilnik o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost, 8
- Aneks 127 - Pravilnik o obliku i sadržini poreske prijave za utvrđivanje poreza na dobit pravnih lica, 42
- Aneks 128 - Pravilnik o obliku i sadržini izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu po odbitku na prihode koje ostvari nerezidentno pravno lice, 42
- Aneks 129 - Pravilnik o obliku i sadržaju servisne knjizice poreske kase, 9
- Aneks 130 - Pravilnik o koriscenju poreske olaksice po osnovu poreza na dobit pravnih lica u nedovoljno razvijenim opstinama, 42
- Aneks 131 - Pravilnik o kolicini rashoda na koji se ne placa na porez na dodatu vrijednost, 9
- Aneks 132 - Pravilnik o bližem načinu korišćenja poreske olakšice po osnovu ulaganja u stalna osnovna sredstva koja se koriste za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i energetske efikasnost, 42
- Aneks 133 - Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na oslobađanje od plaćanja akcize i pdv za dipl. i konz. predstavništva i medj. organizacije, 8, 23
- Aneks 134 - Odluka o sadržini elaborata o ekonomskoj opravdanosti za osnivanje slobodnih zona i slobodnih skladista, 21
- Aneks 224 - Zakon o slobodnim zonama, 21

